

Rožić, Vatroslav (ed.)
"Barbarizmi" u
hrvatskom jeziku

„BARBARIZMI“

U HRVATSKOM JEZIKU.

SABRAO I OBRADIO

PROF. VATROSLAV ROŽIĆ,

GLAVNI UČITELJ MUŠKE UČITELJSKE ŠKOLE ZAGREBAČKE.

DRUGO IZDANJE.

(PRVO JE IZDANJE PREPORUČILA VISOKA KR. ZEMALJSKA VLADA ODIO ZA BOGOŠTOVLJE I NASTAVU, UČENICIMA SREDNJIH ŠKOLA VISOKIM OTPISOM OD 3. RUJNA 1904. BR. 12.717.).

CIJENA 1 KRUNA;

ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA SAMO 50 FILIRA.



U ZAGREBU.

TISAK KR. ZEMALJSKE TISKARE.

1908.

„BARBARIZMI"

U HRVATSKOM JEZIKU.

SABRAO I OBRADIO

PROF. VATROSLAV ROŽIĆ,

GLAVNI UČITELJ MUŠKE UČITELJSKE ŠKOLE ZAGREBAČKE.

DRUGO IZDANJE.

(PRVO JE IZDANJE PREPORUČILA VISOKA KR. ZEMALJSKA VLADA, ODIO ZA BOGOŠTOVLJE I NASTAVU, UČENICIMA SREDNJIH ŠKOLA VISOKIM OTPISOM OD 3. RUJNA 1904. BR. 12.717.).

CIJENA 1 KRUNA;

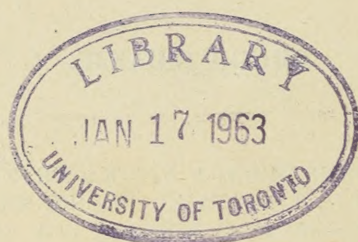
ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA SAMO 50 FILIRA.



U ZAGREBU.

TISAK KR. ZEMALJSKE TISKARE.

1908.


LIBRARY
JAN 17 1963
UNIVERSITY OF TORONTO

Uvod u prvo izdanje.

Ja sam u *Nastavnom vjesniku* (XI. 398.) spomenuo, da bi se najlakše izagnale rđave riječi iz književnoga jezika, kad bi se *sve* popisale onako, kako ih (oko 250) ima prof. T. Maretić u svojoj *Gramatici* i *Stilistici* (u Dodatku) pod imenom „Antibarbarus". Ovaki popis barbarizama — rekoh u spomenutom Nast. vj. — trebalo bi dodati na svršetku III. sveska Iveković-Brozova rječnika (ako igda izađe na svijet). Hoće li kada izaći III. sv. Iv. Broz. rječnika, ja ne znam; no popis nenarodnih i rđavih riječi od prijeke je potrebe, ako nam je stalo do ljepote i čistoće književnoga jezika. Imajući to na umu ja sam ovdje sabrao i azbučnim redom poređao preko *850* barbarizama (barbarizama, neologizama, provincijalizama, arhaizama i t. d.*), kojima u čistome književnom jeziku nema mjesta. Ovakav popis dobro će doći *osobito učenicima srednjih škola,* koji će se njime moći koristiti kod izrađivanja ne samo *domaćih* nego i *školskih* radnja, a dobro će doći *svakome,* koji želi, da jedared nestane iz književnoga jezika ponajviše nepotrebnih i nenarodnih riječi. Kako sam imao na umu praktičnu svrhu ove knjižice, nijesam tumačio, zašto je što ovako ili onako, jer bi to samo smetalo. Ipak sam gdješto kazao, zašto je koja riječ ili koji oblik bolji nego drugi; to sam učinio samo kod onijeh riječi, za koje držah s kojegagod razloga, da će biti dobro, ako se objasni ono, što se tvrdi. Nijesam htio obilnije tumačiti i poradi toga, što su mnoge riječi i mnogi oblici obilno protumačeni u našim zabavnim i stručnim listovima i naučnim radnjama; bilo bi dakle zališno ponavljati ono, o čemu je već bio govor, što će svak, koji htjedbude, naći u *Kurelca* (Mulj govora nespretna i nepodobna nanesena na obale našega jezika ili o barbarizmih, Rad XXIV; Vlaške riječi u jeziku našem, Rad XX.); u *Boškovića* (О српском језику; скупљених списа свеска I.); u *Živanovića* (О српском језику. Нови Сад 1888.; Vienac XX. od god. 1888. st. 830; XXI. od god. 1889. st. 158, 171.); u L. *Zora* (Paljetkovanje, Rad CVIII, CX, CXIV i CXV); u *Maretića* (Ruske i češke riječi u hrvatskom jeziku, Rad CVIII; Nast. vj. III; Filologičko iverje, Vienac XVIII. od god. 1886; Gramat. i Stilis. hrvat. ili srps. jezika, Antibarbarus st. 688);

*) Od turskijeh riječi uzete su u ovaj popis samo najobičnije.

u *Broza* (Filologijske sitnice, Hrvatski učitelj od god. 1886; Vienac XXI. od god. 1889; Listak broj 1. — 14; Vienac XXIII. od god. 1891.); u *Ivekovića* (Na kritičnu objavu Rječnika Hrvatskoga jezika u Archivu für slav. Philologie Band XXII; 551 — 529; Vienac XXXIV. od god. 1902.) i u moje *tri* radnje: *Riječi kovanice u Preradovića* (Nast. vj. IV.); *Neke ponajviše loše riječi kovanice u hrvat. jeziku* (Nast. vj. XI.) i: *Još neke loše riječi kovanice u hrvat. jeziku* (Nast. vj. XII.).

U Zemunu, na koncu travnja 1904.

Prof. V. ROŽIĆ.

Uvod u drugo izdanje.

U ovome drugom izdanju ima oko 200 „barbarizama“ više nego u prvome (svega ima u ovome drugom izdanju oko 1050 „barbarizama“). Kako sam savjesno upotrijebio sve što je izneseno o „barbarizmima“ u prvome izdanju, ovo je izdanje ne samo potpunije nego i bolje i dotjeranije. I ovdje nijesam (iz lako razumljivih razloga) o svakom „barbarizmu“ obilnije tumačio; potanje tumačenje o mnogim riječima i oblicima nahodi se u kritici dr. *D. Boranića* (Nastavni vjesnik XIII. 75) i u mome odgovoru (Nast. vjesnik XIII. 528); u kritici *Ivana Milčetića* (Nast. vjesnik XIV. 20, 99, 181.); u kritici *Josipa Benakovića* (Nastavni vjesnik XV. 194, 264, 347); u objavi dr. *D. Bogdanovića* (Školski vjesnik zemaljske vlade za Bosnu i Hercegovinu 1904.); u članku što ga je napisao *Luka Zore: „Paljetkovanje po oblasti našega jezika“* (Rad 170. str. 201.) i u mome članku: *„Novi barbarizmi“* (Nast. vjesnik XV. 426, 507, 601). — Neke sam barbarizme doznao i od profesora *Krste Pavletića.*

Premda se razabira iz uvoda u prvo izdanje, što mislim kad kažem *„barbarizmi“*, ipak hoću ovdje da kažem jednome vrlo cijenjenome kritiku, da mi „barbarizam“ znači: *sve što se protivi čistomu štokavskom književnom jeziku,* dakle u „barbarizme“ u ovoj knjižici pripadaju ne samo *„pravi barbarizmi“* nego i rđavi *neologizmi, provincijalizmi* (ako ih ne trebamo), *arhaizmi* pa *gramatičke* (i pravopisne) *pogrješke* uopće.

U Zagrebu, mjeseca kolovoza 1908.

V. R.

A

Afrikanac, afrikanski oblici su prema njemačkome: *Afrikaner, afrikanisch;* treba reći: *Afričanin, afrički.* U nas se imenice, koje znače čovjeka iz kojega mjesta (grada, sela, zemlje), a osnova se svršuje na guturalno *k*, grade nastavkom *janin* a ne nastavkom *anac* (ac). Ispor. Amerikanac, amerikanski; Korzikanac, korzikanski; Marokanac, marokanski; Mejikanac (Mehikanac), mejikanski (mehikanski).

ako ću na pr. *doći,* vidjet ćeš me — nije dobro nego: *ako dođem* . . . Kad je „ako" veznik, onda se u zavisnim rečenicama ne slaže sa: *ću, ćeš* . . . nego s prezentom od perfektivnoga glagola a imperfektivni glagol dolazi u futur II.: *ako budem čitao,* vidjet ćeš; ispor. kad ću . . . .

akoprem je arhaizam; štokavski je: *premda, ako i;* na pr. nijesi došao, *premda* si obećao (mjesto: akoprem si obećao); ili: nijesi došao, *ako i* (mjesto: akoprem) jesi obećao.

ali; na pr. ne misli se *ali* tako — jest germanizam (man glaubt aber nicht so); to treba reći: *ali* se ne misli tako.

Amerikanac, amerikanski oblici su prema njemačkome: *Amerikaner, amerikanisch;* treba reći: *Amerićanin, američki;* ispor. Afrikanac, afrikanski.

-ana; „ana" je turski nastavak (meh*ana*), kav*ana* itd.); ovijem nastavkom ne treba graditi u nas nove riječi prema osnovama hrvatskih riječi; nije dobro: *ciglana, kuglana, ledana, solana* i t. d. nego: *ciglarnica, kuglarnica, ledarnica* (ili: ledenica, Eisgrube, fovea glaciaria), *solarnica* i t. d., mjesto: *krečana* (koje je turska riječ) bolje je reći: *vapnenica* (japnenica), ili: *klačina* (premda je ta riječ crnogorski provincijalizam); ispor. nastavak — *na.*

astal je madžarski; treba reći: *stol* (stô).

B

baklja, baklјada (Fackel, Fackelzug), bolje: *zublja, zublje* (množina od riječi: zublja); na pr. nosili su mu *zublje* na čast (mjesto: pravili su mu baklјadu).

bankir; bolje: *bankar* (prema: banka).
barma je kajkavski; štokavski je: *dajbudi*, *bar*, *barem*.
bedast je kajkavski; štokavski je: *lud*.
bez; nije dobro reći: danas sam došao s knjigom, sutra ću *bez*, — nego treba reći: danas sam došao s knjigom, sutra ću *bez knjige;* ovako treba govoriti i u drugim prilikama, jer prijedlog (ako nije prilog) ne stoji nigda na kraju rečenice; veli se: stoji *blizu* šume, ali i: prijatelj stoji *blizu* („blizu" je ovdje prilog).
bez da je germanizam; na pr. *bez da* je vidio (ohne zu sehen); to treba reći: *a da* nije (ni) vidio.
bezodvlačno, bez odvlake je prema njemačkome: *unverzüglich;* bolje: *bez otezanja, bez oklijevanja, bez odgađanja.*
bezuvjetno (bez uvjeta); bit će u mnogim prilikama bolje reći: *svakako*; na pr. to se mora *svakako* (mjesto: bezuvjetno, bez uvjeta) platiti.
bi; kondicional treba ovako govoriti: *ja bih*, *ti bi, on bi* (na pr. čitao); *mi bismo*, *vi biste*, *oni bi* (na pr. čitali); nije dobro: *ja bi* (čitao); *mi bi, vi bi* (čitali).
bilina, bilinski, bilinstvo je češki; bolje: *biljka, biljni, biljno carstvo*; ispor. rastlina, rastlinstvo.
biljisati je arhaizam mjesto: *biglisati*, osobito kad je govor o slavuju; bolje: *pjevati;* dakle: slavuj *pjeva* (mjesto: biljiše, bigliše).
bio sam gledati (na pr. slike); treba reći: bio sam (tamo) *da gledam* slike; tako i u drugim prilikama.
birati (iz-, na-, o-, pre-, raz-, sa-, u-birati i t. d.) nema u prezentu: — *birem* (iz-birem, na-birem i t. d.) nego: — *biram* (iz-biram, na-biram i t. d.); drugo je: *berem, razaberem; bereš, razabereš* i t. d.; to je prema infinitivu: *brati, razabrati* i t. d.
bitisati je turska riječ u značenju: „eksistirati"; mjesto: *bilo i bitisalo* — treba reći: *bilo pa (i) prošlo.*
bitost je pogrješno reći mjesto: *bitnost* (prema: bitan, koje je češka riječ).
bje (3. lice sing. imperf. od „biti") je pogrješno reći mjesto: *bješe*; dakle: on *bješe* (mjesto: on bje).
bjelanjak je kajkavska riječ; štokavski je: *bjelànce.*
bo mjesto: *jerbo* — nije dobro; na pr. znam *bo* ja to; treba reći: *jerbo* ja to znam.

bodar, bodriti, bodrost oblici su prema ruskome; hrvatski treba reći: *badar, badriti, badrost.*

bogac (gen. bokca) je kajkavski; Štokavac kaše: *bogalj, božjak, prosjak.*

bogat ne će biti dobro u značenju njemačkome „reichlich", na pr. *bogata* biblioteka; *bogat* izvor za poznavanje onoga vremena; Grci su imali *bogatih* priča; bolje je reći: *obilna* biblioteka, *obilni* izvor, Grci su imali *obilnih* (obilno) priča.

bogoduhi (na pr. pjesnik); bit će bolje: *bogodušan* (bogodušni pjesnik).

bojovnik; bit će bolje: *bojnik, bojevnik.*

bojuličan; na pr. *bojulično* pucanje; — bolje: *ubojno* pucanje.

bol (gen. boli): *bol* je danas *muškoga* (a ne ženskoga) *roda.*; dakle: *ovaj bol, ovoga bola* i t. d.; plural: *bolovi.*

bolesničarka (Krankenwärterin) je rđava riječ; bolje: *bolničarka.*

bolovati na groznici (i u sličnim prilikama) nije dobro — nego treba reći: *bolovati od* groznice; ispor. lijek proti groznici.

boravak; bolje: *boravljenje;* moje *boravljenje* (a ne: moj boravak) u Zagrebu.

Bosnoj (dat. prema nom. Bosna) nije dobro — nego: *Bosni,* jer „Bosna" nije adjektiv.

brusilovčarski (na pr. obrt); bolje: *brusarski* (obrt).

burgija (turska riječ) neka se upotrebljava samo za onu vrstu svrdala, kojima se ima što sitno provŕtjeti (na pr. „čibuci").

C

carevna (Kronprincessin) bit će postalo prema ruskim porodičnim imenima, a u nas je adjektivna imenica i treba je ovako deklinirati: 1. carevna; 2. carevne; 3. *carevnoj* (na pr. našoj *carevnoj* ima 10 godina, a ne: *carevni*) i t. d.; ispor. kraljevna.

celishodan (zweckmässig) je nakazna i nepotrebna kovanica mjesto: *zgodan, udesan, koristan.*

cijelj je riječ načinjena prema njemačkome: das Ziel, ali će biti bolje reći: *cilj.*

crpiti (prez. crpim); bolje: *crpsti* (prez. cŕpêm).

*

Č

čak je turski; hrvatski je: *ća*.

-čam, čamši (do-, na-, po-, pri-, za-čam, za-čamši) je đanas arhaizam; treba reći: — *čevši, čev* (do-, na-,... začevši, za-čev); ispor. -čimati; -čnem.

-čar; ovijem se nastavkom ne grade gotovo nigda imenice za čeljad od riječî, koje već imaju isto značenje s nastavkom *ik*; dakle mjesto: botani*čar*, fizi*čar*, histori*čar*, kriti*čar*, matemati*čar*, politi*čar*, povjesni*čar* i t. d. treba reći: botan*ik*, fiz*ik*, histor*ik*, krit*ik*, matemat*ik*, polit*ik*, povjesn*ik* i t. d.; ima samo edna riječ na *čar*: *ponèdioničâr* (čovjek koji posti ponedionik), da bi se istakla razlika prema: *ponèdionîk* (ponèdjeljak): tako može biti još: *dioničar* (der Aktionär) prema: *dionik* (der Teilnehmer, particeps).

časopis je načinjeno prema njemačkome: „*Zeitschrift*"; bolje je u nas reći: *list* (naučni, zabavni i t. d.).

čedan znači: *modestus, bescheiden* — stoga će biti bolje na pr. mjesto: prihod je vrlo *čedan* — reći: prihod je vrlo *malen*.

čekati *na koga ili na što* — nije dobro nego: *čekati koga ili što*; na pr. *čekam oca* (a ne: *na* oca); *što čekaš* (a ne: *na* što čekaš)?

česki; treba reći: *češki*.

česnik (Bruchstück, Bruchteil; fragmentum); bolje: *ulomak* (gen. *ulomka*).

čestitati *kome na čem* — nije dobro nego: *čestitati kome što*; na pr. *čestita* mu *Božić*, *čestita* mu *sreću* (a ne: na sreći) i t. d.

četiri sto; treba reći: *četiri stotine* (rjeđe: četirista); ispor. dvije sto, tri sto; *sto*.

četvrt na; na pr. *četvrt na dva sata* i t. d. treba reći: *jedan sat i četvrt*; *dva sata i četvrt, dva sata i tri četvrta* i t. d.; ispor. dva četvrta, tri četvrta, pola jedan.

čij, čiji treba upotrebljavati *samo za mušku čeljad u jednini*; nije dakle dobro: . . . topli doček, *čija* će mi uspomena ostati duboko usađena; to treba reći genitivom zamjenice „koji", dakle: . . . topli doček, *kojega* će mi uspomena . . .; dobro je reći: znam ja učenika, *čija* je knjiga; ili: znam ja *onoga*, čija je knjiga (ovdje se misli muško čeljade).

-čimati prez. *-čimam* (do-, na-, po-, za-čimati) nije dobro nego: — *činjati* prez. *-činjem* (do-, na- . . . za-činjati — za-činjem); ispor. -čmem; -čam.

čim prije nije dobro nego: *što prije;* mjesto: dođi *čim prije,* — treba reći: dođi *što prije,* jer se ovdje poređuje: dobro je reći: *čim* uđe u sobu, opazi oca (jer je ovdje „čim" veznik vremena); ispor. čim — tim.

čim — tim; treba reći: *što — to; što — to sve,* ili: *što — sve* kad se poređuje; nije dobro na pr. *čim* više *tim* bolje, — nego: *što* više *to* bolje, *što* više *to sve* bolje, ili: *što* više *sve* bolje; dobro je reći: *čim* ga vidje, tim ga i poznade (tu je *čim — tim* veznik vremena).

čišći komparativ od *čist* nije dobro nego: *čistiji.*

čižma; bolje *čizma.*

članica kad se misli žensko čeljade: nije dobro reći na pr. *članica* pjevačkoga društva — nego: *član* pjevačkoga društva: kaogod što ne valja „nosica" mjesto: *nos,* tako ne valja ni „članica" reći mjesto: *član:* ispor. vjesnica.

-čmem (prez. od: do-, po-, na-, pri-, za-četi nije dobro nego: *-čnem* (do-, po-, . . . za-čnem, eš i t. d.): ispor. -čimati: -čam.

čuditi (začuditi) nije prelazni glagol nego povratni (*čuditi se, začuditi se*), stoga nije dobro reći: *to me čudi* (prema njemačkome: das wundert mich), *to me začudilo* i t. d.; nego treba reći: *to mi je čudnovato* (za čudo), *tome sam se začudio* i t. d., — dakle: *čuditi se* (začuditi se) *kome* ili *čemu,* a ne: *koga* ili *što.*

črknja je kajkavski: bolje: *zarez.*

čun, čunj (der Kegel) nije dobro nego: *stožac* (demin. od stog); ispor. kusočunj.

čuvati krevet (Bett hüten) je germanizam: hrvatski se kaže: *ležati u krevetu, biti bolestan.*

Ć

ćuprija je turski; hrvatski je: *most.*

D

da; zališno je upotrebljavati riječcu *da* u ovim i u sličnim prilikama: dakako da, gotovo da, jamačno da, jedva da, svakako da, po svoj prilici da, sigurno da i t. d.; na pr. ti *dakako da* moraš ostati: to treba reći: ti *dakako* (bez: da) moraš ostati.

daleko na pr. **veći** (weit grösser) je germanizam: hrvatski se kaže: *mnogo veći:* to vrijedi i u drugim prilikama.

dalnji (*daljnji*) nije dobro nego: *dâljnî*, ili: *däljî*.

danom; nije dobro reći: *prvim, drugim, trećim danom* i t. d.; *ovim, onim, tim, svakim danom* i t. d.; nego treba reći: *prvi, drugi, treći dan* i t. d.; *ovaj, onaj, taj, svaki dan*; dakle: novine izlaze *svaki dan*, a ne: *svakim danom; pridjev sa supstantivom ne dolazi u instrumental vremena, kad supstantiv znači sam sobom vrijeme;* ispor. ranim jutrom.

dapače; bolje: *šta više, pa i, pače;* na pr. on je bio u Parizu, *dapače* u Londonu; treba reći: *šta više* (pa i, pače) i u Londonu.

darežljiv, darežljivost je kajkavski: štokavski je: *pòdatljiv, pödâšan; podatljivost, podašnost.*

dati si truda (sich Mühe geben) je germanizam; hrvatski se kaže: *truditi* se oko čega ili o čemu, za koga ili za što; mjesto: ti si sebi *dao* mnogo *truda;* nijesi sebi *dao* ništa *truda* i t. d. treba reći: ti si se *mnogo trudio*; nijesi se ništa *trudio* (oko čega, o čemu, za koga ili za što i t. d.).

dejstvovati je crkvenoslovenska riječ: treba reći: *raditi, poraditi, djelovati.*

dignuti na pr. *novce, sjednicu* (Geld, Sitzung aufheben) i t. d. bit će germanizam; hrvatski se kaže: *izvaditi* novac (na pr. iz štedionice); *svršiti, završiti* sjednicu i t. d.; ispor. podignuti.

dijeliti; nije dobro reći „dijeliti“ u ovakoj svezi: ja *ne dijelim* nazor (mnijenje) poštovanoga pisca o tome; bolje je: ja o tome *ne mislim* kao poštovani pisac.

dijelom — dijelom bit će prema njemačkome: *teils — teils;* bolje je reći: *koje — koje*; na pr. on je to tvrdio *dijelom* po ovome piscu *dijelom* po onome, — bolje: on je to tvrdio *koje* prema ovome piscu *koje* prema onome; ispor. stranom — stranom.

divljak, pl. *divljaci,* kad znači: politička stranka, načinjeno je prema njemačkome „die Wilden“; bolje bi bilo reći: (ljudi) *izvan stranaka,* ili: *ničije pristaše,* ili prema prilikama i: *nastranik, nastranici.*

divot-izdanje je pogrješna i nenarodna kovanica; treba reći: *divota izdanje,* ili: *divotno izdanje;* to vrijedi i u drugim prilikama; mjesto na pr. *divot-odijelo* — treba reći: *divno* (krasno) *odijelo* i t. d.

djelatnost; bolje: *radinost.*

djelo u svezi kao na pr. *ministarstvo nutarnjih* (ili: spoljašnjih) *djela* — nije dobro, nego treba reći: *ministarstvo nutarnjih* (ili: spoljašnjih) *poslova.*

djelokrug je rđava kovanica prema njemačkome „Wirkungskreis"; treba reći: *područje.*

djetinstvo nije književno nego: *djetinjstvo.*

doba se ne deklinira; dakle: ovo *doba*, ovoga *doba*, ovomu *doba* (a nikako: ove dobe, ovoj dobi, ili: ovomu dobu) i t. d.; kad znači: *das Alter, aetas,* onda se govori: *dob* (gen. dobi); na pr. mi smo jedne *dobi.*

dnevni red je ropski prijevod njemačke riječi: *Tagesordnung;* to treba kakogod drukčije hrvatski reći; na pr. *dnevni red* današnje sjednice; to treba staviti *na dnevni* red i t. d. reklo bi se hrvatski otprilike ovako: *poslovi današnje* sjednice: to treba uvrsti u *poslove današnje* sjednice; *poslovi, prijedlozi* i t. d. *određeni za današnju sjednicu* i t. d.

dnevnik kaže se za novine što izlaze svaki dan; to nije pravo značenje, jer „dnȅvnî" znači što i „dȁnjî" (protivno: noćni); za novine dakle treba mjesto „dnevnik" reći: *svakidašnje novine.*

dobar stajati (gut stehen) jer germanizam; na pr. ja *dobar stojim* za njega; tko *stoji dobar* za to? — treba reći: *ja jamčim* za njega; tko *jamči* za to?

doboš je madžarski; hrvatski je: *bubanj.*

dobrobit; bolje: *boljitak.*

dobrovoljac (Freiwilliger): bolje bi bilo: *svojevoljac.*

dočim je arhaizam mjesto: *dok, a*: na pr. ja sam čitao, *dočim* si ti pisao; treba reći: . . . *a* (dok) ti si pisao.

dodijeliti: vidi: *pridijeliti.*

dogođaj; bolje: *događaj* prema imperfekt. obliku: *događati.*

dojam je riječ uzeta iz češkoga jezika, u kojemu znači što i njemački „*Eindruck*"; kako nemamo zgodne riječi za „Eindruck", dobro je reći „dojam" u tome značenju, ali je ne treba upotrebljavati za njemačko „Einfluss": ispor. utisak.

dojimati se ne valja nego: *doimati* se: tako i u drugim oblicima: *doimah se, doimat ću se* i t. d.; drukčije: *dojmiti se.*

dojiti u značenju „musti" slavonski je provincijalizam; na pr. kravu *dojiti*, bolje: kravu *musti.*

dokinuti za njemačko „aufheben" nije dobro nego: *ukinuti*: na pr. *dokinuti* naredbu, bolje: *ukinuti* naredbu.

doli; književnije: *dolje.*

doličan, dolično je nepotrebni i rđavi neologizam: mjesto: dobio je *doličan* odgovor; *dolično* mu je odgovorio i t. d. treba reći: dobio je odgovor, *kako je zaslužio* (ili: kako treba); odgovorio mu, *kako treba* (kako je zaslužio), ili kakogod drukčije.

doljni (doljnji): bolje: *dônji*: *dolnji* (doljnji) je kajkavski.

dom u značenju „domovina" bit će dobro samo u pjesmama a ne u prozi.

domjenak je rđava i nepotrebna kovanica prema njemačkome „Wortwechsel"; treba reći: *razgovor.*

domoći se (sich bemächtigen) je germanizam: treba reći: *dostati se, dokopati se, dosinuti se;* na pr. *domoći se* vlasti, treba reći: *dostati se* (dokopati se) vlasti (bogatstva) i t. d.

domorodac (kao i: otadžbenik) znači „der Eingeborene", stoga ne treba tu riječ zamjenjivati sa: *rodoljub* (patriota); ispor. otadžbenik.

domovnica; bolje: *zavičajnica.*

dopadati se (gefallen) je germanizam: mjesto: to mi se *dopada* — kaže se dobro hrvatski: to mi *se mili* (sviđa).

dopitati na pr. kome nagradu (i u sličnim prilikama) nije dobro, nego treba reći: *dati, odrediti, podijeliti* kome nagradu; „dopitati" znači: svršiti pitanje.

doprinesti, doprinijeti, doprinositi, doprinos nije dobro, jer u narodnom govoru nema ni jednoga glagola složena s prijedlozima: *do-pri*, stoga treba spomenute riječi ovako govoriti i pisati: *pridonesti, pridonijeti, pridonositi, pridonos* (ili još bolje: *prinos*).

doputovati nije narodna riječ nego: *doći, stignuti, prispjeti;* ispor. otputovati.

dorastao (gewachsen) je germanizam u ovakim prilikama: ti nijesi *dorastao* tome poslu; ti nijesi *dorastao* da to učiniš; to treba reći: ti nijesi *podoban* za taj posao; ti ne *možeš* da to učiniš.

doslovno, doslovce; bolje: *riječ po riječ*, ili: *od riječi do riječi.*

dostatan je nepotrebna češka riječ mjesto: *dovoljan.*

dostava (Zustellung); na pr. to se ravnateljstvu javlja *uz dostavu* privitih priloga, — nije dobro; to treba reći: to se ravnateljstvu javlja i *vraćaju* se (priloženi, pridani) prilozi; ispor. dostaviti.

dostaviti (zustellen) nije dobro u ovakim prilikama: *dostavlja* vam se jedan primjerak ove knjige; to nama treba *dostaviti* i t. d.; to treba reći: *šilje* vam se jedan primjerak ove knjige; to treba nama *poslati* i t. d.; *dostaviti* u narodnom govoru znači: *hinzufügen, hinzusetzen; apponere, adjicere; pristaviti, dodati, pridati, reći još što;* ispor. dostava.

dostavna knjiga (Zustellungsbuch) nije dobro; mjesto „dostavna knjiga" neka se kaže: *knjiga potvrdnica,* ili: *knjiga predajnica;* ispor. dostaviti, dostava.

dosta toga, dosta do toga; bolje: *dosta o tome, dosta to.*

dotični, dotičnik nijesu rđavo načinjene riječi prema njemačkome „der Betreffende", ali je mjesto njih mnogo bolje reći: *ovaj, onaj, taj, neki, koji* ili kako drukčije prema duhu hrvatskoga jezika; na pr. *dotični* pisac nije kazao, odakle on to zna; *dotičnik* nije dobro to kazao; to treba reći: *ovaj* (taj, onaj) pisac (ili se kaže upravo ime piščevo) . . .; *taj (ovaj* onaj) nije to dobro kazao (ili se kaže ime toga čovjeka); mjesto: smisao, što ga *dotični* predmet zahtijeva, — treba reći: smisao, što ga *koji* predmet (kad upravo nije određeno koji predmet) zahtijeva.

dovinuti se, doviti se na pr. blaga: treba reći: *dokopati se* blaga: „*dovinuti se*" znači: domisliti se.

doznačica (Geldanweisung) je (kao i „doznačiti" rđava kovanica; bolje će biti: *novčanica;* ispor. naputnica.

doznačiti je (kao i „doznačica") rđava kovanica: mjesto na pr. *doznačena* vam je nagrada — treba reći: *određena* vam je nagrada.

dozvola, dozvoliti ruske su riječi, mjesto kojih treba govoriti: *dopuštenje, dopustiti.*

drobiti bit će dobro upotrebljavati samo onda, kad se misli: *drobiti* što (hljeb i t. d.) u jelo (kavu, mlijeko); kad se ne misli to, onda će biti bolje reći: *mrviti* (iz-, na-, s-, u-mrviti); mjesto: ja ću ga *zdrobiti;* glavu ću mu *zdrobiti* i t. d. treba reći: ja ću ga *smrviti;* glavu ću mu *smrviti;* mjesto: *zdrobio* mu rebra — treba reći: *polomio* (slomio) mu rebra.

droptina (Brosamen, micula) je kajkavski (ispor. drobiti); štokavski je: *mrva, trošica.*

držati na pr. *slovo, govor, sjednicu* i t. d. (Rede halten, Sitzung halten) je germanizam: hrvatski se kaže: *besjediti, govoriti;* na pr. *držao* je nadgrobno slovo (govor) — treba reći: *govorio je* (besjedio) na grobu; mjesto: *držana je sjednica,* — neka se kaže: *bila je* sjednica, ili kako drukčije; ispor. obdržavati.

duh ne valja u svezi: *duhovi* su danas razdraženi; treba reći: *ljudi* (građani) su razdraženi.

duha; na pr. ima *duhu* — je kajkavski; Štokavac kaže: *zaudarati:* meso ima *duhu;* vino ima *duhu* po buretu — kaže se štokavski: meso *zaudara;* vino *zaudara* na bure; ispor. ima duhu.

dugočasno (langweilig): na pr. *dugočasno* mi je; ali je *dugačasno:* — bolje: *napala me čama;* alà je *dosadno.*

dugoljast; bit će bolje: *duguljast, duguljat.*

dva četvrta na jedan (i t. d.) sat; treba reći: *dvanaest sati i dva četvrta,* ili: *dvanaest sati i pola* i t. d.; ispor. četvrt na . . .; tri četvrta na . . .

dvije sto; treba reći: *dvjesta* ili *dvije stotine;* ispor. tri sto, četiri sto, sto.

dvogupka (svjedodžba, duplikat) nije dobro: bolje je reći: *duplikat,* po *drugi put izdana* svjedodžba.

dvojak za njemačko „Doppelgänger" nije dobra riječ; bolje će biti: *istoličnik, istovetnjak;* ispor. dvojnik, dvojenac, podobnjak, sličnjak.

dvojba bit će postalo prema njemačkome „Zweifel": dobar Štokavac kaže: *sumnja;* dakle mjesto: nema *dvojbe* — treba reći: nema *sumnje.*

dvojenac za njemačko „Doppelgänger" nije dobra riječ; bolje će biti: *istoličnik, istovetnjak;* ispor. dvojak, dvojnik, podobnjak, sličnjak.

dvojiti bit će postalo prema njemačkome „zweifeln": Štokavac kaže: *sumnjati, dvoumiti; sumnjati se, dvoumiti se.*

dvojnik za njemačko „Doppelgänger" nije dobra riječ: bolje će biti: *istoličnik, istovetnjak;* ispor. dvojak, dvojenac, podobnjak, sličnjak.

dvokutnica mogla bi biti stranica, na kojoj se nahode dva kuta, a „diagonala" neka bude: *raskutnica.*

E

-elan nije dobro uzimati u nekim tuđim (ponajviše latinskim) riječima mjesto nastavka „*alan*"; dakle: *aktualan, oficijalan, specijalan* i t. d.; a ne: aktu*elan* i t. d.; koje je prema njemačkome: *aktuell* i t. d.

Europejac, europejski je prema njemačkome adjektivu „europäisch"; pravo štokavski treba reći: *Evropljanin, evropski,* a prema tome i: *Evropa* mjesto: Europa.

F

falinga (je prema njemačkome „fehlen" ili prema talijanskome „fallanza"); štokavski se kaže: *pogrješka.*

faliti (fehlen, talij. fallare) kaže se u nas štokavski različito: *ti si falio* — treba reći: *ti si se prevario, pomeo, ti si zaišao, zamakao; pofalilo* je hrane: *ponestalo* je hrane, *ostasmo bez* hrane: malo je *falilo,* da nije poginuo: *malo te nije* poginuo; mnogo još *fali*: mnogo *se* još *hoće; falio je* (na pr. kad ne pogodi u nišan): *promašio je, nije pogodio, nije shvatio;* ne *fali,* on će sigurno doći: ne *popušta* on, on će sigurno doći: jedna ovca *fali*: *jedne ovce nema;* ničega mu nije *falilo*: *sve je imao što je htio i trebao;* nešto mi *fali* (es fehlt mir etwas): *nijesam kako treba, nešto me zaboljelo* i t. d.

fela je madžarska riječ; hrvatski je: *vrsta.*

financijalni (na pr. poslovi) ne će biti dobro: bolje će biti: *financijski* (poslovi).

Francez, franceski; bolje: *Francuz, francuski.*

G

-ganjati (do-, iz-, na-, od-, pri-, raz-ganjati i t. d.) nije dobro nego: *-goniti* (do-, . . . iz-goniti i t. d.); ispor. -našati, -vađati, -važati.

gimnazijalac, gimnazijalni; bolje: *gimnazijac, gimnazijski.*

gladčalo (glačalo, Bügeleisen): bolje: *gladilo,* još bolje: *laštilo.*

glasiti (lauten) je germanizam u ovakim prilikama: ovaj paragraf ovako *glasi*: kako *glasi* ta riječ u vokativu? to ljepše *glasi* ovako i t. d.; to se hrvatski kaže: ovaj paragraf ovako

kaže (veli, ima); kako *ima* ta riječ vokativ? to *je* ljepše ovako (ili: to se ljepše *kaže* ovako), ili kako drukčije.

glasom (laut) je germanizam. kad se kaže: *glasom* odredbe. *glasom* § 10. i t. d.; hrvatski se kaže: *po odredbi, po* (prema) § 10. i t. d.

glazbilar, glazbilarski, glazbilo; bolje: *glazbar, glazbarski, glazbalo.*

glede je danas arhaizam: mjesto: *glede* te sam stvari govorio — treba reći: *o toj* sam stvari govorio, ili: *radi* (poradi) te sam stvari govorio, ili: *za tu* sam stvar govorio.

godišnje (jährlich) je germanizam kad se kaže na pr. primam *godišnje* 50 kruna: to treba reći: primam *na godinu* 50 kruna: ispor. mjesečno, sudbeno.

gombanje, gombati se nije dobro: bolje je reći: *gimnastika, gimnasticirati se;* ispor. tjelovježba.

gordost je nepotreban barbarizam mjesto: *ponos* ili *oholost*, kako kada već zatreba.

gori (adverb); književnije: *gore.*

Gospodin kad znači: *gospodin Bog* — bit će bolje reći: *Gospod.*

gradonačelnik (Bürgermeister) je nespretna složenica: treba reći: *gradski načelnik.*

grižen (i složenice: u-. na-, pod-, za-, iz-, pre-grižen i t. d.) nije dobro nego: *grizen* (u-, na-, . . . pre-grizen i t. d.).

grub je dubrovački provincijalizam; bolje: *ružan.*

grupa (die Gruppe) je nepotrebna i nenarodna riječ; treba reći: *skûp* (ili: skupina, premda je češka riječ).

H

halabuka, halabučiti je kajkavski: štokavski je: *buka, bučiti.*

hametom (hametice) nije dobro nego: *ametom* (ametice).

hasan, hasniti je madžarska riječ: hrvatski je: *korist, koristiti.*

htijući (adverb prez. od glagola „htjeti“) nije dobro nego: *hoteći.*

hodočasnik, hodočastiti, hodočašće — nakazne su kovanice, mjesto kojih treba govoriti: *crkvar, poklònîk* (ovo su narodne riječi); *ići na poklonstvo, crkvariti; poklonstvo* (crkveno).

hrđa, hrđati (po-, za-hrđati) ne valja nego: *rđa, rđati* (po-, zarđati).

hrvati se, pohrvati se (prez. hrvam se) ne valja nego: *rvati se*, *po'rvati se* (prez. ȑvêm se i t. d.).

hrzati je kajkavski; štokavski je: *rzati* (prez. ržem).

huditi (nahuditi) nije dobro nego: *uditi* (nauditi).

hustiti (nahustiti) nije dobro nego: *ustiti* (naustiti).

hvala je prema njemačkome, kad se veli na pr. starine se, *hvala većoj prosvjeti*, više iskopavaju i bolje čuvaju: — to treba reći: *poradi veće prosvjete*, ili: *kako je danas veća prosvjeta*, tako se . . .

I

igrati glasovir (das Klavier spielen) nije dobro nego: *udarati u glasovir*.

igrati ulogu (Rolle spielen) je germanizam: u nas tako reći nema smisla; mjesto: on *igra* veliku *ulogu* — treba reći: on *je znamenit, vrši veliki posao*, — ili kako drukčije.

-iji; na pr. bož-*iji*. čovječ-*iji*. ovč-*iji*. dječ-*iji* i t. d. nije dobro: taki se posvojni pridjevi prave nastavkom *ji*, dakle: *bož-ji*, *čovječ-ji, ovč-ji* i t. d.

ima duhu, vidi „duha“.

imati dobrotu (die Güte haben) je germanizam: mjesto na pr. *imajte dobrotu* to mi poslati — neka se kaže: *budite* toliko *dobri* pa mi to pošljite.

imati na raspolaganje na pr. 100 kruna: — treba reći: *imam da potrošim*, ili: *imam za trošak* 100 kruna.

imati riječ; na pr. gospodin zastupnik N. N. *ima riječ*: — treba reći: *na redu je gospodin zastupnik N. N. da govori ili besjedi;* ispor. riječ imati; oduzeti riječ, uzeti riječ.

imati straha (Furcht haben) je germanizam: mjesto na pr. *imam strah*, — treba reći: *strašim se;* mjesto *imaš straha* preda mnom, — treba reći: *ti se strašiš mene*, ili: *tebe je strah od mene;* ispor. strah pred kime ili čime; straha imati.

imendan; bit će bolje: *imeni dan*, ili: *godovno*, koje je narodna riječ.

imènito nije dobro u značenju njemačkoga: *namentlich*: na pr. naš posao još nije svršen; *imenito* bismo imali još i to svršiti; to treba reći: *osobito* bismo imali; „imenito“ znači što i: *poimence, po imenu*.

imetak je kajkavski: bit će bolje: *imutak*, *imanje*, *imuće*, *imaće*.

ini je arhaizam; bolje: *drugi*; na pr. radio je *ine* poslove — treba reći: radio je *druge* poslove.

iole kao da postaje arhaizam a preteže: *ikoliko, išta.*

-isati je nastavak iz turskoga (ili iz grčkoga) jezika pa ga ne treba uzimati mjesto nastavka „ti" i mjesto nastavka „irati" u našijeh glagola; dakle mjesto: kapar-*isati*, sabor-*isati*, krun-*isati* i t. d. treba reći: *kapariti, sáboriti* (vijećati), *kruniti* i t. d.; sasvijem je nakazno reći „bojadisati" mjesto: *bójiti, obójiti*; tako treba reći i: *prenumerirati, reformirati* i t. d. mjesto: prenumer-*isati*, reform-*isati* i t. d.; ispor. — ovati; upliv, uplivisati.

ishitriti pjesmu (napjev i t. d.); bolje; *pjesmu ispjevati; uglazbiti, izmisliti* i t. d.

ishoditi mjesto: *isposlovati, postići* — nije dobro; mjesto: on mi je *ishodio* stipendij, — treba reći: on mi je *isposlovao* stipendij; *ishodio* sam stipendij: *isposlovao* sam, *postigao* sam stipendij.

ispitivati nije dobro reći u značenju „herausstellen"; na pr. *ispitivati* prirodu, — treba reći: *istraživati* prirodu.

isporediti *komu* ili *čemu* — nije dobro nego: *isporediti s kime* ili *sa čime*.

isprekrižati što — je kajkavski; štokavski je: *isprecrtati*.

ispustiti u značenju „auslassen" nije dobro; na pr. *ispustiti* što iz rukopisa, — treba reći: *izostaviti* (izbrisati) što iz rukopisa.

istančan (a, o) treba reći: *istančao* (la, lo).

istaviti, istavljati je rđavo reći u značenju „hervorheben"; na pr. govornik je *istavio* njihove građanske vrline, — treba reći: govornik je *isticao* (istakao) njihove vrline.

isti u značenju zamjenice 3. lica grdan je germanizam; na pr. izgubio sam knjigu; tko je *istu* našao, neka mi je vrati; to treba reći: tko *ju* je našao . . .; ispor. ovaj, takav.

istući; na pr. sat (ura) je *istukao* 12 (sati); to treba reći: sat (ura) je *izbio* 12 (sati); ispor. sat, ura.

iz; nije dobro reći na pr. stol je *iz* drva (kamena i t. d.) nego: stol je *od drva* ili drveta (kamena i t. d.); to vrijedi i za druge slične prilike.

izbjeći komu ili čemu; na pr. *izbjeći* pogibli — treba reći: *ukloniti* se pogibli, ili prema smislu: neka se pogibao *ukloni*.

izdašan (ausgiebig) je neologizam; bolje: *obilan*.

izdržati nije dobro za njemačko „aushalten"; na pr. *izdržao* sam srećno i tu napast; nije mogao *izdržati* ni dva mjeseca; — bit će bolje reći: *podnio* sam, *pretrpio* sam i tu napast; *nijesam mogao ostati* ni dva mjeseca.

izdržavati ne će biti dobro u značenju: *brinuti se, skrbiti se, starati se* za koga; na pr. otac me mora izdržavati; *izdržavanje* moje stajalo je mnogo novaca; to treba reći: otac se mora za me *brinuti* (starati, skrbiti); za *moje življenje* (za moje školovanje i t. d.) trebalo je mnogo novaca.

izgledati (aussehen) je grubi germanizam, kad se na pr. kaže: ova kuća *izgleda* kao tamnica; kako taj čovjek *izgleda!* Strašno *izgleda!* — to treba otprilike ovako reći: ova *je* kuća *kao* tamnica; *kaki je* taj čovjek! *Strašan je!* Mjesto: nije tako lud kako *izgleda*, — bit će bolje reći: *bolja mu glava nego prilika*.

izim je arhaizam; danas se reče: osim; na pr. svi su bili izim tebe, — treba reći: svi su bili *osim* tebe.

izjaviti se; na pr. on se za me *izjavio* (er hat sich für mich erklärt) — treba reći: on je *rekao* (izjavio), da je za me.

izlet (Ausflug) je germanizam; kako nema zgodne riječi za njemačko „Ausflug", bit će dobro u prijekoj potrebi; prema tome i: *izletnik*.

izlišan je nepotrebna ruska riječ, jer imamo: *zališan*.

iznikuuti u značenju: *nestati, iščeznuti* — nije dobro reći; mjesto: hajduci opazivši potjeru *iznikuuše* u planini, — treba reći: *nestaše, iščeznuše* u planini.

iznimka je arhaizam; danas velimo: *izuzetak*.

iznuditi; mjesto na pr. ne će poći za rukom od Porte *iznuditi* reforme — bit će bolje reći: ne će poći za rukom Portu *nagnati, natjerati, primorati, prinuditi* na reforme.

izobličen, izobličiti; na pr. bio je posve *izobličen*, — bit će bolje reći: bio je posve *nakazna lica*, ili kako drukčije.

izraz; **izraziti** (**izrazito**) ruske su riječi, mjesto kojih se može često puta kazati savršeno dobro hrvatskim riječima: *iskaz, izričaj, naziv* (na pr. tehnički naziv); *reći, izjaviti*; mjesto: *izrazito* je prikazano: *jasno, zorno, plastično* je prikazano; ispor. ne mogu se izraziti.

izreka; književna je bolja riječ: *rečenica*.

izrično, izrikom (ausdrücklich): književno će biti bolje: *izrijekom*; mjesto: *izrično* (izrikom) sam to rekao — bolje: *izrijekom* sam to rekao.

izrok (edikt); bit će bolje: *oglas*, *posljednji rok, edikt.*

iz sredine (aus der Mitte) je germanizam kad se kaže: izabrati koga *iz* svoje *sredine* — mjesto: . . . *između sebe, iz broja članova.*

izvadak na pr. iz novina; bolje bi se reklo: *izvod* iz novina (prema: sprovod, uzvod, zavod, povod).

izvan kreposti staviti na pr. naredbu: treba reći: *ukinuti* naredbu.

izvid; na pr. ima se provesti *izvid,* — bit će bolje reći: ima se učiniti *razgled*, ima se *razgledati*; mjesto: određen je *izvid,* — bit će bolje: određen je *razgled.*

izviniti, izvinjavati nepotrebne su ruske riječi, jer imamo svoje narodne: *oprostiti*, *ispričati;* dakle mjesto: molim, *izvinite,* ili: *izvinite* me pred gospodinom, — treba reći: molim, *oprostite;* molim, *ispričajte* me u gospodina.

J

jako (na pr. **dobar**, *veseo*, *marljiv* i t. d.) bit će provincijalizam: književno je bolje: *veoma* (vrlo) *dobar, veseo* i t. d.; ispor. silno.

jal, **jalan** kajkavske su riječi: Štokavac kaže: *zloba*, *zloban*: mjesto: hrvatski *jal*; on mu je *jalan,* — treba reći: hrvatska *zloba*; on mu je *zloban*; mjesto: „jalan biti“ dobro je reći i: *zlobiti* (on mu zlobi).

jastuk je turska riječ: mjesto: „jastuk“ može se gotovo uvijek kazati: *uzglavak, uzglavnica, uzglavlje*; ispor. vanjkuš.

-jašiti (prez. jašim; na-, po-, uz-, za-jašiti) je slavonski provincijalizam; bolje: *jahati* (prez. jašem; na-, po-, uz-, zajahati).

jedaonica (Speisesaal, Speisezimmer): bolje: *jedionica*; ispor. jeonica, jestvionica.

jednoč; treba reći: *jednoć.*

jedva u značenju vremenskoga veznika „*čim*“ bit će manje poznato; bolje je dakle reći: *čim* se k njima primače, a oni navale na nj, — negoli: *jedva* se primače . . .; mjesto: *jedva* što sam se jednoga odriješio, dođe drugi, — treba reći: *istom*

(tek) što sam se jednoga odriješio . . .; „jedva“ je adverb, s toga je dobro reći: *jedva* sam digao kamen — tu „jedva“ označuje glagol: *„digao“*.

jeftimba (jevtimba) je načinjeno prema tuđoj (grčkoj) riječi: mjesto nje mogla bi se upotrijebiti „lidžba“ t. j. licitacija na *manju cijenu,* a „dražba“ neka bi bila: *licitacija na veću* cijenu.

je li nije upitni veznik; nije dobro dakle: *je li* si dobar, *je li* učite? nego treba reći: *da li* si dobar, *da li* učite?; dobro je reći: *je* li došao, *jesi* li učio, *jeste* li učili i t. d., jer je ovdje *„je“*, *„jesi“*, *„jeste“* i t. d. dio glagolskoga oblika: *došao je,* učio *jesi,* učili *jeste* i t. d.

jeonica; vidi: jedaonica.

jer da; na pr. nije mogao naučiti lekciju, *jer da* ga glava boli. — treba reći: . . . jer ga glava boli (bez *da*), ili: jer *veli, da ga* glava boli, ili: jer *veli: glava ga boli.*

jestvionica; vidi: jedaonica.

jetra je narodna riječ ženskoga roda u jednini; dakle: *boli* me jetra, to dolazi od *jetre,* a nije dobro: *bole* me jetra, to dolazi od *jetara.*

jevtimba; vidi: jeftimba.

jorgan je turska riječ; mjesto „jorgan“ možemo veoma često reći: *pokrivač, pokrivalo, bijelj* (guber = pokrivač od vune).

ju (akuzativ od lične zamjenice *ona*): bolje: *jê;* mjesto: on *ju* vidi, — bolje je reći: on *jê* vidi; u svezi sa glagolskim oblikom „*je*“ (3. lice singulara prez. od *biti:* jesam, jesi, *je*) i poslije glagolâ, kojima se 3. lice sing. prez. svršuje na *-je* (milu-*je*), može *ju* ostati: on *ju je* vidio, miluje *ju.*

jur (jurve) bit će danas već arhaizam; bit će književnije mjesto „jur“ reći: *već.*

K

k; na pr. *svratište* (gostionica, krčma, ljekarna, trgovina i t. d.) *k „jagnjetu“*, *k „lavu“* (zum Lamm, zum Löwen) i t. d. je germanizam: hrvatski treba reći: *svratište* (gostionica, krčma, ljekarna, trgovina i t. d.) *kod „jagnjeta“*, *kod „lava“* i t. d.

kad ću na pr. *doći,* vidjet ćeš me, — nije dobro nego: *kad dođem,* vidjet ćeš me; veznik „kad“ u vremenskim, načinskim, pogodbenim, dopusnim i odnosnim rečenicama ima uza

se prezens od perfektivnoga glagola, a imperfektivni glagol dolazi u futur II.: kad *budem čitao*, vidjet ćeš. Dobro je reći: *kad ćeš doći?* jer „kad“ u glavnoj rečenici nije veznik nego prilog; ispor. ako ću . . .

kako ti (vam) **ide** (wie geht's dir — ihnen?) grdan je germanizam; hrvatski se kaže: *kako je? kako ti je? kako vam je?* Ne će biti rđavo reći: *kako se nahodiš?* prema: u zloj se koži *nahodi* (= zlo mu je),

kanarinac (ptica, Kanarienvogel) načinjeno je pogrješno nastavkom *inac* od osnove „Kanar“ ili prema osnovi „Kanarin“ (valjada prema njemačkome „Kanarien“); hrvatski treba načiniti nastavkom *ac* prema osnovi „Kanar“ (Kanar-ski otoci), dakle: *Kanarac* (to je čovjek sa „Kanarskih otoka“) i: *kanarac* (ptica, kad se piše malo *k*).

kao što; na pr. *kao što* u ostalih naroda, tako se i u nas Hrvatâ opaža; mi nijesmo ništa odredili *kao što* ni vi, — to treba reći: *kao* u ostalih naroda . . .; mi nijesmo ništa odredili *kao* ni vi (bez riječce *što*); „*kao što*“ treba upotrebljavati samo u dodanoj rečenici, koja *ima glagol;* dakle treba reći: da je pamet do suda, *kao što je* od suda (ne bi bilo dobro: *kao što* od suda), ili: da je pamet do suda *kao* od suda („kao“ bez „što“, jer ovdje nema glagola „je“); mjesto: „kao što“, „kako“ — govori se i: *kako što, kako.*

-kápati (is-, o-, pri-, u-, za-kapati) treba govoriti: *-kopavati* (is-, o-, pri-, u-, za-kopavati); prema tome je i verbalna imenica: is-, o-, pri-, u-, za-kopavanje.

kasapin, kasapnica turske su riječi i sasvijem nepotrebne, jer imamo svoje: *mesar, mesarnica.*

kaseta; bolje: *birnica;* ispor. škrinjica.

kašnje; bolje je i književnije: *kasnije.*

kazan je turska riječ; hrvatski je: *kotao.*

kifla (Kipfel) je njemačka riječ; bit će bolje reći: *rožić, rogać, rogalj* (genit. rogalja), *krivak, krivaja.*

klup (gen. klupi) je kajkavski oblik; štokavski je: *klupa* (gen. klupe).

-ključiti, -ključivo; *is-ključiti, u-ključiti; is-ključivo, u-ključivo* (ausschliessen, excludere, includere) nema u nas smisla; mjesto na pr. ovoga učenika treba *isključiti;* on je *isključen* iz svih škola; škola traje *uključivo* (isključivo) do 30. lipnja i t. d.

— treba reći: ovoga učenika treba *izagnati* (otjerati); on je *izagnat* (otjeran) iz svih škola; škola traje do 30. lipnja (tu se misli: i 30. lipnja): tko ne će tako neka mjesto: *isključivo* — *uključivo* — kaže: ***ekskluzivno*** — ***inkluzivno;*** mjesto na pr.: ovo se dobija *isključivo* kod ovoga trgovca, — neka se kaže: ovo se dobija *sȁmo* kod ovoga trgovca.

knjižara; bolje: *knjižarnica.*

kod; ovaj prijedlog u značenju kretanja, micanja — ne treba upotrebljavati sa genitivom; nije dobro: idemo *kod* oca; odnesi to *kod* matere (srijemski provincijalizam), nego treba reći: idemo *k* ocu; odnesi to *k* materi; ili bez prijedloga *k*: idemo ocu; odnesi to materi.

koji taj nije književno nego: *kojigod* (kojigođ, kojigođer); na pr. mjesto: doći će *koji taj* — treba reći: doći će *kojigod* (kojigođ, kojigođer).

koli je arhaizam; mjesto: *koli* je divna, *koli* je krasna, — treba reći: *kako* je divna, *kako* je krasna, ili: *koliko* je divna, *koliko* je krasna; ispor. toli; koli — toli.

koli — toli je arhaizam; danas se veli: *koliko* — *toliko;* mjesto zadovoljit ćete *koli* učitelje *toli* roditelje, — treba reći: zadovoljit ćete *koliko* učitelje *toliko* roditelje; ili: . . . *kako* učitelje *tako* roditelje, ili još bolje: . . . *i* učitelje *i* roditelje.

koliko put (kao i: često put) nije dobro nego: *koliko puta* (često puta), ili: *kolikoput* (čestoput, — onda treba zajedno pisati); ispor. -put (broj 2.).

kolodvor je nakazna kovanica prema njemačkoj riječi: *Bahnhof;* bolje će biti: *stanica, postaja* (za manja mjesta), *glavna stanica, glavna postaja* (za veća mjesta).

kolotur je nespretno načinjena kovanica (prema: kolo turati!). U narodu (u Miholjcu kod Križevaca) govori se mjesto „kolotur" sasvijem štokavska riječ „škripac" (prema škripati); dakle mjesto nespretne riječi „kolotur" neka nam odslije služi narodna riječ: *škripac;* ispor. u Ivek.-Broz. rječniku: škripac (škripavac).

komšija je turska riječ; hrvatski je: *susjed.*

konak je turska riječ, koje ne treba bez potrebe upotrebljavati; mjesto „konak" kaže se hrvatski: *stan, dvor, noćište; dan hoda* (kad „konak" znači: Tagreise).

*

koplje lomiti (Lanze brechen) je germanizam mjesto: *boriti se, ogledati se na mejdanu.*

koracati (prez. koracam) kažu Kajkavci; Štokavac kaže: *koračati* (prez. koračam).

korenika je kajkavski; na pr. on je stara hrvatska *korenika,* — veli se štokavski: on je Hrvat *staroga kova.*

koristoljublje; na pr. on to čini iz *koristoljublja,* — bolje će biti: on to čini *koristi radi.*

kormilo je ruski oblik; bolje: *krmilo;* prema tome i: *krmilar* (mjesto: kormilar i: kormanjoš, koje je madžarski oblik).

krajem; mjesto: *krajem* XVI. vijeka tumačio je marturinu kao neku primorsku daću, — treba reći: *na kraju* (ili potkraj, na koncu) . . .; jer „kraj" ne znači „vrijeme"; dobro je reći: *zorom, jutrom, noću, danju, časom* i t. d.; jer te riječi znače same sobom *vrijeme;* ispor. početkom, polovicom, sredinom, svršetkom; danom, ranim jutrom.

krajoslikar, krajoslikarstvo, krajinoslikarstvo nakazne su i nespretne kovanice; to treba ili opisati (slikar krajeva, slikanje krajeva) ili treba reći: *pejsaž* (prema francuskome: paysage).

kraljevna (Kronprincessin, Königstochter) bit će postalo prema ruskim porodičnim imenima; u nas je to adjektivna imenica pa je treba ovako deklinirati: 1. kraljevna. 2. kraljevne, 3. *kraljevnoj* (na pr. našoj *kraljevnoj* ima 10 godina; nije dobro reći: našoj kraljevni) i t. d.

kralježnjaci nije dobro nego. *kralješnjaci.*

krasnosloviti, krasosloviti nepotreban je i nelijep neologizam pored: *krasno govoriti, besjediti,* a tko ne će tako neka kaže: *deklamirati.*

-krat; na pr. *jedan krat, dva krat, tri krat* i t. d. nije književno nego: *jedamput, dva puta* (dvaput) i t. d.: ispor. -kratan.

-kratan; na pr. *dvokratan, trokratan* i t. d. nije književno („kratan" bit će već arhaizam); mjesto na pr. s *trokratnim* usklikom svršio je predsjednik svoj govor, — treba reći: *uskliknuvši tri puta* (triput) caru . . ., ili kako drukčije.

kretom pošte (postwendend) je germanizam; mjesto: pošlji mi *kretom pošte,* — treba reći: pošlji mi *po pošti,* ili: *poštom,* ili: *prvom poštom* (ako tako želimo).

krhak (krhka) nije dobro nego: *krt* (krta).

križ na križ (na pr. prođe gradom) govore Kajkavci; štokavski je: (prođe gradom) *unakrst.*

krmadarstvo je nenarodna i nakazna kovanica; bolje će biti: *krmaštvo* (ili: krmačarstvo), ili: *krmstvo, svinjarstvo.*

krstitke (Taufschmaus) je kajkavski, štokavski je: *krsna čast.*

kruglja nije u Štokavaca poznata riječ; bolje je: *kugla* (na pr. zemaljska, globus).

kruta zima bit će kajkavski: štokavski se kaže: *ciča* (ili: ciča zima); kajkavski je i: *kruto* se kajem, mjesto: *veoma* se kajem.

kućarenje, kućariti (das Hausiren, hausiren); bolje: *torbarenje, torbariti.*

kućevlasnik; treba reći: *vlasnik kuće.*

kupatilo je rđava provincijalna (srijemska?) riječ; treba reći: *kupalište, kupelj, kupalo.*

kusočunj je rđava složenica mjesto: *krnji stožac;* ispor. čun, čunj.

L

ladanje, ladanjski kajkavske su riječi; bolje: *imanje, selo; seoski;* na pr. mjesto: bio sam *na ladanju,* — bolje je reći: *bio sam na selu; ladanjska* crkva, bolje: *seoska* crkva.

lahk, lahka je kajkavski; štokavski je: *lak, laka.*

lanac je madžarska riječ; bolje će biti: *veriga, verige.*

lepeza je turska riječ; bolje: *mahač, mahalica.*

ležati; kad se na pr. kaže: krivica *leži na* meni i t. d. (die Schuld liegt auf mir) — jest germanizam; to treba reći: ja *sam kriv, na meni je* krivica i t. d.

li (lih) je čakavska riječ, mjesto koje Štokavac kaže: *sämo*; na pr. to je *li* (lih) za tebe, — treba reći: to je *sämo* za tebe.

lice mjesta (facies loci) je latinizam; mjesto: bio sam na *licu mjesta* (in facie loci), — treba reći: bio sam *na mjestu, obašao sam mjesto,* uvjerio sam se *glavom* (sâm) *kakvo je mjesto.*

lijek na pr. **proti groznici** (protiv groznice) — kaže Štokavac: *lijek od groznice;* ispor. bolovati na groznici.

lijenj, lijenjost je srijemski provincijalizam; književno je: *lijen, lijenost.*

-lik; u riječima: crtolik, čunjolik, grmolik, jajolik, kruškolik, srcolik, srebrolik, strjelolik, zmijolik, zvjezdolik i t. d. — nije „*lik*" nikaki nastavak, nego je imenica; dvije imenice

(crta + lik, jaje + lik i t. d), kad se slože, *ne mogu postati adjektiv,* nego daju *opet imenicu;* stoga se: crtolik, čunjolik i t. d. ne mogu upotrebljavati *kao adjektivi,* nego mjesto njih treba reći: *crtast, čunjast, jajast* i t. d.; ili: *nalik na crtu, nalik na jaje* i t. d., ili kako drukčije; na pr. *srcoliki list* — nije dobro nego: *srcast list* (ili: list nalik na srce i t. d.). U Slavoniji ima jedno mjesto, koje se zove: *Orolik,* dakle nije adjektiv, nego je ime mjestu u obliku imenice.

lisnica (Brieftasche, porte-monnaie) nema u nas smisla; u Crnoj Gori kažu: *novčànik.*

list, kad znači njemačko „Brief", treba reći: *pismo.*

listar; na pr. „Pučki listar" (natpis knjizi). — treba reći: *„Pučki pismovnik"*, ili: *„Pučki pismovnjak".*

listina je češka riječ; mjesto „listina" treba reći: *isprava,* a kad znači ono što njemačko „Liste", onda treba reći: *popis, spisak, imenik.*

listonoša; bolje: *pismonoša.*

loviti treba upotrebljavati samo u značenju: *lov loviti;* nije dakle dobro reći na pr. *lovili su* hajduke po cijeloj zemlji, — nego treba reći: *hvatali su* (gonili i t. d.) hajduke po cijeloj zemlji.

lupež nije: *hajduk* — nego: *kradljivac, tat.*

lupina je kajkavski; štokavski je: *ljuska* (i: ljupine, premda je provincijalizam).

lúpiti (na—,o—lúpiti) je kajkavski; štokavski je: *ljuštiti* (na—, o—ljuštiti).

Lj

lješina je turska riječ; bolje: *strvina, mrcina;* kad je govor o čeljadetu: *mrtvac.*

M

makaze je turska riječ; hrvatski je: *nòžice;* ispor. škare.

maloljetnik (der Minderjährige) kazao bi Štokavac: *nedòrâstao* (gen. nedòrâsla).

malo ne dolazi samo pred glagolom; dobro je: *malo ne padoh,* ali nije dobro: *malo ne svi učenici* dođoše; — to treba reći: *gotovo* svi učenici dođoše.

manjkati (po—, uz—manjkati) u značenju: *nedostajati, nedostati* (ermangeln: pomanjkanje: Ermangelung) uzeto je bez potrebe iz talijanskoga jezika; „manjkati“ u narodnom govoru znači: *poginuti; lipsati* (kad je govor o stoci).

mariti u značenju: *trebati* — lički je provincijalizam; na pr. nijesi *mario* pisati mu, ili: nijesu *marili* ovamo dolaziti, — treba reći: nije ti *trebalo* da mu pišeš, nijesu *trebali* da ovamo dođu.

međutiman je nakazno načinjena riječ prema adverbu: „međutim“ (upravo: među tim); mjesto: *međutimno vrijeme* — dovoljno je reći sämo: *međutim*; na pr. što se dogodilo u *međutimno vrijeme*, — treba reći: što se dogodilo *međutim*, ili: što se dogodilo *za vrijeme* toga i toga.

mehana je turska riječ; hrvatski je: *krčma*.

mehk (mehka) je kajkavski; štokavski je: *mek* (meka).

menom je kajkavski oblik za instrum. sing. od lične zamjenice *ja*; štokavski je oblik: *mnom, mnome*; nije dobro: ti si bio s *menom*, bacio je menom o zid i t. d. nego: ti si bio sa *mnom*, bacio je *mnome* o zid i t. d.

mentovati se je madžarska riječ; hrvatski se kaže: *lišiti se, osloboditi se, kaniti se* koga ili čega i t. d., na pr. samo da ga se mogu *mentovati*, treba reći: samo da ga *se* mogu *osloboditi* i t. d.

mimo na pr. *kuće* (genit.) i t. d.; književnije bit će: *mimo kuću* (s akuz.) i t. d.

miomiris, miomirisan je kovanica načinjena prema njemačkome „Wohlgeruch“, „wohlriechend“; bolje će biti: *ugodan miris, ugodno mirisav, mirišljiv*.

miraz je turska riječ; bit će bolje reći: *pridav, pridavak* (die Zugabe, additamentum; *prčija* je crnogorski provincijalizam).

mirišim, — *iš* i t. d. (prez. od glagola „mirisati“) nije dobro nego: *mirišem, eš* i t. d., jer glagol „mirisati“ pripada u 2. razred V. vrste.

mjerodavan (massgebend) ne treba bez osobite nevolje govoriti ni pisati; „mjerodavan“ može se uvijek dobro opisati: na pr. što on veli, to nije *mjerodavno* za mene: po mojemu *nemjerodavnom* mišljenju i t. d. — to možemo ovako reći: što on veli, *to nije meni pravilo*; po *mojemu mišljenju*, koje *ništa ne odlučuje*, ili: *ne prosuđuje*,

mjesečno (monatlich) je germanizam kad se na pr. kaže: primam *mjesečno* 50 kruna; to treba reći: primam *na mjesec* 50 kruna; ispor. godišnje, sudbeno.

mjestimice ne znači isto što: „ovdje — ondje", već znači ono što Nijemac kaže: am Ort und Stelle; na pr. znam *mjestimice* (gdje je to), pokazao mu *mjestimice* i t. d.

mjesto uzeti (zauzeti) je germanizam; to se hrvatski kaže: *izvoli* (izvolite) *sjesti;* dobro je: *to je zauzelo mnogo mjesta*; ispor. zauzeti mjesto.

mnijenje (die Meinung, opinio) često se upotrebljava ondje, gdje bi bilo bolje reći: *mišljenje* (das Denken, cogitatio).

močiti (na-, pro-močiti); nije štokavski kad se kaže: sav si *promočio* (na kiši) nego: sav si *pokisnuo;* u tome smislu nije dobro ni: krov (kuća) je *promočio,* — to treba reći: krov (kuća) je *prokisnuo.*

mokar (od kiše); treba reći: *prokisnuo* (od kiše).

molim (na pr.) *zatvoriti vrata* (ich bitte die Tür zumachen) i u svim ovakim prilikama (na pr. *čemu pitati, zašto čitati* i t. d.) treba reći: *molim te* (vas), *zatvori* (zatvorite) vrata; ili: *molim da se zatvore vrata* (čemu *da pitam,* čemu *da čitam?*).

moliti (na pr.) dopust, *molit ću od* njega novaca i t. d. treba reći: *moliti za* dopust, *molit* će ga *za novce* i t. d.

molitva *na koga* ili *na što* nije dobro nego: *molitva kome* ili *čemu;* na pr. ovo je *molitva Bogu* (a ne: na Boga).

moraš (na pr.) *znati* je germanizam; treba reći: *treba da znaš, valja da znaš.*

možebitan (etwaig); ovo treba opisati; na pr. mjesto: na *možebitna* pitanja odgovorit će predsjednik, — treba reći: *ako tko što zapita,* odgovorit će predsjednik.

mrziti *koga* ili *što* nije dobro nego: *mrziti na koga* ili *na što;* na pr. sin *mrzi na oca* (a ne: sin mrzi oca).

muž je onaj, koji ima ženu, stoga nije dobro reći (kad se ne misli oženjen čovjek) na pr. mnogi *muževi,* slavni *muževi,* znamenit *muž,* to je pravi *muž* i t. d. nego: mnogi *ljudi,* slavni *ljudi* (junaci, pjesnici, državnici i t. d. prema potrebi), to je pravi *čovjek* i t. d.

mužak (das Männchen, mas- maris); bolje: *mužjak.*

N

na ne valja u svezi kao na pr. *na čemu* sada radite? umr'o je *na koleri* i t. d., — nego treba reći: *oko čega* radite? umr'o je *od kolere* i t. d.; nije dobro ni ovo: *molba* (tužba, podnesak, i t. d.) *na koga*, nego treba reći: *molba* (tužba i t. d.) *kome;* na pr. ovo je *tužba na sud*, — treba reći: ovo je *tužba sudu.*

-na kao nastavak u riječima: blagaj*na*, kaznio*na*, pisar*na*, štedio*na*, učio*na* i t. d. bit će prema nastavku u turskim riječima: *kava-na, meha-na* i t. d.; hrvatski će biti bolje: blagajnica, kaznionica i t. d. (Nastavak „ica“ nema uvijek deminutivno značenje).

nabaciti (riječ, pitanje, eine Frage aufwerfen) je germanizam: „nabaciti“ znači u nas: *kao nabaciti na što* na pr. zamku konju na vrat; mjesto: *nabaciti riječ* (pitanje) — reklo bi se u nas otprilike ovako: ja sam tu riječ *samo onako* (= bezazleno) rekao, ja sam to samo *tako* (= bezazleno) rekao, (zapitao).

nabožan, nabožnost nepotrebne su riječi iz ruskoga ili češkoga jezika mjesto naših riječi: *pobožan, pobožnost.*

načitan, načitanost ruske su riječi; mjesto: ovaj je čovjek *načitan*, — bit će bolje: ovaj je čovjek *mnogo čitao;* „*načitanost*“ možemo prema prilikama različito reći; na pr. njegova velika *načitanost* (Belesenheit), — možemo reći: njegova velika *književna* (naučna, znanstvena i t. d.) *sprema*, njegovo *veliko poznavanje* (znanje) književnosti i t. d.; ili: on je u tome mnogo *versiran,* njegova velika *erudicija* i t. d.

nadežda je nepotrebna crkvenoslovenska riječ pored narodne: *nada.*

nadležan, nadležnost ruske su riječi; mjesto: on je *nadležan* u Zagreb; ti nijesi *nadležan* o tome suditi; on nije s njime iste *nadležnosti*, — treba reći: on *pripada* Zagrebu; ti ne *možeš* (nemaš prava) suditi o tome; on nije s njime iste *pripadnosti*; „*nadležnost suda*“ moglo bi se reći: *područje sudbene vlasti, sudstvena oblast.*

nadnačelnik (Oberbürgermeister) nije dobro nego: *vrhovni načelnik.*

nadobudan; na pr. *nadobudna* mladež, — bolje: mladež *puna nade*, mladež *obilna nadom.*

nadoći (ankommen, anlangen, advenire) je germanizam; treba reći: *doći s puta, prići, stići, prispjeti;* mjesto: *nadošli* u Zagreb, — treba reći: *stigli su, prispjeli su* u Zagreb.

nadomjestiti nije narodna riječ nego: *naknaditi, nadoknaditi.*
nadvisiti (prez. nadvisujem) bit će dijalektički; bolje: *nadvišivati* (nadvišujem).
naglasiti, naglašivati ne treba uzimati u prenesenom značenju, jer je to prema njemačkome „betonen": nije dobro na pr. *naglasio* je potrebu takova rada; svi su govornici *naglasili,* kako to narod jedva čeka; to treba reći: *istaći, isticati, prikričiti;* dakle: *istakao* je potrebu . . .; svi su govornici *istakli.*
naglasivati nije dobro nego: *naglašivati;* ispor. oglasivati.
nagovoriti u značenju „anreden" nije dobro nego: *progovoriti* s *kim* ili *kome;* mjesto: ja sam ga prvi *nagovorio,* — treba reći: ja sam mu prvi *progovorio, rekao,* ili: ja sam ga prvi *pitao.*
nahuditi nije dobro nego: *nauditi.*
nahustiti nije dobro nego; *naustiti, ustiti.*
najaviti na pr. dolazak, — nije dobro; to se veli: *javiti, objaviti* dolazak; „najaviti" (na pr. ovce) znači u Crnoj Gori: zuführen, adduco.
najpače ne će biti u narodu poznato; bolje je reći: *osobito;* ispor. ponajpače.
naklada (Verlag) ne će narod razumjeti; bolje: *izdanje;* mjesto: prva (druga, treća i t. d.) *naklada,* — bit će bolje: prvo (drugo, treće i t. d.) *izdanje;* ili: *o trošku, na trošak, troškom;* na pr. mjesto: *nakladom* pisca, — bit će bolje: *o trošku* (troškom) pisca; ispor. nakladnik.
nakladnik; bolje: *izdavač, knjižar izdavač;* ispor. naklada.
naklanjati je sasvijem rđavo reći na pr. u ovome značenju: izričući zahvalnost na potpori, koju je parlamenat *naklanjao* vladi; to treba reći: . . . koju (potporu) je parlamenat *htio* (bio voljan) *dati* vladi; dobro se hrvatski kaže samo: *naklanjati se* (nakloniti se, glag. refleks.) sa značenjem: *sich darüber beugen, inclinor,* a nema: *naklanjati* (nakloniti) *koga.*
nalik čemu biti nije dobro; mjesto: sin je *nalik ocu,* — treba reći: sin je *nalik na* oca, ili: sin je *sličan ocu.*
namira (Quittung); bolje bi se reklo: *namirnica.*
namještajan; na pr. *namještajna radnja,* — bolje: radnja koja se namješta, ili (prema smislu): radnja koja se *ima namjestiti.*
namrijeti bit će provincijalizam; mjesto: to nam naši djedovi *namriješe,* — bolje će biti: to nam naši djedovi *ostaviše, priskrbješe.*

naobrazba; bolje: *obrazovanost, izobrazba.*

naobraziti (naobražen); bolje: *obrazovati, izobraziti* (obrazovan, izobražen).

napadan (auffallend) je nakazni germanizam kad se na pr. kaže: to je *napadno, napadna sličnost* i t. d.; treba reći: to *pada u oči, sličnost koja u oči udara* i t. d.

napram nije književna ni štokavska riječ nego: *prema, spram;* ispor. prama.

napučen (bevölkert) je germanizam; bolje: *naseljen, naselan* (ženski rod: naseona).

napučiti na pr. zemlju; bolje: *naseliti, nastaniti* (koga) *u* zemlji.

napustiti (auflassen) u značenju: *ostaviti* — nije dobro; mjesto: *napustio* sam taj posao, — treba reći: *ostavio* sam taj posao; ispor. pustiti, zapustiti.

naputnica (Geldanweisung); bolje bi bilo: *novčànica* (premda znači ta riječ u Crnoj: banknota); tko ne će tako neka kaže: *uputnica* (prema: uputiti).

naredan; na pr. *naredna* godina; nastavit će se u *narednom* broju, — nije dobro; treba reći: godina *koja slijedi;* nastavit će se u broju *koji slijedi;* ili: *nastajna* godina; nastavit će se u *nastajnom* broju; ne bi bilo dobro reći: *potonja* godina, *potonji* broj; ispor. potonji.

nasjesti kome (einem aufsitzen) je germanizam; treba reći: *dati se prevariti.*

naslaga je kovanica za njemačko „Schichte"; u narodu ima lijepa riječ: *nasjevina;* dakle: *prva, druga nasjevina* i t. d.

naslov je ruska riječ; mjesto: ova je knjiga izašla pod *naslovom* . . .; treba reći: ova je knjiga izašla pod *natpisom* (imenom) . . .; mjesto: javlja se slavnomu *naslovu* . . ., treba reći: javlja se ovime slavnomu *ravnateljstvu* (slavnoj upravi i t. d.); mjesto: on ima ovaj *naslov* . . ., neka se kaže: on ima ovo *ime* (čast, dostojanstvo i t. d.); mjesto: ugarsko-hrvatski kraljevi imahu mnogo *naslova*, neka se kaže: . . . imahu mnogo *časti, počasnih imena,* ili tko ne će tako neka kaže: imahu mnogo *titula.*

nastan; mjesto: otvorio je trgovinu s *nastanom* u Zagrebu, — bit će bolje reći: otvorio je trgovinu sa *sjedištem,* sa *nastavanjem* u Zagrebu, ili još bolje: *otvorio je* trgovinu u Zagrebu,

nastup, nastupan; nije dobro reći na pr. ovako: slavimo njegov *nastup* u službu; njegovo *nastupno* predavanje u sveučilištu i t. d. nego će biti bolje: slavimo *početak* njegova službovanja (ili: službe); njegovo *početno* predavanje; „nastup" znači u narodnom govoru: *Anfall* (der Krankheit), *impetus, tentatio;* ispor. nastupati, nastupiti.

nastupati, nastupiti ruske su riječi; mjesto: proljeće je *nastupilo*; *nastupio* je službu, — treba reći: *počelo se* proljeće, *otpočeo* je službu, *počeo je* da služi.

našast nije dobro nego: *nađen;* ispor. prošast.

našastar (Inventar) rđava je i nakazna kovanica s tuđim (latinskim) nastavkom; mjesto „našastar" bolje bi bilo: *našasnik*, ili još bolje: *inventar.*

-našati (do-, iz-, na-, od-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, za-našati) nije književno nego: — *nositi* (do-, iz-, na-nositi i t. d.); ispor. -vađati, -važati, -ganjati.

natkriliti nije dobro govoriti u značenju: *an Höhe übertreffen, übergreifen, altitudine supero;* mjesto: on ga *natkriljuje* znanjem i poštenjem, — bit će bolje reći: on ga *nadvišuje* (nadmašuje) znanjem i poštenjem; „natkriliti" moglo bi značiti što i: *zakriliti* (unter seine Flügel nehmen, beschützen, bedecken, alis tego et defendo, opprimo).

na toliko (natoliko) se na pr. oporaviti (sich insoweit — ili: so weit erholen) je germanizam mjesto: *toliko se* oporaviti.

navodno je rđav prijevod njemačkoga „angeblich"; na pr. bio je *navodno* kolar; treba kazati: bio je, *kako kaže* (kako se kaže, kako kažu) kolar.

navoran; na pr. *navorano* lice — bit će dijalektički; književnije bit će: *naborano, narozano, namežurano, nabrano* lice.

navrat; mjesto: to je učinio u više *navrata,* — bit će bolje: to je učinio u više *mahova.*

nazidan; na pr. *„nazidna početnica"*, — treba reći: *zidna* početnica.

nazor; na pr. po mome *nazoru* (meiner Ansicht nach), treba reći: *kako ja mislim, po mome mišljenju; dobro je*: „budi nazor" (gib Acht, attende).

na životu; mjesto: on osta jedini *na životu* (blieb am Leben), da li si još *na životu?* — treba reći: on osta jedini *u životu,* da li si još *u životu?*

nebotičan ne treba osim u pjesmi upotrebljavati.

nećakinja; bolje: *nećaka.*

nego ako; nije dobro reći na pr.: ja ne ću doći, *nego ako ti* dođeš; — to treba reći: ja ne ću doći, *već ako* ti dođeš; kad se mjesto *„nego“* može reći *„ali“*, onda je dobro: *nego ako;* na pr. *nego ako* što što možeš, — ovdje možemo reći i: *ali ako* što možeš; u prvome primjeru ne bi bilo štokavski dobro: ja ne ću doći, *ali ako* ti dođeš, — stoga ne može biti ni: *nego ako* ti dođeš, — nego samo: *već ako* ti dođeš.

negodovati (negodovanje) je ruski; mjesto: izrekao mu svoje *negodovanje,* — treba reći: *izrekao* (izjavio) mu je svoje *nezadovoljstvo,* ili: *izjavio* (rekao) je, *da je nezadovoljan.*

neka, nekate je slavonski provincijalizam; književno je: *nemoj, nemojte;* na pr. *neka* vikati, *nekate* misliti — treba reći: *nemoj* vikati, *nemojte* misliti.

nekoji (a, e); bolje: *neki* (a, o); dobro je: *gdjekoji, nikoji, štokoji.*

nekoliko na pr. *ljudi;* kad se misli manje *od pet,* treba reći: *nekolika čovjeka;* mjesto: *nekoliko jabuka: nekolike jabuke.*

neminovan; bolje: *gotov, siguran;* mjesto: čeka ga *neminovna* smrt, — treba reći: čeka ga *gotova* (sigurna) smrt.

ne mogu se izraziti (ich kann mich nicht ausdrücken); bit će bolje: *ne mogu pravo reći,* ne mogu pravo *izjaviti;* ispor. izraz, izraziti.

ne može nego na pr. zapovijedati; to treba reći: *on može samo zapovijedati.*

neophodan je nakazna kovanica prema njemačkome „unumgänglich;“ mjesto „neophodan“ treba govoriti i pisati: *prijeki;* na pr. *neophodno* je potrebno, — treba reći: to je *prijeko potrebno,* ili: od *prijeke je potrebe.*

neponjatno je ruski; treba reći: *nepojmljivo.*

neprobitan; na pr. *neprobitne* platnene vreće; bolje: vreće koje ne *propuštaju* (ili: iz kojih ne probija) na pr. žito: ispor. probitan.

nesmiljeno; na pr. *nesmiljeno* ga je udario, — treba reći: *nemilice* (nemilostivo, nemilosrdno, neumoljivo) ga udario.

nestadnik (der Vermissene); bolje: *izgubljenik, nestalac,* prema prilikama i: *žuđenac, željkovanac.*

-nešen (do-, iz-, na-, po-, pre-, pri-, raz-, s-, u-, za-nešen) nije dobro nego: — *nesen* (do-, iz-, . . . za-nesen).

neumitan (kao i: umitan) zališna je i nepotrebna riječ pored narodnijeh riječi: *podmitljiv, nepodmitljiv, nemilosrdan;* dakle mjesto: *neumitna* smrt, — kažimo: *nepodmitljiva* (nemilosrdna) smrt.

neumjestan je prijevod njemačkoga „unstatthaft"; mjesto: to je *neumjesno,* vaša *neumjesna* dosjetka, — treba reći: to *nije na mjestu,* vaša *loša dosjetka;* ispor. umjestan.

nevježa je nepotrebna ruska riječ pored naše narodne: *neznajša, neznalica.*

nezavisan (unabhängig) može se zamijeniti riječima: *slobodan, prost;* mjesto: ti si *nezavisan* — kažimo: ti si *slobodan* (prost, svoj).

ni; kad neodređene zamjenice složene sa „*ni*": *ni*-tko, *ni*-šta, *ni*-koji, *ni*-kakav, *ni*-jedan, *ni*-čij, — dolaze s kojim prijedlogom, onda se prijedlog meće između *ni* i *zamjenice* kao posebna riječ: ni *u* koga, ni *za* što, ni *po* što, ni *u* jedan, ni *za* čiji i t. d. mjesto: *u* nikoga, *za* ništa, *po* ništo, *u* nijedan, *za* ničiji i t. d.; drugo je kad se kaže: za *ništa* si dao toliki novac; tu „za ništa" znači: *um nichts;* tu je „ništa" kao imenica.

nije dorastao na pr. tome poslu (er ist dieser Arbeit nicht gewachsen); — treba reći: *nije podoban* da to učini.

nijetiti je kajkavska riječ; bolje: *raspirivati, podjarivati.*

ništovan; prema: ništav, ništavac, ništavilo, ništavost, koje su narodne riječi, treba govoriti: *ništavan;* ispor. ništovnica.

ništovnica; tako se zove nekaki službeni spis; bolje će biti (prema: ništav, ništavac, ništavilo, ništavost, koje su narodne riječi): *ništavnica;* ispor. ništovan.

niti ne (ni ne); na pr. on ga *niti* (ni) *ne* pita; — treba reći: on ga *i ne* pita (iza „niti", „ni" ne dolazi negacija).

nu; dobro štokavski treba reći: *no,* jer „nu" nije dobro uzimati u značenju suprotnoga veznika *no;* nije dobro reći: ti si mene vidio, *nu* ja tebe nijesam, već treba reći: . . .; *no* ja tebe nijesam; „nu" može biti samo uzvični (eksklamativni) veznik, na pr. *nu,* jadan čovječe! *nu,* tako ti Boga!

nužda; nuždan ruske su riječi, koje se mogu uvijek zamijeniti našim narodnim riječima: *potreba, nevolja; potreban;* na pr. mjesto: velika je *nužda,* — treba reći: velika je *potreba* (nevolja).

Nj

-nji (tada-, svagda-, svakida-, ovda-, onda-, nekada-nji i t. d.) nije književno nego: *-šnji* (tada-, svagda-, svaki-, ovda-, onda-, nekada-šnji).

njin (njina, njino) treba govoriti i pisati: *njihan* (njihna, njihno).

O

ob; na pr. bacio ga *ob zid*, — nije dobro nego: bacio ga *o zid*, jer se „ob" sa akuz. uzima samo za vrijeme, na pr. *ob dan, ob noć, ob zimu;* „ob" se s lokat. nigda ne slaže, zato nije dobro na pr. ni: *ob ovom* poslu, — nego: *o ovom* poslu.

obal; na pr. mnogo je uplaćivano na *obal* starijih zaostataka, — treba reći: mnogo je uplaćivano *za umanjivanje* (za umanjicu, umalicu) starijih zaostataka.

obaviti, obavljati oblici su sumnjive vrijednosti; bolje je štokavski: *svršiti, svršivati, izvršiti, izvršivati, činiti, učiniti.*

obdržavati na pr. sjednicu i t. d. bit će bolje reći glagolom: *biti* — ili kako drukčije; mjesto: u nedjelju je *obdržavana* sjednica — neka se kaže: u nedjelju *je bila* sjednica; ispor. držati sjednicu.

obitalište; bolje: *obitavalište,* još bolje: *nastavalište.*

obitavati je ruski; mjesto: ljudi *obitavaju* po gradovima, — treba reći: ljudi *nastavaju* (stanuju) u gradovima.

objam; bolje: *obujam.*

obljubiti na pr. domovinu, čovjeka (obljubljen čovjek) i t. d. nije dobro; „obljubiti" ima sasvijem drugo značenje u Štokavaca nego što se u ovakim primjerima misli: to treba reći: *zamilovati, zavoljeti* (domovinu, čovjeka), *zapaziti, omiljeti;* mjesto: ovaj je čovjek veoma *obljubljen* u narodu, — treba reći: ovaj je čovjek narodu veoma *omilio,* ili: ovoga je čovjeka narod veoma *zamilovao* (zavolio) i t. d.

obnaći; na pr. *obnašao* sam vas imenovati . . . grdni je germanizam prema: *habe zu ernennen befunden;* to treba reći: *imenovao* sam vas . . ., *postavio* sam vas: mjesto: *obnašao* sam naredbu staviti izvan kreposti, — treba reći: *ukinuo sam* naredbu; mjesto: *obnášao* je službu, — treba reći: *služio* je i t. d.

obnarodovati (publiciren) je ruski; mjesto: ova je naredba *obnarodovana,* — neka se kaže: ova je naredba *proglašena, objavljena.*

oborina (Niederschläge); bit će bolje: *padarina, padalina.*

oboružati (se) nije dobro nego: *naoružati* (se): mjesto: došao je *oboružan* puškom i nožem, — treba reći: došao je *naoružan* puškom i nožem.

obrazovati na pr. društvo, vojni zbor i t. d. bit će bolje reći: *utemeljiti* društvo i t. d.

obveza; bolje: *obaveza;* ali niti „obaveza" nije dobro na pr. kad se kaže: moja je *obveza* (obaveza), da mu platim dug: treba reći: moja je *dužnost* (jamstvo, obećanje), da mu platim dug; ispor. obvezatan, obvezati se.

obvezatan (obligatan) je rđav barbarizam prema latinskome „obligatus", od kojega potječe i nastavak „tan"; bolje će biti: *obavezan,* ili neka se kaže: *obligatan;* ispor. obveza, obvezati se.

obvezati se; bolje će biti: *obavezati se;* ali nije dobro reći na pr. ja se *obavezujem* da ću platiti, — bolje je: ja *obećajem* (jamčim, tvrdim i t. d.), da ću platiti dug: ispor. obveza, obvezatan.

obveznica; bolje bi se reklo: *zadužnica, dužno pismo.*

obzirom; vidi: *s obzirom.*

očeknina (Wartegeld, Wartegebühr); bolje: *pričeknina.*

očevidničar; na pr. natječaj za mjesto *očevidničara;* bolje: za mjesto *nadglednika, nadzornika* (nečega).

odalečiti (se); bolje: *udaljiti, odaljiti* (se).

odežda je crkvenoslovenska riječ: treba reći: *odjeća, odijelo.*

odgoj; književno je: *odgoja.*

odgovarati čemu (entsprechen) je germanizam u ovakim prilikama: to *odgovara* mojemu mišljenju: to *ne odgovara* zadatku i t. d.; u takim (i u sličnim prilikama) treba reći: to se *ne podudara* s mojim mišljenjem, ili: to *nije prema mome mišljenju;* to *nije prema* zadatku, ili: *ne podudara* se sa zadatkom (ne slaže se i t. d.).

od kojih; na pr. u ovakim prilikama: upravljaše zborom *od kojih* 70 pjevača, — bit će bolje reći: upravljaše zborom *sa jedno* 70 pjevača, ili: . . . *sa neko* 70 pjevača, ili: . . . zborom *do* 70 pjevača; ispor. sa kakovih.

odlika nije dobro reći u ovakoj svezi: sve ove *odlike* bijela mramora upotrebljavaju se . . .; to treba reći: sve ove *vrste* bijela mramora: *odlika* znači (u Crnoj Gori): Versöhnungsgeld für einen verübten Mord; multa expiandae caedi.

odnijeti pobjedu (?) je germanizam (Siege davontragen): hrvatski treba reći: *nadvladati, nadjačati, nadbiti* koga; ispor. pobjeda, pobijediti.

odnosno je rđavo načinjeno prema njemačkome „bezüglich" kad se veli na pr. ova je knjiga prevedena *odnosno* prerađena u nekoliko jezika; to treba reći: prevedena *ili* prerađena.

odnošaj (odnos) je ruska riječ: mjesto na pr. u kakom *odnošaju* stojiš s njime, — treba reći: u kakim *prilikama živiš* s njime, ili: u kakoj si *svezi* s njime; prema tome i mjesto „*odnositi se*" treba reći: *biti, privezati se,* na pr. prijateljstvo tiješti nam radosnicu suzu, koja se *odnosi* na srce, — bolje: koja se srcu *privezuje.*

odsuditi treba govoriti i pisati: *osuditi.*

odsutan (biti): bolje: *nenazočan, izočan* (biti); na pr. on je *odsutan,* — bolje: on je *nenazočan* (izočan, nema ga); ispor. odsutnost, prisutnost, prisutan.

odsutnost (odsuće) je ruski oblik; bolje: *nenazočnost, izočje*; mjesto: to je rekao u mojoj *odsutnosti;* bolje: to je rekao za moje *nenazočnosti* (za moga izočja); ispor. odsutan, prisutan, prisutnost (prisuće).

odšteta; odštetiti; bolje: *naknada; naknaditi, nadoknaditi.*

odustati od koga ili čega (prez. odustanem, pa: odustaviti, odustajati, odustavljati) ne potvrđuje se narodnim govorom, nego narodni govor poznaje samo: *odustati* (odustaviti, odustajati, odustavljati) *koga* ili *što* (bez prijedloga „od" i s *akuzativom*); dakle mjesto: ja *odustajem od toga,* on je *odustao od* svoga mišljenja i t. d. treba govoriti: ja *odustajem to,* on je *odustao svoje mišljenje.*

odušak, oduška; ove dvije riječi ne treba međusobno zamjenjivati; „odušak" znači: *das Aufatmen,* a „oduška" je: *das Luftloch.*

oduzeti riječ (das Wort abnehmen) je germanizam: mjesto: ako ne budete govorili o stvari, *oduzet* ću Vam *riječ,* — treba

reći: *zabranit ću* vam *govoriti*; ispor. imati riječ; uzeti riječ; riječ (imati, oduzeti).

odvažiti se na što je ruski; bolje: *nakaniti* se na što; mjesto: jedva sam se *odvažio* na taj posao, — bolje: . . . *nakanio* na taj posao; ispor. odvažan, odvažnost.

odvažan, odvažnost; bolje: *neustrašiv, neustrašljiv, smion, hrabar; neustrašivost, smionost, hrabrost;* ispor. odvažiti se.

odvisiti; na pr. to *odvisi* od mene; mnogo *odvisi* od marljivosti i t. d. — treba reći: to *stoji* do mene; mnogo *stoji* do marljivosti i t. d.; mjesto: ti si *odvisan* od mene — moglo bi se reći; ti si pod *mojim okriljem, pod mojom vlašću* i t. d.; ispor. ovisiti, zavisiti.

odžak je turska riječ; hrvatski je: *dimnjak.*

ogavan je zališna češka riječ pored naše: *gadan.*

oglasivati (prez. oglasujem) nije dobro nego: *oglašivati* (oglašujem); ispor. naglašivati.

ograditi se, ograđivati se je prema češkome „ohraditi se“, „ohrazovati se“; to treba reći: *odbijati što* od sebe, *odbranjivati se* od čega; prema tome imamo i imenicu: *odbrana*; „ograditi“ znači u narodnom govoru: *umzäunen, obsepio.*

ogroman je nepotrebna ruska ili češka riječ pored naše lijepe riječi: *golem.*

okapanje je riječ sumnjive vrijednosti u značenju: *posao, trud, muka;* na pr. imao je dosta *okapanja,* — treba reći: imao je dosta *posla, truda, muke;* ispor. — kápati.

okolišati nije književno nego: *okolišiti.*

okolnost; bolje: *prilika;* na pr. mi živimo u rđavim *okolnostima:* bolje je reći: mi živimo u rđavim *prilikama.*

okvir; bolje: *oplata;* na pr. slika Bogorodičina u zlatnoj *oplati* (mjesto okviru); mjesto: u *okviru* današnje austro-ugarske monarkije, — bolje je reći: u današnjoj austro-ugarskoj monarkiji (bez: *u okviru).*

oličiti, oličeno; ne će biti narodno na pr. ovako reći: što je najbolje *oličeno* u vremenu, kad je njegov djed radio na svetoj stvari oslobođenja; — to bi se bolje reklo: . . . što je najbolje *pokazano* u vremenu . . .

olina; treba reći: *količina.*

olovka (Bleistift); bit će bolje reći: *pisaljka.*

onaj u ovakim primjerima: učenici srednjih i *oni* visokih škola; djela mladićâ i *ona* staraca treba da su poštena (die Taten der Jünglinge und *die* der Greise), — jest germanizam; to treba reći: učenici srednjih i *učenici* visokih škola; djela mladića i *djela* staraca treba da su poštena.

onamo je vrlo rđavo uzimati prema njemačkome „dahin"; na pr. ja tu naredbu razumijem *onamo*, da svaki neporočni građanin . . .: riječ „onamo" treba izostaviti ili mjesto nje uzeti: *tako;* dakle: ja tu naredbu razumijem *tako*, da . . .; ispor. tamo.

ondješnji nije književno nego: *ondašnji;* ispor. ovdješnji; -nji.

onostran; bolje: *onostranski.*

opaska je rđav prijevod njemačkoga „Bemerkung"; treba reći: *napomena, bilješka.*

opaziti; na pr. imam vam ovo opaziti (ich habe ihnen zu bemerken), — treba reći: imam vam ovo *kazati, reći, napomenuti;* mjesto: dobro si mu *opazio*, da ne ide svaka čizma na svaku nogu, — narod bi rekao: dobro si mu *priklopio;* ispor. primijetiti.

opetovan, opetovati, opetovnik; bolje: *ponovan; iznovičan; ponoviti, ponavljati; ponavljač, ponovnik.*

oponašati je kajkavska riječ i može podnijeti u književnom jeziku, premda u Kajkavaca taj glagol više znači radnju poradi smijeha i podrugivanja nego ozbiljnu. — Štokavci nemaju zgodne riječi za njemačko „nachahmen", latinsko „imitari," već se pomažu kakokada; govore: *ugledati se* u koga; *držati se* koga; *raditi* (govoriti, pisati, hoditi i t. d.) *kao, nasljedovati;* — *podražavati kome*, ili: *podražavati koga* nezgodno je, jer prvo je prema ruskome jeziku a potonje prema crkvenoslovenskome, a *podražavati, podražiti* znači u narodnom govoru: reizen, irritare.

oporba (prema glagolu: prëti se, mit jemand im Streite sein, litigo) može podnijeti, ali će biti ipak bolje: *opozicija* (prema latinskome: opponere).

opotražan; na pr. *opotražno* povjerenstvo: treba reći: *potražno* povjerenstvo; prema tome i: „potražiti" mjesto: *opotražiti*, što je sasvijem nenarodno.

opozvati nije dobro u značenju njemačkoga „wiederrufen";

treba reći: *odreći, poreći, odricati;* mjesto: ja to *opozirljem.* — treba reći: ja to *poričem,* ili: ja se toga *odričem.*

opredijeliti, opredjeljivati jesu nepotrebne ruske riječi mjesto kojih treba govoriti: *odrediti, određivati.*

opreka za njemačko „Gegensatz" riječ je sumnjive vrijednosti; bit će bolje reći: *protivština, protivnost, suprotnost;* za njemačko: *im Gegensatz* (Gegenteil) imamo: *naprotiv, nasuprot.*

oprovrgavati, oprovrgnuti; bolje: *utjerati* (ugoniti, ugnati) *u laž, pobiti;* na pr. on me nije *oprovrgnuo,* — bolje: on me nije *pobio* (utjerao u laž).

opseg je češka riječ; bolje: *obujam,* ili (prema prilikama): *područje.*

opstanak, opstati češke su riječi, koje možemo vrlo često zamijeniti riječima: *život, živjeti;* na pr. borba za *opstanak;* naš je *opstanak* na ovoj zemlji težak; teško je kod njega *opstati,* — bolje je reći; borba za *život* (življenje); naš je *život* (življenje) težak; teško je kod njega *živjeti,* ili kako drukčije: ispor. opstojati; stojati.

opstojati (opstajati); mjesto na pr. kod nas *opstoje* zavodi za posredovanje službe, — treba reći; kod nas *imaju* zavodi (ili: ima zavodâ) za posredovanje službe; kad bi i bio u narodu glagol „opstojati" ili upravo: *opstajati,* značio bi sasvijem drugo nego što znači u pomenutom primjeru; ispor. opstanak. opstati. stojati.

opšti je ruski ili crkvenoslovenski oblik; treba reći: *opći, općeni;* ispor. opština.

opština je ruski ili crkvenoslovenski oblik; treba reći: *općina;* ispor. opšti.

osebunjak, osebujni kajkavske su riječi: štokavski je: *osobina, osobitost, osobit.*

osjeka (prema korijenu „sêk) ne će biti dobro nego: *osek, osekaj* (prema korijenu: „*sek*"), dakle: plima i *osek* (osekaj).

osloviti koga nije dobro, jer u nas glagoli, koji znače: govoriti, besjediti i t. d.; nemaju nigda uza se *u akuzativu* ono čeljade, kojemu se govori nego u dativu, — dakle to treba reći: *govoriti, progovoriti, besjediti, reći kome;* ispor. sloviti.

osnov nije dobro nego: *osnova.*

osnutak; na pr. *osnutak* Matice hrvatske. *osnutak* društva i t. d. nije dobro, jer osnutak znači: *Aufzug* (bei den Webern), a

u pomenutim primjerima to ne može značiti, nego znači: *osniranje* (das Gründen, jactio fundamentorum) pa tako treba u tim i u sličnim prilikama reći.

osoba je zališno upotrebljavati u ovakim primjerima: u *osobi* gospodina Petrovića našli su vrsna pomoćnika; to treba reći: u gospodina Petrovića našli su vrsna pomoćnika (*bez:* „osoba"); i u konjugaciji treba reći: prvo, drugo, treće *lice* — mjesto: prva, druga, treća *osoba;* mjesto: bilo je tamo mnogo *osoba;* to su *osobne* stvari (persönliche Sachen): kakva si ti *osoba?* i u sličnim prilikama, — bolje je reći: bilo je tamo mnogo *ljudi;* to su *lične* stvari; kaki si ti *čovjek?*

osupnuti se je kajkavski: Štokavac kaže: *kameniti se;* na pr. ja se čudim i *kamenim.*

osvjedočiti se, osvjedočenje (sich überzeugen, Überzeugung): treba reći: *uvjeriti se, uvjerenje.*

ošastan; na pr. *ošasno dobro.* — to je u našijeh pravnika dobro, za koje se ne mogu naći legalni nasljednici: mjesto: *ošasno dobro* — treba reći: *ošasto dobro.*

otadžbenik (i: *domorodac*) znači što Nijemac kaže „der Eingeborene", stoga ne treba tu riječ zamjenjivati riječju: *rodoljub* (patriota); ispor. domorodac.

otkaz, otkazati; bolje: *odreka, odreći* (na pr. *stanovanje); „*otkazati" znači u narodnom govoru: antworten, respondere; ispor. otpovjed, otpovjedati.

otkloniti na pr. čast, izbor — germanizam je prema njemačkome „ablehnen"; to se kaže: *odbiti, ne primiti.*

otkriće je samo sobom dobra riječ, ali nije dobro reći: *otkriće* Amerike (ili koje nepoznate zemlje); bolje: *iznašašće, pronalazak* Amerike.

otmjen je ruska riječ: u nas treba kazati: *odličan, dostojanstven, uvažen, znamenit, na glasu,* gospodski i t. d.

otpisati na pr. porez, troškove i t. d. nije dobro nego: *otpustiti, brisati, odreći, oprostiti* porez i t. d.

otpovjed, otpovjedati (otpovjediti) na pr. stan: — bolje: *odreka, odreći stanovanje;* ispor. otkaz, otkazati.

otputiti na pr. molbenicu — nije dobro nego: *ne uvažiti, ne primiti, ne prihvatiti* (molbenice), *odbiti.*

otpovrnuti je pogrješno načinjen glagol, koji se u nas kadikad upotrebljava mjesto: *odgovoriti, reći* i t. d.; dakle mjesto: sin *otpovrne* ocu . . ., neka se kaže: sin *odgovori* (reče) ocu . . .
otputovati nije narodna riječ; mjesto „otputovati" neka se kaže: *poći na put, otići na put, krenuti, otpraviti se, otpremiti se na put;* ispor. doputovati.
otvoriti na pr. *sjednicu* (skupštinu, die Sitzung eröffnen) bit će germanizam; bolje će biti: *otpočeti sjednicu* (skupštinu).
ovaj (ova) ne treba prema njemačkome upotrebljavati mjesto lične zamjenice za 3. lice; sasvijem je rđavo kad se kaže: . . . nije drugo nego Kornigova gramatika od 1795.; a već prije *ove* ugledale su svijetlo praktične gramatike . . . . .; to se mora reći: a već prije *nje* (ili: prije *te gramatike*) ugledale su . . .
-ovati; nastavak „ovati" nije dobro uzimati u nekim tuđim (ponajviše latinskim) glagolima nego mjesto *„ovati"* treba uzeti nastavak *„irati"*; dakle mjesto: deklam-*ovati*, proklam-*ovati*, protest-*ovati*, asimil-*ovati* i t. d. treba govoriti i pisati: deklam-*irati*, proklam-*irati*, protest-*irati*, asimil-*irati* i t. d.; ispor. -isati.
ovdješnji nije književno nego: *ovdašnji;* ispor. ondješnji, — nji.
ovisiti; na pr. to *ovisi* od mene (o meni), hoću li učiti ili ne, — treba reći: to *stoji* do mene, hoću li . . .; mjesto: ti *ovisiš* od mene, moglo bi se reći: ti si *pod mojim okriljem*, pod *mojom vlašću* i t. d.; ispor. zavisiti, odvisiti.
ovjeroviti (verificiren, beglaubigen); u Crnoj Gori kažu: *pròvjeriti, provjerávati.*
ovopogledan prava je nagrda jezična; mjesto: *ovopogledna* naredba, — treba reći: *ova* naredba, *spomenuta* naredba, *istaknuta* naredba i t. d.; ispor. topogledan.
ovostran; bolje: *ovostranski.*
ovovladan; na pr. *ovovladna* naredba, — bolje: *naredba ove vlade.*
ovrha; bolje: *izvršenje presude* (osude).
označiti na pr. dan, sat, mjesto i t. d.; bolje: *naznačiti* dan, sat, mjesto i t. d.
oženiti, oženiti se upotrebljava se u dobrom narodnom govoru samo u značenju: otac je *oženio* sina; lani sam *se oženio;* nikako nije dobro: ja ću *oženiti Milicu;* ili: Danica je *oženila Milana;* to treba reći: ja ću se *oženiti Milicom;* ili: *uzet ću Milicu za ženu;* Danica *se udala* (pošla je) za Milana.

P

pako je arhaizam; bolje je: *pak;* ni „pako“ ni „pak“ ne treba uzimati s veznikom: *„ili“;* na pr. Stanko veli, da će on od toga obogatiti *ili pak* (pako) sasvijem osiromašiti; to treba reći: . . . da će obogatiti ili sasvijem osiromašiti (*bez: pak, pako).*

pariški; pridjev od imenice „Pariz“ treba govoriti i pisati: *pariski* (kaogod što imamo od „srez“: *sreski,* od „Francuz“: *francuski,* od „Englez“: *engleski*).

parobrod; bolje: *paroplov.*

patos je grčka riječ; treba reći: *pod.*

pećina nije isto što: *hrid* — već znači isto što i: *spilja.*

pendžer je turska riječ; hrvatski je: *prozor.*

peškir je turska riječ; hrvatski je: *ručnik.*

piknja je kajkavska riječ; bolje će biti: *točka* — premda je ta riječ iz ruskoga jezika, ali se već odomaćila kao i od nje izvedene riječi: točan, točnost; *tačka* je gramatički bolja riječ, ali je u narodu manje poznata kao i od nje izvedene: *tačno, tačnost.*

pišljiv je kajkavski; štokavski je: *pušljiv, crvljiv.*

pitanje staviti; na pr. *stavi* na nj ovo *pitanje;* — treba reći: *zapita ga, upita ga;* ispor. staviti pitanje; postaviti pitanje.

piva je kajkavski; Štokavac kaže: *pîvo.*

pjesmu skladati nije dobro nego: *pjesmu ispjevati* (pjevati, graditi); ispor. skladati pjesmu.

pjestinja; književno je: *dadilja* (dadija).

pjestovati; književno je: *njegovati.*

plavetilo; bolje: *plavilo, plavetnilo.*

-plitati (do-, is-, na-, o-, po-, pre-, pri-, raz-, s-, u-, zaplitati) nije dobro (ijekavski) nego: *-pletati* (do-, is . . . zapletati).

ploča je dobra riječ kad znači: *kamena ploča* (na pr. na grobu); kad bi imala ta riječ značiti „tabla“ (Tafel, tabula), onda treba reći: *daska* (crna, zelena, žuta i t. d.); ispor. tabla.

plodina je češka riječ; treba reći: *plod,* koje je narodna riječ.

pluća je u narodu riječ ženskoga roda u jedini; dakle: *boli* ga *pluća;* to dolazi iz *pluće;* nije dobro: *bole* ga pluća, to dolazi iz *plućâ* (ili: plućiju, koje je nenarodan oblik).

pljenidba znači prema „plijen“ što i: *pljačka* (die Beute, praeda); prema tome nije dobro: sudska *pljenidba,* — nego treba reći: sudski *popis* (stvari); ispor. zaplijeniti.

po; na pr. Dubravka spjevana *po* Ivanu Gunduliću, — treba reći: Dubravka spjevana *od* Ivana Gundulića; prijedlog *po* s lokativom *uz trpni oblik glagolski* ne potvrđuje se dobrim narodnim govorom; *dobro je:* ovo sam ispjevao *po* Dubravki Ivana Gundulića (ovdje je „po“ što i: prema); mjesto: *zaslužan* (vrijedan, dobar i t. d.) *po* narod, — treba reći: *zaslužan* (vrijedan i t. d.) *za* narod.

pobijediti, pobjeda, pobjednik je prema ruskome; mjesto ovih riječi možemo uvijek upotrijebiti naše dobre i lijepe riječi: *nadvladati, nadbiti, nadjačati, poraziti; dobiće, slavodobiče; dobitnik, slavodobitnik;* „pobijediti“ (obijediti, bijediti) znači u narodnom govoru: mit Unrecht beschuldigen, accuso injuria; prema tome je „pobjeda“ što i: *objeda.*

pobornik je ruska i za nas zališna riječ pored narodne riječi: *branič, branilac.*

početi; na pr. školska godina *počinje* (ili: počela je, počet će), — treba reći: školska *se* godina *počinje* (počela *se,* počet će *se*); mjesto: proljeće *počinje* mjeseca ožujka, — treba reći: . . . *počinje se* mjeseca ožujka; ovi primjeri kažu: glagol „početi“ ima uvijek uza se refleksivnu zamjenicu „se“, kad *ne dolazi uza nj infinitiv* kao objekt; prema tome je dobro: dječak *počne skakati* (bez: se, jer je „skakati“ ovdje objekt).

početkom na pr. *godine* (mjeseca, dana i t. d.) nije dobro nego: *na početku* godine (mjeseca, dana i t. d.); ispor. krajem.

počivati (beruhen) je germanizam kad se kaže: naša prava *počivaju* na zakonitom temelju: — to treba reći: naša prava *imaju zakonit* temelj, — . . . *osnovana* su na zakonu.

podastrijeti (unterbreiten) na pr. izvještaj — jest germanizam; to treba reći: *iznijeti* (ili prema prilikama; podnijeti, odnijeti, donijeti, pokazati) izvještaj.

podignuti (aufheben) na pr. novac u štedionici, — jest germanizam; hrvatski se kaže: *izvaditi* novac.

podijeliti se jednako; na pr. glasovi se *jednako podijeliše;* bolje: glasovi se *jednako raspoloviše.*

podmetati, podmetnuti, podmetanje za njemačko: unterschieben, Unterschiebung — nije dobro; narod veli: *podvaliti, podvaljivati; podvala.*

podniposto nije dobro nego: *niposto* (mjesto: po ništo); prijedlog „pod“ u „pod-niposto“ sasvijem je zališan i protiv zakona hrvatskoga jezika.

podoba; vidi: *spodoba*; ispor. upodobiti.

podobnjak za njemačko „Doppelgänger“ nije dobra riječ: bolje: *istoličnik, istovetnjak*: ispor. dvejak, dvojnik, dvojenac, sličnjak.

podrijetlo, porijeklo, poreklo nije dobro uzimati u značenju njemačkoga „Ursprung“, „Abstammung“: to treba reći: *izvor, rod, postanje*: „podrijetlo“ („poreklo“) znači upravo: *prezime* (Zuname, Familienname, cognomen): — nije dakle dobro reći: taj je čovjek tamna *porijekla*; — nego; . . . tamna *roda, postanja, izvora*.

podrobno (podroban): na pr. *podrobno* ću opisati, — to je kajkavski: štokavski se kaže: *pojedince, napose, potanko, obilno*.

podstrekavati je sasvijem nepotrebna ruska riječ kod naših lijepih riječi: *podbadati, podjariti, podjarivati, nagoniti*.

podučiti, podučavati je prema njemačkome „unterrichten“: treba reći: *poučiti, poučavati*; ispor. poduka.

poduka je prema njemačkome „Unterricht“: treba reći: *pouka*: ispor. podučiti, podučavati.

poduzeti, poduzimati; poduzeće: poduzetnik za njemačko: *unternehmen, Unternehmung, Unternehmer*. — treba reći: *pothvatiti, pothvatiti se, pothvaćati; pothvat; pothvatnik*.

poduzeti mjere kaže se dobro hrvatski: *postarati se, pobrinuti se* o čemu: ispor. poprimiti mjere (korake): učiniti potrebite korake.

pogan, poganski znači u narodu: *nečist, gadan*; za njemačko „Heide“, „heidnisch“, latinsko: „paganus“ — treba reći: *neznabožac, neznabožački*.

pogibelj; bolje: *pogibao* (genit. pogibli).

pogodan znači u narodnom govoru: *verträglich, tractabilis*, s kojim se je *lako pogoditi*; nije dakle dobro reći: došao si na pr. u *pogodno* vrijeme, — nego treba reći: došao si u *zgodno* vrijeme, ili prema prilikama): u *pravo, povoljno* (povoljito) vrijeme.

pogodnost: pogodovati za njemačko: *begünstigen, Begünstigung*. — bolje bi se reklo: *polastica* (olakšica); -(po) *njegovati, tetošiti, pomagati, milostiv biti, prijazan biti*; prema potrebi i: *ugodba, ugođaj, ugađanje; ugoditi, ugađati* i t. d.

pogrješavati za njemačko „vermissen“ rđava je i narodu nerazumljiva riječ; bolje je: *ne vidjeti.*

pokrovitelj je ruska riječ; u nas će biti bolje: *zaštitnik, zakrilnik.*

polag je arhaizam i provincijalizam; mjesto: i ja sam bio *polag* (auch ich war dabei); drvo raste *polag* kuće i t. d. treba reći: *i ja sam bio tamo,* ili: i ja sam bio nazočan; drvo raste *kod* kuće (ili: pri kući).

polagati (položiti) na pr. ispit (Prüfung ablegen), *polagati* račun i t. d.; treba reći: *načiniti, svršiti, smiriti* ispit (račun dati, svršiti); ispor. položiti.

polagati važnost; na pr. osobita se *važnost polaže* na razumno upotrebljenje veresije, — treba reći: osobito se *treba brinuti* za razumno upotrebljavanje veresije, ili: *mnogo treba držati* do razumna upotrebljavanja veresije; *bit će dobro: položiti kletvu, zavjet, temelj.*

pola jedan; na pr. sad je *pola jedan* ($^1/_2$ 1, $^1/_2$ 2 i t. d.) sat; — treba reći: sad je *dvanaest i pola,* ili: *dvanaest i dva četvrta; jedan i pola* ($1^1/_2$), ili: *jedan i dva četvrt*a i t. d.; ispor. dva četvrta, tri četvrta.

polaziti, kad znači: *besuchen, inviso,* treba govoriti uvijek *s akuzativom* (bez prijedloga *u*); nije dobro reći: moj sin *polazi u* V. razred; *polazi* svaki dan *u crkvu* i t. d. nego: *polazi* V, razred; polazi svaki dan crkvu (bez: *u*).

polijegati je riječ sumnjive vrijednosti u značenju „dolaziti“; na pr. ti glasovi *poliježu* iz Beča, — mjesto: *dolaze* iz Beča.

polovicom na pr. godine (mjeseca i t. d.) nije dobro nego: u *polovici* godine (mjeseca i t. d.); ispor. krajem.

položiti na pr. mandat (čast i t. d.) nije dobro nego: *odreći se* mandata, *odbiti* mandat (odreći se časti i t. d.); ispor. polagati ispit, polagati važnost.

poljodjelac, poljodjelstvo riječi su bez potrebe skovane kod lijepih i narodu poznatih riječi: *ratar, ratarstvo.*

pomjestan; na pr. *pomjesni* parobrod odlazi svaki sat iz Zemuna u Biograd; bolje: *mjesni* paroplov odlazi . . .

ponašati se bit će prevedeno iz njemačkoga (sich benehmen): hrvatski se kaže: *vladati se;* prema tome i: *vladanje* mjesto: „ponašanje“.

ponajpače ne će biti poznato u narodu; mjesto: *ponajpače* — govori se: *ponajviše.*

ponesrećiti; na pr. postoci *ponesrećenih* radnika; cjelokupni broj *ponesrećenja* i t. d., — treba reći: postoci *postradalih* (unesrećenih) radnika; cjelokupni broj *postradalih* (unesrećenih).

poniżica nije dobro nego: *umalica*, *umanjica;* mjesto: ne računaju niti na povišicu niti na *poniżicu* onoga što je ugovoreno, — treba reći: . . . niti na *umalicu* (umanjicu).

ponosan biti na koga (stolz sein auf einen) je germanizam; na pr. ja sam *ponosan* na svoga oca i t. d. nije dobro nego: ja sam *ponosan ocem,* ili još bolje: ja se *ponosim ocem.*

ponovno kao prilog nepotrebna je kovanica kad imamo: *nanovo;* kao pridjev može podnijeti „ponovan", ali mjesto „ponovan" još je bolje reći: *iznovični* (na pr. posao).

ponutrica; na pr. ponutrica kuće, — bolje: *unutarnjost, unutrašnjost, ponutarnjica, ponutrašnjica* kuće.

poprimiti na pr. *mjere, korake* i t. d. nije dobro nego: *postarati se, pobrinuti se o čemu*; ispor. poduzeti mjere; učiniti potrebite korake.

popust poreza; bit će bolje mjesto: dobio je *popust poreza,* — reći: dobio je popust *od poreza;* ispor. popustiti.

popustiti, popuštati; na pr. *popušta se* $^1/_3$ *poreza,* — bolje: *popušta* se *za* $^1/_3$ *od poreza;* ispor. popust poreza.

poriv je ruski; mjesto „poriv" bit će bolje: *utisak* (u materijalnom smislu), *dojam, polet* (u idejalnom smislu); na pr. u zidu su veliki *utisci* (mjesto: porivi); osjeti u svom srcu duboki, veliki *dojam* (polet, mjesto: duboki *poriv).*

porod; na pr. *porod* Isusov, *porod* Otkupitelja — nije dobro; to treba reći: *rođenje, porođenje* Isusovo; *porod* je: *proles, progenies* (Nachkommenschaft, Abstammung, Geschlecht); ispor. porođaj.

porođaj je: *Geburt, Entbindung, partus,* zato ne treba govoriti: *porođaj* Otkupiteljev, — nego: *rođenje, porođenje* Otkupitelja; ispor. porod.

posestrimih zemalja; na pr. kulturni razvitak „*posestrimih zemalja*", — treba reći: kulturni razvitak *pòsestrîmâ zemáljâ.*

posipalo; na pr. cestovno *posipalo,* — bolje: materijal (građa?) za *posipavanje* cêsta.

posjed, posjednik kad upravo nije *pravni* pojam, bit će dobro zamijeniti riječima: *imutak, imanje, imuće, gospodarstvo* („gaz-

dinstvo" je riječ prema madžarskome), *gospodar;* ispor. posjedovati.

posjedovati; bolje: *imati;* na pr. ja *posjedujem* kuću. — treba reći: *imam* kuću; ispor. posjed, posjednik.

posjet, posjeta, posjetiti je ruski: mjesto: imao sam *posjet,* vratio sam mu *posjetu; posjetio* sam prijatelja i t. d. — treba reći: imao sam *pohode,* vratio sam mu *pohode; pohodio* sam prijatelja.

posmatrati, posmatrač nepotrebne su kovanice kad imamo: *promatrati, razmatrati, promatrač.*

posmrtni; na pr. Ladislav *„Posmrtni"* (Posthumus); treba reći: Ladislav *„posmrče"*; tako i u drugim prilikama.

postàjati (prez. postòjîm; drugo je: pòstajèm) zlo se u nas upotrebljava u ovakim prilikama: prošla je godina dana, što naše društvo *postoji;* to ne *postoji* na cijelome svijetu; otkako *postoji* taj prorok u narodu i t. d., — to treba reći: ... što naše društvo *živi* (što *je u životu*); to *nema* na cijelome svijetu; otkako se *nahodi* (živi, otkako je) taj porok i t. d. ili kako drukčije: *postàjati* znači: *ein wenig stehen, wenig stehen bleiben, consisto paululum,* i govori se ponajviše *za vrijeme;* „postòjati" mjesto: *postàjati* nije dobro; ispor. stojati.

postaviti pitanje; na pr. *postavljam pitanje,* — treba reći: *pitam;* ispor. pitanje staviti, staviti pitanje.

postelj je kajkavski oblik; štokavski je: *postelja.*

postojati nije dobro nego: *postàjati* (postòjîm); ispor. stojati, postajati.

posvema, posvemašnje; bolje: *posve, potpuno.*

posvetiti se čemu (sich widmen), — treba reći: *dati se na što;* na pr. on se *posvetio* nauci, — treba reći: *on se dao na nauku.*

pošast; bolje: *kuga.*

po sto; nije dobro reći: ova glavnica nosi (5%, 6% i t. d.) pet *po sto* (šest *po sto* i t. d.), nego treba reći: ova glavnica nosi *pet* (šest i t. d. dijelova) *na stotinu.*

pošto nije *uzročni* nego *vremenski* veznik, stoga nije na pr. dobro reći: *pošto* im nije nitko to rekao, nijesu došli . . ., nego treba reći: *budući da* (ili: jer, jerbo, kako, kada, što, zašto) im nije nitko to rekao, nijesu došli . . .

potčiniti; potčinjen; potčinjenik, — treba reći: *podložiti, pokoriti, svladati, podati, podvrći; podložen, pokoren, svladan, podan,*

podvržen: *podloženik*, *podanik* i t. d., na pr. njemu su mnogi ljudi *potčinjeni*; on je njegov *potčinjenih* i t. d. — treba reći: njemu su mnogi ljudi *podloženi*, *podani* (pokoreni i t. d.); on je njegov *podloženik*, *podanik* i t. d.

po tim (time) je srijemski provincijalizam: na pr. to se pozna *po time*, — treba reći: to se pozna *po tome*.

potkrižati: književnije bit će: *podcrtati*; na pr. *potkrižaj* tu riječ dva puta, — bolje: *podcrtaj* tu riječ . . .

potlehušica; bolje: *pozemljuha*, *pozemljušica*.

potonji ne će biti dobro u značenju: „*zadnji*“, „*posljednji*“: u dobrom narodnom govoru ta riječ znači ono što njemačko „*der darauffolgende*“; na pr. otac mi je darovao djela St. Vraza i djela P. Preradovića; *potonja* (t. j. djela Preradovićeva) su mi osobito mila.

potpisivati ne valja prema njemačkome jeziku uzimati u prenesenom značenju; na pr. protivnici vele: premalo se čini za moralni napredak naroda; *potpisujem* taj sud, ali dodajem . .; to treba reći: *slažem se*, *pristajem*.

potpunnoma; bolje: *potpuno*.

potraga: na pr. budući da je *potraga* za ulaznicama vrlo velika . .; to treba reći: budući da (jer, kako) *se* ulaznice mnogo *traže*: „*potraga*“ je isto što: „*potjera*“, *Nacheile*, *insecutio*.

pouzeće: na pr. *poštansko pouzeće* (Postnachnahme): bit će bolje: *poštansko naknadno uzimanje*.

preuzedbeni na pr. list: bolje: *naknadbeni*, *nadoknadbeni list*.

povehnuti nije dobro nego: *povenuti*; ispor. uvehnuti, vehnuti.

poveljena na pr. *tvornica* nije dobro nego: *ovlaštena* tvornica: ispor. povlastiti.

povlačiti (prez. pòvlâčîm) znači: *umherziehen*, *herumschleppen*, *distraho*, stoga ne će biti dobro, kako se obično u nas kaže: ja *povlačim svoj prijedlog*; ne će biti dobro ni: *povući prijedlog*, — nego treba reći: *odustati* (odustaviti, odustajati, odustavljati) *prijedlog*; ispor. odustati.

povlast, povlastica: bolje: *ovlast*, *ovlastica*; ispor. povlastiti.

povlastiti: na pr. oblasno *povlaštena* tvornica, — treba reći: oblasno *ovlaštena* tvornica; mjesto „*povlastiti*“ treba dakle reći: *ovlastiti*; ispor. povlast.

povodan; na pr. *povodna* ptica, — treba reći: *rodènâ* ptica — prema: *rodèni kos* (Wasseramsel), koje je narodna riječ, jer *ro-*

dènî znači: *apuaticus; vòđen: aquosus, wässerig*, a *„povođan“* znači u narodnom govoru: *angeschwollen* (von einem Flusse).

povodom; mjesto: *povodom* toga došao sam k tebi, — bit će bolje reći: *zbog* (radi) toga sam došao; tako i u drugim prilikama.

povožen (überfahren); u našim se novinama često piše: *povoženo* je dijete, *povožena* je žena i t. d., to treba reći: *pregaženo* je dijete, *pregažena* je žena; to je sasvijem dobro, jer su doista *konji* (s kolima) *pregazili*; ne će biti rđavo, ako se tako kaže i za *automobil* (biciklo = kotur), a kome se tako ne sviđa, onda neka kaže: *prevožen.*

povrtelje je kajkavski; štokavski se kaže: *povrće.*

pozivom na; na pr. *pozivom na* §. 5. društvenih pravila; *pozivom na* moj lanjski govor i t. d., to treba reči: *prema* (po) §. 5. društvenih pravila; *prema* (po) mome lanjskom govoru; ispor. s pozivom; uz poziv.

požrtvovan (požrtvovna, o)mogao bi biti rusizam, ali se oblik „požrtvovan“ protivi zakonima hrvatskoga jezika; mjesto „požrtvovan“ dobro će se hrvatski na pr. mjesto on je *požrtvovan* — reći otprilike ovako: on će *sve pregorjeti*, on je *marno* (bez umora, ustrajno, s pogiblju života i t. d.) oko toga radio, *mukotrpan* (trudan, brižljiv, pun pregaranja) njegov rad svake je hvale vrijedan i t. d., ispor. požrtvovnost, žrtva, žrtvovati.

požrtvovnost; mjesto tvoja je *požrtvovnost* velika, — treba reći: tvoje je *pregaranje* veliko, ili kako drukčije; ispor. požrtvovan, žrtva, žrtvovati.

prah se neka govori samo za njemačko *„Pulver“*, a za *„Staub“* će dobar Štokavac uvijek reći: *prašina;* na pr. na cesti je *prašina,* na pokućstvo se slegla *prašina* i t. d., a nije dobro: na cesti je *prah,* na pokućstvo se slegao *prah* i t. d.

prama; književnije bit će: *prema;* ispor. napram.

pravjekovan; bolje: *pravječan.*

pravodoban je nepotrebna kovanica; bolje je reći: *u pravo doba;* na pr. naredba nije *pravodobno* oglašena, — bolje je: naredba nije *u pravo doba* oglašena.

pravorek (na pr. porotnika); bolje: *presuda.*

pravozastupnik je nespretna kovanica; bolje je reći: *pravni „zastupnik“* (na pr. gradski pravni „zastupnik“); isporedi: zastupnik.

pred kime ili **čime** na pr. *strašiti se, bojati se, plašiti se* i t. d. nije dobro nego: *strašiti se* (bojati se, plašiti se i t. d.) *koga* ili *čega;* nije dobro dakle: *strašim se pred ocem,* — nego: *strašim se oca;* isporedi: strah pred kime ili čime.

predavati; na pr. *predajem* matematiku u V. razredu, — bit će bolje reći: *učim* (poučavam u matematici, imam, nastavljam) *matematiku* u V. razredu.

predbaciti (prebaciti). **predbacivati** (prebacivati) je germanizam prema: „*vorwerfen*"; to treba reći: *koriti, prekoriti, prigovoriti;* na pr. on mi *predbacuje* moje pogrješke, — treba reći, on me *kori* (prigovara) radi mojih pogrješaka.

predbježno je rđav prijevod njemačkoga „vorläufig"; mjesto: *predbježno* mora ostati ovako, — kaže se hrvatski: *zàsad* (za sada), *za neko vrieme* mora ostati ovako.

predistorički (predhistorički); bit će bolje: *doistorički* (dohistorički).

predjel (predio) je ruska nepotrebna riječ, jer imamo svoju narodnu: *kraj;* prema potrebi i: *dio.*

predležati je grdni germanizam kad se na pr. kaže: još mi *predleži* (liegt mir vor) da to učinim; ova osnova, što mi *predleži* i t. d., to treba reći: još *imam* (moram) da to učinim; ova osnova *što je preda mnom* i t. d.: ispor. predstojati.

predmnijevati je loša kovanica za njemačko „*voransetzen*"; mjesto: ja *predmnijevam*, da je tako, — treba reći: ja *mislim* (držim), da je tako; ispor. predmnjeva.

predmnjeva; na pr. u toj *predmnjevi* otišao sam . . .; treba reći: u toj *misli* (domisli, sumnji) otišao sam.

predrasuda, predsuda (Vorurteil) je sasvijem rđavo i nakazno načinjena riječ prema njemačkome: tko nije voljan mjesto „predrasuda" reći: „babuština" — neka nađe kojigod drugi način, da se ukloni toj nenarodnoj i nelogičkoj riječi; mjesto: *„predrasuda"* (nije mnogo bolja ni: *predsuda*) može se prema prilikama kazati još: *trice i kučine, kojèšta, bapski poslovi, bablje pripovijesti, naprijed stvoreno mišljenje, neopravdane* (zle i t. d.) *slutnje* i t. d.

predstava, predstaviti (Vorstellung, vorstellen): mjesto tijeh riječi bit će bar u apstraktnom značenju bolje kovanice: *predodžba, predočiti;* „predstava" u glumištu može podnijeti, ako već kome nije u volji riječ: *gluma;* mjesto: ona će sutra

predstavljati u kazalištu, — neka se kaže: ona će sutra *glumiti* . . ; isp. predstaviti si; pretpostava.

predstaviti se (sich vorstellen) je germanizam; na pr. on mu se *predstavio*, *predstavi* me ovome gospodinu i t. d., — to treba reći: on mu *se kazao*, on se *upoznao* s njime; *kaži* me ovome gospodinu, *upoznaj* me s ovim gospodinom i t. d.

predstaviti si (predstavljati si) germanizam je prema „sich vorstellen": narod kaže: *umisliti, pomišljati, zamisliti;* na pr. *predstavi* sebi malo, da smo bili sami ovdje, — to bi narod rekao: *umisli se* malo, da smo . . .; mjesto: ja sebi to tako *predstavljam;* ja sebi to ne mogu *predstaviti* i t. d. kaže se dobro hrvatski: ja to tako *pomišljam;* ja *ne mogu* (ne umijem) to *zamisliti*, ili: moj *razum* to *ne doseže;* mjesto: *predstaviti* kome svoje jade; *predstavlja* kralja i t. d. treba reći: *izjađati se;* on je *u ime kralja* (mjesto kralja, on je kao kralj) i t. d.; ispor. predstava; pretpostava.

predstavka nije načinjeno prema duhu hrvatskoga jezika; bolje će biti: *spis, podnesak;* mjesto: odbor je upravio (!) *predstavku* na kr. zemaljsku vladu, — treba reći: odbor je *poslao* (podnio) *spis, podnesak* kr. zemaljskoj vladi: ispor. upraviti predstavku.

predstojati je rđavo načinjeno prema njemačkome „bevorstehen"; mjesto na pr.: još mi *predstoji posao*, još nam to *predstoji* i t. d. treba reći: još me *čeka* posao, još nas to *čeka;* isp. predležati.

predšasnik; vidi: prethodan, prethoditi, *prethodnik*.

predumisliti (predumišljen); bolje: *naprijed misliti* (naprijed smišljeno).

predusresti za njemačko „vorbeugen" bit će bolje: *ukloniti, spriječiti, zabraniti* ili kako drukčije; na pr. oblast će već znati *predusresti* nemaru općinara, bolje će biti: oblast će već *ukloniti* (spriječiti) nemar općinara, ili: oblast će *nastojati*, da općinari ne budu nemarni i t. d.

preduzeti (vornehmen) je germanizam: mjesto: ja sam sebi *preduzeo*, da to ne ću učiniti i t. d., — treba reći: ja sam *odlučio* (namislio, naumio), da to ne ću učiniti; mjesto: ti ćeš *preduzeti* u tom razredu matematiku, a ja ću *preduzeti* fiziku, — treba reći: ti *ćeš uzeti* matematiku a ja (ću uzeti) fiziku, ili: ti *ćeš imati* matematiku a ja fiziku.

predvidjeti *(predviđati)*; treba reći: *naprijed vidjeti;* mjesto na pr. on to *predviđa,* — treba reći: on to *unaprijed vidi;* rđavo je reći na pr. i ovo: to je *predviđeno* u 10. § pravila, — to treba otprilike ovako reći: to *se razabira* (naznačeno je, vidi se i t. d.) iz 10. § pravila.

pregledati nije dobro u značenju njemačkoga „*übersehen*"; na pr. on je neke pogrješke *pregledao;* — to treba reći: *nije* pogrješke *opazio, umakle su* mu pogrješke.

preispitati; na pr. nadalje su *preispitana* dva otpremnička računa, — tu je dovoljno reći: *ispitana* su dva računa, jer je „preispitati" sasvijem nenarodna riječ.

prelest, prelestan ruske su riječi, koje naši književnici bez potrebe pišu i govore mjesto: *ugodnost, ugodan.*

prelomiti štap (den Stab über einen brechen) je germanizam; mjesto: *prelomio štap* nad djelima našega pjesnika, — treba reći: *osudio je djela . . .*

prem je arhaizam; danas velimo: *premda, i ako, ako i, ma, ma i.*

premjer (dijametar): bit će bolje: *prijèčnica, prijèčnik.*

prenavljati se bit će provincijalizam; bolje je i poznatije: *pretvarati se.*

preostati, preostajati (überbleiben) bit će prema njemačkome: u nas je prijedlog „pre" zališan: na pr. to mi još *preostaje* (bleibt mir über), — treba reći: to mi još *ostaje* (bez: „pre").

prepona je nepotrebna češka riječ; mjesto „prepona" treba govoriti: *prepreka, smetnja.*

presenetiti se je kajkavski, štokavski je: *prepasti se, ubezeknuti se, žacnuti se, poplašiti se.*

preša, prešan zališni su talijanizmi (pressa, pressante), jer imamo: *hitnja, hitan.*

prethodan; prethoditi; prethodnik (vorgängig, vorläufig, praevius; Vorgänger, Vorfahr im Amte, decessor, antecessor, praecessor) sasvijem su nenarodne riječi načinjene prema njemačkome; mjesto: *prethodni* vijekovi: ovo tome *prethodi;* ovo je moj *prethodnik* (na pr. u službi) i t. d. bit će bolje reći: *predašnji* vijekovi; ovo *dolazi prije toga;* ovaj je *bio prije mene* i t. d., ili kako drukčije: s riječima: *prethodan, prethoditi, prethodnik* ne treba miješati: *prehodan, prehoditi, prehodnik,* koje su narodne riječi i sasvijem drugo znače.

pretjerano (übertrieben), *pretjerati* (pretjeravati, übertreiben), *pretjeranost* germanizmi su u ovakim prilikama: to je *pretjerano*; on *pretjerava*; to je *pretjeranost* i t. d. mjesto da se kaže: *to je preko mjere, to je premašilo:* on *preko mjere tvrdi* (govori); to je *tvrdnja preko mjere,* ili kako drukčije.

pretpostava (Voraussetzung), *pretpostaviti* (pretpostavljati, voraussetzten) su germanizmi: treba reći: *mišljenje, misao; misliti, držati;* ispor. predstaviti.

pretpostavljen (Vorgesetzter) nakazni je germanizam mjesto: *starješina, stariji;* mjesto: on je moj *pretpostavljeni,* — treba reći: on je moj *starješina* (moj stariji, moj gospodar i t. d.).

preuzetan, preuzeti, preuzetnost, kajkavske su riječi skovane prema latinskima: *praesumptus, praesumptio, praesumere;* u književnom jeziku bit će bolje: *obijestan* (obijesan), *bijesan, nećedan; uzobijestiti se, posiliti se, ponijeti se; obijest, bijes, nećednost* (pretenzija).

previdjeti (übersehen, non videre): bolje: *nehotice mimoići, izostaviti, ne opaziti.*

prevladivati ne će biti narodna riječ: mjesto: u toj drami *prevlađuje* lirski element, — bit će bolje: . . . *preteže* lirski element.

prhak je kajkavska riječ: štokavski se kaže: *buhav, buharan* — kad je govor o hljebu; kad je govor o zemlji, onda treba reći: *sipak.*

pridijeliti (zuteilen) nije dobro na pr. u ovakim prilikama: on je *pridijeljen* (dodijeljen) zemaljskoj vladi i t. d. nego treba reći: on *je kod* zemaljske vlade, ili: on *služi* (službuje i t. d.) kod zemalj. vlade; vidi: dodijeliti.

prigib; mjesto: šilje se u *prigibu* molbenica s prilozima. — treba reći: šilje se *kao prilog* molbenica s prilozima.

prigodom: na pr. *prigodom* Nove godine, *prigodom* vjenčanja to se događa, *prigodom* lanjske svečanosti i t. d. bit će bolje: *o Novoj godini, o vjenčanju . . ., o lanjskoj svečanosti.*

prijašnji; bolje *pređašnji.*

prijestolonasljednik je nespretna i loša složenica: dovoljno je reći: *nasljednik,* ili: *nasljednik prijestolja.*

prijetak je kajkavski; štokavski je: *prijam,* gen. prijma (prema: najam, sajam, ujam, zajam); ispor. primitak.

prijetiti (drohen) ne će biti dobro u ovakim prilikama: kuća je veoma ispucala od potresa i *prijeti srušiti se;* bolje će biti: *hoće da se sruši, gotova je da se sruši;* mjesto: *prijeti pogibao,* — neka se kaže: *nastaje pogibao.*

prijonuti; treba pisati: *prionuti.*

priklopiti ne će biti dobro u značenju: *dodati;* na pr. kamate se svake godine *priklope* glavnici: treba reći: *dodaju se glavnici.*

priključiti se (sich anschliessen) nepotreban je germanizam, kad imamo: *pristati* (s kime ili za kime), *pridružiti se;* mjesto: on se *priključio* našoj stranki, — treba reći: on je *pristao* s našom strankom, *pridruzio se* našoj stranki; ispor. — ključiti, — ključivo.

prikratiti (verkürzen) je germanizam kad se kaže: *prikratio* me za 5 kruna; to treba reći: *zakinuo* me, *zanio* me za 5 kruna.

prilagoditi (anpassen): na pr. on se njemu *prilagodio,* — bolje: on mu se *priljubio;* mi to *prilagođujemo* uz onu stvar, — bolje: mi to *priljubljujemo* onoj stvari, ili prema potrebi: mi to *udešavamo* prema onoj stvari; u drugim prilikama (kako kada zatreba) možemo kazati: *ugoditi* ugađati na pr. gadlje), *činiti da pristaje, da je prema* čemu ili komu, *popuštati* čemu, *prislanjati se na* koga ili našto i t. d.

priljepčiv; bolje *priljepljiv.*

primalj: ovako ima napisano jedan liječnik u Zagrebu kod svoga imena (na pločici) mjesto: *primalja;* kad imamo ne samo za žensko nego *i za muško* čeljade: *pralja, švelja* (a ne: *pralj, švelj),* onda nema nikakvoga razloga, da i liječnik ne zove sebe: *primalja,* a nikako: *„primalj“.*

primarina (to je novac što se prima kod upisivanja učenika): bolje: *upisnina.*

primijetiti: na pr. imam vam *primijetiti;* — treba reći: *imam vam reći, kazati, napomenuti;* ispor. primjedba.

primitak: bolje: *prijam* (prema: najam, sajam, ujam, zajam): ispor. prijetak.

primjedba: bolje: *napomena, bilješka;* ispor. primijetiti.

primjerak kad znači: *obrazac* (formular) — *nije dobro,* a kad znači: *otisak* (eksemplar), onda može podnijeti.

*

primjeren je iz češkoga jezika, ali se protivi pravilima hrvatske gramatike, jer bi oblik „primjeren" bio glagolski pridjev prošloga vremena od glagola: *primjeriti*, koji bi ovdje mogao značiti: *malo mjeriti*, *malo odmjeriti*, a tako jamačno nitko ne misli kada na pr. kaže: *primjerena nagrada*, stoga mjesto tako treba reći: *zaslužena*, ili: *privrijeđena nagrada*.

primjerice je nepotreban oblik mjesto: *na primjer*.

prinadležati je nespretno i nenarodno: na pr. njemu *prinadleži* skrb, — treba reći: on se *skrbi*, on se *mora skrbiti* (starati, brinuti se, nastojati, trsiti se).

prinužden bio bi pridjev trpni prošloga vremena od glagola „*prinuždíti*" (načinjen valjada prema ruskoj riječi „nužda"), koji nitko niti govori niti piše: mjesto: *prinužden* — treba govoriti: *primoran*, *nagnan*, *natjeran*, *usilovan*, pa i: *prinuđen* (prema glagolima: primorati, nagnati, natjerati, usilovati, prinuditi).

priopćiti, priopćenje: bolje: *očitovati*, *obznaniti*, *objaviti*, *oglasiti*; *objavljenje*, *očitovanje*, *oglašenje*.

pripustiti, pripust (zulassen, Zulassung) je germanizam; treba reći: *dopustiti*, *odobriti*: na pr. *pripustiti* učenika k ispitu, *pripust* k ispitu i t. d. treba reći: *dopustiti* (odobriti) da učenik dođe na ispit, *dopuštenje* za ispit.

prisiliti u svezi kao na pr. ti si me na to *prisilio*. — nije štokavski: bolje: ti si me na to *nagonio*, *natjerao*, *primorao*; ispor. siliti.

prispodoba, prispodobiti kajkavske su riječi: Štokavac kaže: *poredba*, *poređenje*, *porediti*, *isporediti*; ispor. podoba, spodoba, upodobiti.

pristojati narod ne govori nego: *pristojati se* (prez. pristòjî *se*, verbum refl.) i znači: *sich schicken*, *geziemen*, *convenire*, stoga na pr. nije dobro reći: nadzor u tom pogledu *pristoji* ministarstvu financija. — nego treba reći: nadzor *pristoji se*, ili još bolje: *pripada* ministarstvu financija.

pristojba, pristojbina je prema njemačkome „Gebühr"; bolje je: *odredbina*.

prisuće, prisutan, prisutnost; mjesto: on je *prisutan*, to je rekao u mojoj *prisutnosti* (prisuću) i t. d.; — treba reći: on je *nazočan*, to je rekao u mojoj nazočnosti i t. d.; ispor. odsuće, odsutan, odsutnost.

priupadnik (der Rückfällige): na pr. ima mnogo *priupadnika* („priupadnik" je čovjek, koji je nanovo pao pod kazneni zakon): bolje će biti: ima mnogo *krivaca ponovaca* (nanovo krivaca): „priupadnik" je nenarodna riječ oblikom a pogrješna značenjem.

priuštiti je prema kajkavskome „privuščiti"; štokavski treba reći: *željeti, od srca željeti, blagosiljati, radovati se* čemu: ispor. *uštiti*

privezati za dušu (an die Seele binden): germanizam je kad se kaže: ja sam to za dušu *privezao*, — mjesto: ja sam vam to *vrlo* (živo) *preporučio*.

privola; prema „*volja*" treba pisati i govoriti: *privolja*, dakle: bez moje *privolje* to ne radi (mjesto: moje privole).

prizemni stan zove narod: *pozemljušni stan*.

probitan; na pr. *probitne* platnene vreće, — bolje: vreće koje *propuštaju* (na pr. žito), ili: *iz kojih probija* (žito); ispor. neprobitan.

progonstvo je djelo *progonjenja*, *muka*, *trpljenje* (vexatio), a „*prognanstvo*" je: *exilium*, stoga ne treba te riječi zamjenjivati.

prokšen, prokšenost kajkavske su riječi; štokavski je: *obijestan obijest*.

promaknuće (Beförderung zu einem Amte), *promaknuti* (befördern); na pr. *promaknuće* profesorâ: — bolje će biti: *pomaknuće* profesorâ; mjesto: on je *promaknut* u viši „dnevni razred", — bolje: on je *pomaknut* u viši razred.

promisao je riječ muškoga roda kao i: „smisao"; dakle: *božji promisao, božjega promisla* (a ne: božja promisao i t. d.).

propalost; na pr. stvari se ne mogu sačuvati od *propalosti*; — bolje: ne mogu se sačuvati od *propadanja*, ili: *od propasti*.

propis, propisati (Vorschrift, vorschreiben) je germanizam; to se ima reći: *odredba, naredba, zapovijed, zakon*; *odrediti, narediti, zapovjediti* — kako već kada zatreba: mjesto: za nas je ovaj *propis* . . .; on se vlada prema *propisima*; zakoni nama *propisuju*, da . . .; držimo se onoga, što nam viša oblast *propisuje* i t. d.; to treba reći: za nas je ova *naredba* (zapovijed, zakon); on se vlada prema *odredbama*, ili: on se *vlada kako treba*, ili: vladanje mu je bez *prijekora*; držimo se onoga, što nam viša oblast *zapovijeda* i t. d.

propuh je kajkavski; Štokavac kaže: *promaha* (promaja).

prositi kažu Kajkavci mjesto: *moliti;* u Štokavaca se „*prositi*" uzima samo u značenju: *prositi djevojku,* i: *prosjačiti.*

prosječno, prosjekom za njemačko: *Durchschnitt, durchschnittlich* — bit' će bolje: *osječno, osjekom.*

proslijediti: na pr. prije nego *proslijedim,* reći ću još .... nespretna je i zališna riječ mjesto: *prije nego nastavim, prije nego nastavim dalje govoriti* (besjediti).

proslov, prosloviti: bolje je i običnije: *govor, besjeda; govoriti, besjediti, probesjediti;* ispor. sloviti.

prosvjed. prosvjedovati je skovano prema riječima: *protest, protestirati;* mi možemo reći: *protiviti se, odbijati, ne pristajati;* tko ne će tako neka kaže: *protest, protestirati,* jer te tuđe riječi nijesu nagrde kao što su: *prosvjed, prosvjedovati.*

prošast: treba reći: *prošavši,* ili: *prošao;* ispor. našast.

proširiti; bolje: *raširiti.*

protu u složenicama: *protudokaz, protuopaska, protupapa, protupotpis, protuprijedlog* i t. d. uzeto je iz kajkavske riječi: „protuletje": bolje je reći: *protivni dokaz, protivna bilješka* (ili: napomena), *protivni papa, protivni potpis, protivni prijedlog;* ili: *protivudokaz, protivupapa* i t. d.; mjesto: uz *protupotpis* (Gegenunterschrift) ministra (ima značiti: potpisao je vladar — car, kralj, — *i ministar*), — moglo bi se reći: *protivupotpis* ministra, ili: *potpisao je vladar i ministar,* ili: *pored vladara potpisao je ministar,* ili: *potpis vladarov i ministrov,* a kad se zna, što se ima misliti, onda je dovoljno reći: *potpis ministrov;* ispor. protusloviti.

protusloviti, protuslovlje: na pr. on sebi *protuslovi*; ovo je *protuslovlje,* — treba reći: *on se sam pobija, protivno govori; protivurječje;* ispor. protu.

provedba na pr. zakona, naredbe i t. d.: bolje: *izvršenje* zakona, naredbe i t. d.; ispor. provesti naredbu (zakon).

provesti na pr. *naredbu* (zakon i t. d.): bolje: *izvesti, izvoditi, izvršiti, izvršivati* zakon (naredbu i t. d.).

providjeti je prijevod njemačkoga „versehen" kad se kaže na pr. bolesnik je *providen* svetim sakramentom: pismo je *provideno* markom i t. d.; to treba reći: bolesnik je *okrijepljen* svetim sakramentima: pismo *s markom,* ili: pismo *ima* (opskrbljeno je) marku i t. d.

prsluk; treba reći: *pršnjača* (pršnjak), *primitača*, ili: *prisamitača* (primiti, ili: prisamiti — znači: položiti jedno povrh drugoga).

pružati, pružiti nije dobro reći u ovakim prilikama: šuma nam *pruža* drva za kuću; zemlja nam *pruža* mnoga dobra; budućnost će ti *pružiti* ono, što sad nemaš; dolina se *pružila* ispod mene; gora se *pruža; pruža* se vidik i t. d.; *pružati, pružiti* stoji ponajviše uz imenice: *ruka, noga*, i znači: *strecken, reichen, porrigo*; na pr. *ruku, nogu pružiti*; u svezi s drugim imenicama znači: *reichen, porrigo*, ali u značenju: *pružiti da netko u isto vrijeme primi, prihvati;* na pr. *pružiti čašu* kome. — Ne će biti poznato u narodu, da *neživo* može kome što „pružiti", t. j. subjekt *ne može biti stvar;* zato nije dobro reći: šuma *pruža* drva, zemlja nam *pruža* mnoga dobra i t. d. nego treba reći: šuma *daje* drva; zemlja nam *daje* dobra; budućnost će ti *dati* ono što sad nemaš; dolina je *pukla* ispod mene; gora se *proteže*, krasan *je* vidik i t. d.

prvnik; bolje *prvak*.

puhati danas u Štokavaca kao da postaje arhaizmom: mjesto „puhati" preteže: *duhati* (duvati), stoga će biti književnije reći: vjetar *duše* (ili duva) mjesto: vjetar *puše;* tako i u drugim prilikama.

punim pravom: na pr. učinio sam to *punim pravom*; bolje: učinio sam to s *potpunim pravom*.

punomoć: bolje: *punomoćje, punovlašće*: kad se misli papir, na kome je „punomoćje" napisano, onda treba reći: *punomoćnica*, ili još bolje: *punovlasnica*; ispor. punomoćnik.

punomoćnik (der Bevollmächtigte, qui mandata habet ab aliquo) moglo bi se još reći: *punovlasnik;* ispor. punomoćje.

pustiti u značenju „*auflassen*" bolje je reći: *ostariti;* ispor. napustiti, zapustiti.

1. **put** nije dobro uzimati u instrumentalu kao prijedlog: na pr. oglasit će se *putem* novina; treba reći: oglasit će se *u novinama*, ili: *kroz novine*.

2. **put(a)**: u svezi s brojevima od 5 dalje (6, 7, 8, 9 i t. d.) treba govoriti: *puta;* uz broj 1 samo: *put*, a uz brojeve: 2, 3 i 4: *puta* i *put;* dakle: *pet puta* (šest, sedam i t. d. puta); *jedamput* (mjesto: jedanput), *dvaput* i *dva puta, triput* i *tri puta, četiriput* i *četiri puta* (kad se veli „put", onda treba pi-

sati kao jednu riječ); *nije dobro: jedan puta, deset put* i t. d., nije dobro reći *„put“* ni uz priloge, koji znače *kolikoću*, nego treba reći: *puta;* dakle: *često puta, mnogo puta, koliko puta* i t. d. mjesto: *često put, mnogo put* i t. d.; ako se već kaže „put“, onda treba pisati *kao jednu riječ: čestoput, mnogoput* i t. d.

3. **pȕt** (gen. puti, humanitas, caro humana, caro) danas je već arhaizam mjesto čega se ponajviše govori: *tijelo, lice;* na pr. čovjek bijele *pȕti,* — treba reći: čovjek bijela *tijela*, ili: . . . *bijela lica.*

4. **-put:** *ovaj-, onaj-, taj-put* i t. d. ne potvrđuje se narodnim govorom: mjesto: *ovaj-, onaj-, taj put,* — treba reći: *sada, onda, tada;* na pr. *ovaj put* ću ti oprostiti, — neka se kaže: *sada* ću ti oprostiti.

R

rabiti u narodu znači: *raditi* (od robije): ne treba dakle uzimati taj glagol mjesto: *upotrebljavati;* nije dobro: mi ne *rabimo* tih knjiga: nije dobro ni: nama *rabe* te knjige, — već treba reći: mi ne *upotrebljavamo* tih knjiga; nama *služe* te knjige.

raca; književnije bit će: *patka.*

rado je slavonski provincijalizam u značenju: *valjada;* na pr. on će *rado* danas doći, — treba reći; on će *valjada* danas doći.

rađe; književno je: *radije* (i kao pridjev: *radiji).*

rahal, rahlost kajkavske su riječi; štokavski je: *šupljikav* (sipak); *šupljikavost.*

ral kao imenica ženskoga roda bit će kajkavski: u Štokavaca je muškoga roda; treba reći na pr. *tri rala,* a ne: *tri rali.*

ranim jutrom nije dobro nego: *rano ujutru;* isp. — danom.

rasao; treba reći: *râstao* (rásla- o).

raskoš (die Wonne, deliciae) je riječ muškoga roda, stoga je ne treba uzimati u ženskom rodu i deklinirati kao „stvar“; dakle: *ovaj raskoš, ovoga raskoša* i t. d.

raspadati se (raspadnuti se, raspanuti se, raspasti se, zerfallen, dillabor, disrumpi, dissolvi) nije dobro upotrebljavati u ovakim prilikama: srednje se škole *raspadaju* u dvoje: u gimnazije i u realne gimnazije; tu treba reći: *dijele se* u dvoje.

raspitati, raspitati se kajkavski su oblici nepoznati Štokavcima, koji govore: *rastaviti* (muža od žene), *razvjenčati se, raženiti se* (na pr. Stanko se raženio), *razudati se* (na pr. Stana se razudala).

raspolagati; na pr. *raspolažem* sa 10 konja, — treba reći: *imam* 10 konja, *gospodar sam* od 10 konja; ispor. raspoloženje, raspoložiti.

raspoloženje; **raspoložiti** same su sobom dobre riječi, ali nije dobro prema duhu hrvatskoga jezika reći: kakvo je to u vas *raspoloženje?* Rđavo je danas *raspoložen;* to treba reći: kakva je to *zla volja* u vas? *Rđave* (zle) je *volje* danas; mjesto: nijesam *raspoložen* danas govoriti, — treba reći: *nijesam voljan* danas govoriti; ispor. raspolagati.

rastaviti koga *s kim* ili *sa čim* govori se onda, kad je značenje toga glagola više *apstraktno, indirektno* i *subjektivno;* na pr. dok sam njega *s dušom rastavio;* smrt će me *rastaviti s tobom* i t. d., — ima li taj glagol značenje više *direktno, konkretno* i *objektivno*, onda se govori: *rastaviti koga ili što od koga ili od čega;* na pr. *rastavit* ću *slamu od pšenice; rastavi* Bog svijetlo *od tame* i t. d. — Glagol „*rastati se*“ dolazi ponajviše s prijedlogom *s: rastati se s kime ili sa čime*, na pr. rastao se *s ocem.*

rastlina (raslina) je nepotrebna češka riječ, kad imamo narodnu riječ: *biljka;* ispor. rastlinstvo (raslinstvo).

rastlinstvo (raslinstvo) je prema češkome; treba reći: *biljno carstvo;* ispor. bilina; bilinstvo; rastlina (raslina).

raširiti na pr. udruge u narodu, — bolje: *umnožiti* udruge, jer „*raširiti*“ znači: *breiter machen, dilato,* — a „*umnožiti*“ znači: *vermehren, augeo.*

ravnalo (Lineal); bolje: *crtalo.*

ravnati znači: *ausgleichen, vergleichen* (Streitende), *compono;* prema tome nije dobro reći: nemoj se ti po njemu *ravnati; ravnaj* se po meni i t. d. nego recimo: *ne radi ti kao on; ugledaj se na* mene i t. d.; ili kako drukčije.

ravnodušan; bolje: *mirne duše*; mjesto: primio sam sasvijem *ravnodušno* to pismo, — treba reći: primio sam sasvijem *mirne duše* to pismo.

ravnoteža, ravnotežje: bit će bolje: *umjera* prema glagolu „*umjeriti*“: abmessen, bemessen, demetior; ispor. ravnovesje.

ravnovesje: bit će bolje: *umjera* prema glagolu: „umjeriti“. (umjeravati); ispor. ravnoteža, ravnotežje.
razan (razna,o); bolje *različit* (različita,o).
razglednica (Ansichtskarte); bolje: *slikovnica*.
razgovarati nije dobro bez riječce „*se*“ u značenju: *govoriti s kim;* treba dakle reći: često smo *se* o tome *razgovarali*, — mjesto: često smo o tome *razgovarali*.
reć bi; na pr. izišao je, *reć bi*, čitav Zagreb, — treba reći: izišao je, *rekao bih*, čitav Zagreb; ispor. rek bi (regbi).
reći dalje; bolje: *nastaviti* (govor), *nadovezati*.
redati nije dobro nego: *ređati* (iz-, na-, ob-, po-, raz-, za-ređati).
rek bi (regbi): na pr. izišao je, *rek bi* (regbi), čitav grad, — bolje: izišao je, *rekao bih*, čitav grad; ispor. reći bi.
-resen (u-, na-resen); treba reći: *-rešen* (u-, na-rešen).
revan; revnost; revnovati je ruski: treba reći: *brižan*, *marljiv; briga*, *marljivost; brižan biti*, *marljiv biti*, *brinuti* se, *skrbiti* se i t. d.
riječ imati: na pr. *riječ ima* gospodin zastupnik N. N., — treba reći: *na redu* je da govori gospodin . . .; ispor. imati riječ, oduzeti riječ, uzeti riječ.
riječ uzeti (das Wort nehmen) je germanizam: hrvatski se kaže: *progovoriti*, *probesjediti*, *prozboriti*, *stane* (počne i t. d.) *govoriti*, *besjediti* i t. d., ispor. uzeti riječ.
riješiti koga ili što: na pr. *riješio ga* službe, — treba reći: *odriješio* ga službe; u značenju: „*erledigen*“: *riješiti* molbenicu, — treba reći: *odriješiti* molbenicu; „*riješiti*“ je iz ruskoga.
rod mjesto „*narod*“ može se upotrijebiti samo u pjesmama.
rođendan; bolje: *dan rođenja*.
roptati je ruski; bolje: *gundati, mrmljati*.
Ruska nije štokavska riječ nego: *Rusija*.

S

s(a) **kakovih** nije dobro u ovakoj svezi: to je seoce s(a) *kakovih* dvadeset kuća, — bolje je: to je seoce s(a) *jedno* (sa neko) dvadeset kuća; ispor. od kojih.
samostan; bolje: *manastir* (namastir).
samostavnik (supstantiv); treba reći: *imenica*.
sarač je turska riječ; hrvatski se veli: *sedlar*.

sastavak: **sastaviti**: kad se misli kaka pismena radnja (compositio), bit će bolje reći: *radnja, rad* (književni): *napisati*: mjesto: *sastavi mi govor* (zadaću, raspravu i t. d.) — treba reći: *napiši* mi govor (zadaću i t. d.).

sastojati se (aus etwas bestehen) je germanizam: to se hrvatski može različito reći: mjesto: čovjek se *sastoji* od tijela i duše: vojska se *sastoji* od 20.000 momaka: ovo se *sastoji* od mnogih čestica i t. d., — treba reći otprilike ovako: čovjek *ima* tijelo i dušu; vojska *broji* (ima) 20.000 momaka; ovo je *složeno* od mnogih čestica i t. d.

sat je *istukao* (na pr.) dvanaest sati; — treba reći: sat je *izbio* dvanaest sati; ispor. istući, ura.

scijeniti je dubrovački provincijalizam: bolje: *misliti, držati*.

sem (sjem, osem) je provincijalizam; književno je: *osim*.

semestralan: na pr. *semestralna* svjedodžba: bolje: *semestarska* (polugodišnja) svjedodžba; ispor. *teatralan*.

shodan: **skodnost** za njemačko „*entsprechend*", „*zweckmässig*" — vrlo je rđava riječ mjesto: *zgodan, priličan; prilika*.

si; na pr. ja sam *si* kupio šešir, — treba reći: ja sam *sebi* kupio šešir; često ne treba ni „si" ni „sebi"; na pr. ljudi su *si* međusobno slični, — treba reći: ljudi su međusobno slični (bez riječce: *si, sebi*).

sijati; bolje: *sjati;* na pr. sunce *sja* (mjesto: sija, ili: sije).

siliti u svezi kao na pr. ti si me na to *silio* (prisilio), — nije štokavski, nego treba reći: ti si me na to *nagonio, natjerao, primorao;* ispor. prisiliti.

silno bit će kajkavski kad se na pr. kaže: *silno* su se rasrdili; Štokavac će reći: *vrlo, veoma* su se rasrdili; ispor. jako (dobar).

sim (simo) je kajkavski: štokavski je: *amo*: mjesto: *simo — tamo* (sim — tam) treba reći: *amo — tamo*.

siromak; bolje: *siromah*.

sirot siroto, sirota je srijemski provincijalizam: mjesto: *sirot* čovjek, *siroto* dijete, *sirota* žena, — treba reći: *siromah, jadan, kukavan* čovjek (a prema tome i: dijete, žena); ili prema prilikama: *nesrećan, potrebit* (potreban), *nevoljan, ubog* i t. d.

sizati nije dobro nego: *sezati* (do —, op (ob) —, po —, pre —, za — sezati).

sjeguran nije dobro ni po kojem govoru nego: *siguran* (riječ je uzeta iz talijanskoga: sicuro, ili iz latinskoga: securus).

sjetiti se (sjećati se), kada treba da ima uza se objekt, slaže se uvijek samo s genitivom (bez prijedloga *na*): nije dakle dobro: *sjećam* se *na oca, sjećam se na* njega, *sjetio* sam se *na* domovinu i t. d. nego: sjećam se *oca*, sjećam se *njega* (ili: sjećam ga se), sjećam se *domovine*.

skladatelj, skladati ne će biti osobita riječ za „componere", „compositor": bolja će biti kovanica: *glazbenik, uglazbiti* (prema: glazba, a „glazba" prema: glas): mjesto *„skladati pjesmu"* treba reći: *ispjevati* (pjevati, graditi) *pjesmu;* „skladatelj" (skladati) je iz českoga jezika; ispor. pjesmu skladati.

sklopiti (sklapati) na pr. prijateljstvo, ugovor i t. d. ne će biti dobro nego: *udružiti* se, *učiniti prijatelj*stvo; *učiniti, načiniti, ugovoriti, praviti, napraviti* ugovor; *„sklapanje ugovora"* neka se kaže: *pravljenje* ugovora: *dobro je*: oči, ruke i t. d. sklopiti.

skoro; kad ne znači vrijeme treba reći: *gotovo;* mjesto: bili su *skoro* svi učenici u školi, — treba reći: bili su *gotovo* svi učenici u školi.

skrižaljka (tabela, formular); bolje: *ogled* (na pr. ogled za godine službe, ogled za plate, ogled razređenja sati i t. d.).

skroman, skromnost (bescheiden, Bescheidenheit) ruske su riječi; bolje: *čedan, smjeran, malim biti zadovoljan,* (prema potrebi i:) *skrovit; čednost, smjernost,* (prema potrebi i:) *skrovitost.*

skroz nije dobro uzimati u značenju njemačkoga priloga *„durch aus";* na pr. to je tvrdnja *skroz* neosnovana, treba reći: to je tvrdnja *sasvijem* (posve) neosnovana.

skvrnuti (oskvrnuti); treba reći: *oskvrniti.*

Slaven, slavenski: bolje: *Sloven*(in), *slovenski; Slovjen*(in), *slovjenski;* ispor. Slavjan, slavjanski; Slovin, slovinski.

Slavjan, slavjanski nije dobro nego: *Sloven* (in), *slovenski; Slovjen*(in), *slovjenski;* ispor. Slaven, slavenski: Slovin, slovinski.

slavulj bit će provincijalizam, bolje: *slavuj.*

sličnjak za njemačko *„Doppelgänger"* nije dobra riječ; bolje će biti: *istoličnik, istovetnjak.*

slijedeći dan govori narod: *sutradan.*

slijedeći način: na pr. on je to rekao na *slijedeći način;* to treba reći: on je to rekao *ovako*, ili: *na ovaj način.*

Slovin(in), slovinski je dubrovački provincijalizam: bolje: *Sloven*(in), *slovenski*; *Slovjen*(in), *slovjenski*; ispor. Slaven, slavenski; Slavjan, slavjanski.

sloviti je danas arhaizam te ne će biti u narodu poznat glagol; mjesto „*sloviti*" govori se danas: *biti na glasu*; na pr. *slovio je* kao najznatniji govornik svoga vremena, — veli se danas: *bio je na glasu* (bio je poznat) kao najznatniji govornik svoga vremena; ispor. proslov.

slovnica; bolje je reći: *gramatika*; prema tome je i „*slovničar*": *gramatik*.

slučajno se u narodu govori: *po sreći, srećom, od sreće, na sreću*; na pr. dobio je *po sreći* (srećom, od sreće) — a *ne*: dobio je *slučajno*.

služiti se s (sa) čime; bolje: *služiti se čime*; na pr. on se *služi* mojom knjigom (a ne: *s* mojom knjigom).

sljubovan; na pr. ona je *sljubovna*, — treba reći: ona je *ljubomorna*.

smatrati na pr. *dužnošću* i t. d., — bit će bolje: *držim za dužnost*; mjesto: svi ga *smatrahu* prorokom, — bit će bolje: svi ga *držahu* za proroka, ili: *držahu* ga *kao proroka*, ili: svi ga *držahu da je* prorok.

smotka; u narodu se govori: *uvijač*.

snužden: bolje je reći: *neveseo, nujan* (turoban, turovan, žalostan, mrk — kako kada zatreba).

s obzirom (mit Rücksicht, in Bezug, bezüglich); na pr. ljudi se dijele *s obzirom* na zakon na troje, — treba reći: ljudi se dijele *po* (prema) zakonu na troje; mjesto: svaki će primiti platu *s obzirom* na svoj trud, — treba reći: svaki će primiti platu *po* (prema) svojemu trudu; vidi: *obzirom*.

sokak je turska riječ; hrvatski je: *ulica*.

sopstven je ruski: mjesto: ovo je moje *sopstveno* mišljenje, — bolje je i dovoljno je reći: ovo je *moje mišljenje* (bez sopstveno).

spadati znači u dobrom narodnom govoru: „*herabfallen*": nije dakle dobro govoriti; ti *spadaš* među nas; on *spada* u njegov odjeljak; ovi glagoli *spadaju* ovamo; to ne *spada* na mene i t. d. nego treba reći: *pripadaš* među nas; on *pripada* u njegov odjeljak; ovi glagoli *pripadaju* ovamo; to ne *pripada* meni; ili: to se mene *ne tiče* i t. d.

spasiti (prez. spasim); bolje: *spasti* (prez. spasem).

spočitavati je kajkavska riječ; Štokavac govori: *prekoriti, prekoravati* (koga čega radi ili čime): „*predbaciti*“, „*predbacivati*“, kako govore neki Štokavci, nije dobro, jer je to germanizam (vorwerfen); ispor. predbacivati.

spodoba, spodoban kajkavske su riječi; mjesto: kakva je to spodoba? — Nije ni *spodoba* ocu! — Nijesi ocu ništa *spodoban* i t. d. kaže Štokavac: kakva je to *slika* (prilika)? Nijesi ni *slika* ocu! Nijesi ocu ništa *sličan*, ili: nijesi ništa *nalik* na oca; ispor. prispodoba, prispodobiti; podoba, upodobiti.

spolovilo; bolje: *rodni organi, spolni organi.*

spomenar; treba reći: *spomenica, spomenjak.*

spor je ruska riječ; mjesto: nastao je *spor,* — bolje će biti: nastala je *raspra, prepirka.*

s pozivom: na pr. *s pozivom* na § 5. društvenih pravila i t. d. treba reći: *po* (prema) § 5. društvenih pravila; mjesto: zabranjujem *s pozivom na* to, što . . ., bolje: *zabranjujem stoga* (zato, poradi toga), što . . ; ispor. pozivom na.

spužvom prek; to se u narodu kaže: *dići sve na — gomilu.*

sravniti znači: *učiniti* da nešto, što je bilo grbavo ili hrapavo, *postane ravno;* stoga nije dobro reći: ako *sravnimo* latinsku i grčku književnost . . ., nego treba reći: ako *poredimo* (uporedimo, isporedimo, vergleichen) latinsku i grčku književnost . . ., *dobro je reći: sravniti sa zemljom* (gleich machen).

sraz, sraziti (Zusammenstoss, zusammenstossen) je češki; bolje: *sukob, sukobiti se.*

sredinom na pr. *mjeseca;* treba reći: *usred* (u sredini) *mjeseca;* ispor. krajem.

sredstvom (instrum. sing. od „sredstvo“): na pr. narodu je sloboda, *sredstvom* koje može . . ., treba reći: narodu je sloboda sredstvo, *kojim* može . . .

sretan, sretni; bolje: *srećan, srećni* (sretnji).

stališ je kajkavski; bolje: *stalež.*

stanovit; na pr. *stanovita* svota — znači u narodu: *fest begründete Summe, firma Summa,* — a nikako: *„bestimmte Summe“;* to treba reći: *određena, izvjesna* svota; ispor. ustanova, ustanoviti.

stanje nije dobro uzimati u svezi: nijesam bio *u stanju* ni maknuti se; to treba reći: *nijesam mogao* ni maknuti; prema prilikama može se još reći: *vrijedan, jak, vrstan, kadar, podoban.*

star nije dobro reći u ovakoj svezi: koliko si *star?* Ovaj je čovjek *star* 30 (40, 50) godina; to treba reći: koliko *imaš godina?* ili: *koliko ti je godina?* Ovaj čovjek *ima* 30 (40, 50) godina, ili: ovo je čovjek *od 30* (40, 50) godina; kad je govor o čovjeku, koji ima *preko 60 godina*, može podnijeti *„star"*, na pr. ovaj je čovjek *star* 80 godina.

staretinar (Tandler); bolje: *starežar.*

starinarstvo; bolje: *nauka o starinama, arkeologija.*

staroličan; bolje: *starolik.*

starosta je sasvijem zališna češka riječ kad imamo: *starješina.*

staviti na srce (an's Herz legen) je germanizam: bolje: *opomenuti, preporučiti.*

staviti pitanje; vidi: *pitanje staviti.*

staviti u izgled: treba reći: *obećati, nadati se* (imati nadu); mjesto na pr. *u izgled* je stavljena povišica, — treba reći: *obećana je* povišica, *ima nade* za povišicu; ispor. u izgled staviti.

stavnja (Stellung) bit će germanizam: mjesto: jesi li bio već na *stavnji?* Otišao na *stavnju* i t. d. bit će bolje reći: jesi li bio već *pod mjerom?* Otišao *pod mjeru*, ili: jesi li bio već na *novačenju?* Mjesto: u nas je *stavnja* određena 1. ožujka — neka se kaže: u nas je određeno *novačenje* 1. ožujka.

sterati se: ovaki oblik s refleksivnom zamjenicom *„se"* ne govori Štokavac; *stèrati — stèrêm* znači: *breiten, decken, sterno*, i uvijek je tranzitivan (steri *mekanu postelju*); nije dakle dobro reći: magla *se stere;* grad Zagreb *stere se* na podnožju zagrebačke gore i t. d. nego mjesto: „sterati se" kažimo: *prostirati se;* dakle: magla *se prostire;* grad Zagreb *se prostire* na podnožju zagrebačke gore i t. d.

steznik (Mieder); bolje: *stezalo, utega.*

s tijem (s tim) *više* (bolje i t. d.); treba reći: *to više* (bolje i t. d.); ispor. s tim (s tijem) više; tijem (tim) više; tim (tijem) više.

stijena u značenju: *„zid"* — bit će kajkavski: u Štokavaca znači: *hrid.*

s tim (stijem) *više* (bolje i t. d.), — treba reći: *to više* (bolje i t. d.); ispor. s tijem (s tim) više; tim (tijem) više; tijem (tim) više.

-sto; nije dobro reći: *dvije sto, tri sto, četiri sto; pet sto, šest sto* i t. d. nego: *dvjesta,* ili: *dvije stotine; trista,* ili: *tri stotine; četirista,* ili *još bolje: četiri stotine;* pa onda *samo:* pet, šest, sedam *stotinâ*, . . . deset *stotinâ*, dvadeset . . . sto *stotinâ* i t. d.

stojati (stojim) nije dobro nego: *stajati* (stojim); ispor. postajati, postojati.

stoji nam o boku na pr. iskustvo (steht uns zur Seite) germanizam je mjesto: *imamo iskustvo.*

stoloravnatelj je nespretna i zališna kovanica mjesto: *domaćin* (upravitelj stola, upravitelj stolom ili od stola).

straha imam (ich habe Furcht) je germanizam; treba reći: *strašim se*; ispor. imati strah.

strah (me je) *pred kime* ili *čime* nije dobro nego: *strah* (me je) *od koga* ili *od čega*: mjesto: *strah* me je *pred ocem,* — treba reći: *strah* me je *od oca;* ispor. pred kime ili čime strašiti se (bojati se, plašiti se i t. d.).

stran mjesto: *strana* je kajkavski; na pr. idi na desnu *stran;* štokavski je: idi na desnu *stranu.*

stranica (u knjige, Seite) nije dobro nego: *strana;* dakle: to je na 55. *strani* (a ne: 55. stranici).

stranom-stranom; na pr. u toj ulici žive *stranom* trgovci *stranom* zanatlije; — to treba reći: . . . *koje* trgovci *koje* zanatlije; ispor: većom stranom; dijelom-dijelom.

strjeljivan; na pr. *strjeljivni* predmeti; bolje: *upalivi* predmeti.

strog, strogo je ruski; mi možemo to gotovo uvijek reći hrvatskim riječima: *oštar* (oštro), *sasvijem, čisto, prâvô* i t. d., na pr. mjesto: *strogo* je zabranjeno; on je *strog;* ovo je *strogo* naučna stvar; ovo je *strogo* ljetno odijelo i t. d. možemo sasvijem dobro reći: *oštro* je zabranjeno; on je *oštar;* ovo je *sasvijem* (čisto) naučna stvar; ovo je *prâvô* ljetno odijelo i t. d.

strop (das Gewölbe) bit će kajkavski (tako i češki i ruski), a *svȍd* (gen. svoda) je štokavski.

stvaratelj; bolje: *stvoritelj, tvorac.*

sudbeno (gerichtlich) bit će germanizam kad se na pr. kaže: krivci će biti *sudbeno* progonjeni, — mjesto: krivce *će sud progoniti.*

sudrug (der Mitgefährte) je zališan germanizam kad imamo: *drug.*

sujetan; bolje: *tašt* (vanus).
sujevjerje; bolje *praznovjerica.*
suprug, supruga je ruski: hrvatski se kaže: *muž, žena;* „suprug" znači hrvatski: *batina.*
surov, surovost (roh, Roheit) je ruski; hrvatski se kaže: *neotesan, neuglađen; neotesanost, neuglađenost.*
svadili se: na pr. oni se neprestano *svade,* — treba reći: oni se neprestano *svađaju* (jer je „svaditi se" perfektivan glagol a ovdje treba imperfektivan glagol: „svađati se").
svakim danom; vidi: — *danom.*
sveopći načinjeno je ili prema njemačkome „allgemein", ili prema češkome „všeobecny" bez potrebe, jer narod to veli: *opći, općeni.*
sve o svem(u) (Alles in Allem): treba reći: *s jednom riječju, ukratko.*
sveštenik je staroslovenski ili ruski oblik; bolje je: *svećenik.*
sve to više (jače i t. d.): na pr. ti nas *sve to više* (jače, bolje i t. d.) ojađuješ; — treba reći: ti nas *sve više* (jače, bolje i t. d.) ojađuješ: gledat ćemo da učinimo *sve bolje i bolje* (a ne: *sve to* bolje i bolje).
svijestan je grdan barbarizam kad se na pr. reče: naša akademija *svijesna si je* svoga zadatka; to treba reći: naša akademija *ima svijest* o svojemu zadatku, ili: *svijesna je,* kakav joj je zadatak, ili još bolje: *zna što joj* je zadatak.
svijet nije dobro u ovakoj svezi: pravnički *svijet* slabo mari za to; to treba reći: *pravnici* slabo mare i t. d.
svo (sav ili vas, sva, svo) je srijemski provincijalizam; mjesto *svo* blago — treba reći: *sve* blago.
svojedobno: bolje: *u svoje vrijeme,* u *izvjesno* (određeno) *vrijeme.*
svrha u značenju njemačkoga „Zweck" nije loša riječ, ali nije dobro na pr. dali su mu 400 kruna u *svrhu* izučavanja konjogojstva; — to treba reći: dali su mu 400 kruna *da izučava* konjogojstvo.
svršeni na pr. *pravnik, filozof* i t. d. bilo bi bolje reći: *izučeni, gotov pravnik* (filozof i t. d.) ili: *apsolvirani* (pravnik, filozof i t. d.); dobro je reći: *svršen*(i) *posao,* jer se veli i: *svršiti posao,* a ne kaže se: *svršiti pravnika* (filozofa i t. d.).
svršetkom na pr. (školske) godine: treba reći: *na svršetku* godine; ispor. *krajem.*

Š

-ši; mjesto: *krad-ši, pad-ši* i t. d. (osobito kod glagola 1. 2. 3. i 4. razreda I. vrste) treba reći: *krad-avši, pad-avši* i t. d.; mjesto nastavka: *ši* treba uzeti: *avši.*

škare je prema njemačkome „*Scheer*“; bolje: *nôžice;* ispor. makaze.

škrinjica; bolje: *birnica;* to je kovčežić, u koji se kupi po crkvama zadužbina i milostinja; ispor. kaseta.

špilja; treba reći: *spilja.*

-šta; kad se srednji rod pridjeva združi s nominativom ili akuzativom riječi: *šta* (što), *nešto, ništa, koješta, svašta* (i: mnogo), onda se gotovo uvijek slaže i pridjev s njima, t. j. *pridjev dolazi u srednji rod;* dakle: *ništa* (nešto, ništa, koješta, svašta) *novo* (dobro, lijepo i t. d.) a nije dobro: *ništa* (nešto, i t. d.) *nova* (dobra i t. d.); mjesto: šta je *nova?* — treba reći: *šta* (što) je *novo?*

-ština; *kajkavština, francuština, latinština, čakavština, nijemština, štokavština* i t. d. je prema češkome; to treba reći: *kajkavski* (francuski, latinski i t. d.) *govor* (jezik, narječje, dijalekt i t. d.).

Švica, švicarski bit će prema talijanskome „*Svizzera*“; bit će bolje: *Švajcarska, švajcarski.*

T

tabla je tuđa riječ (Tafel, tabula), mjesto koje možemo sasvijem dobro reći: *daska* (crna, bijela, žuta i t. d.); mjesto: napiši to na *tabli,* — reći ćemo dakle: napiši to na *dasku* (ili: na crnoj, bijeloj, žutoj daski i t. d.); ispor. ploča.

tajinstven; bolje: *tajanstven.*

takav je grdan germanizam kad se veli: izgubio je knjigu; tko je *takovu* našao, neka je vrati: to treba reći: . . . tko *ju* je našao (bez. takovu); ispor. isti, ovaj.

tako rekuć(i) nije dobro nego: *tako rekavši,* ili: *tako reći.*

tako zvani (der, die, das sogenannte) je germanizam: to se hrvatski može različito reći; na pr. našli smo se najednom u *tako zvanoj* „sobi“ za primanje; ovo ti je *tako zvani* branilac naših prava; jesi li vidio *tako zvane* arkade na centralnom groblju? i t. d. — kaže se hrvatski: našli smo se najednom u *nekakvoj* (mjesto: tako zvanoj) „sobi“ za pri-

manje; ovo ti je *taj jadni, tobožnji* (ako se misli ono „tako zvani" — ironički) branilac naših prava; jesi li vidio (*bez: „tako zvane")* arkade na centralnom groblju? i t. d.

tamo ne treba govoriti prema njemačkome *„dahin"*; mjesto: oni su taj zakon tumačili *tamo,* da svatko . . .; to treba reći: oni su taj zakon tumačili *tako,* da svatko . . .; ispor. onamo.

taonica; bolje: *talionica.*

te ne treba uzimati ispred imenica i pridjeva: na pr. doktor prava *te* filozofije; to treba reći: doktor prava *i* filozofije: veznik sastavni (kopulativni) *te* upotrebljava se samo u svezi s glagolom: na pr. otide svome gospodaru *te* mu kaže.

teatralni: bolje: *teatarski* (glumački, pozorišni); ispor. semestralni.

tecivarina (vrsta poreza) je nakazna kovanica, koja bi se možda mogla zamijeniti riječju: *tekovina.*

tečaj nije sama sobom loša riječ, ali je nije dobro upotrebljavati u instrumentalu kao kakav prijedlog: na pr. *tečajem* čitave zime imali smo dosta posla; *tečajem* prošle godine malo je učinjeno za narodnu prosvjetu: to treba reći: *čitave* zime: *prošle* godine, ili: *u prošloj* godini; mjesto: *tečajem* noći razvio se cvijet, — treba reći: *noću* se razvio cvijet; *tečajem* vremena (im Laufe der Zeit): *s vremenom,* ili: *po vremenu*; ispor. tijekom.

tegoba nije dobro reći u značenju njemačkoga *„Beschwerde"*; to se dobro štokavski kaže: *tužba.*

tekući (na pr. broj) nespretan je germanizam prema *„laufend"*; treba reći: *redni* (broj ili samo: broj).

tekućica (na pr. voda); bit će bolje: *voda koja teče.*

tekućina (Flüssigkeit) je iz češkoga jezika (tekutina): tu riječ mogla bi zamijeniti sasvijem dobro narodna riječ: *kapljerina.*

terzija je turska riječ, koja se, kadgod to može biti, neka zamijeni riječju: *krojač.*

-ticati (do-, is(z), na-, o-, po-, pre-, pri-, pro-, ras(z)-, s-, u-, za- ticati) nije dobro nego: — *tjecati* (do-, is(z)-, na- . . . za- tjecati): na pr. mjesto: to *potiče* od tebe, — treba reći: to *potječe* od tebe: u svim spomenutim oblicima korijen je *„tek"; dobro je reći:* vatru *poticati,* jer je tu korijen „*tък*" (tak, od kojega imamo: do- taknuti, po-tak-nuti i t. d.).

*

tijekom na pr. *godine* (mjeseca, dana, vremena i t. d.): treba reći: *kroz* godinu, *za* godine (mjeseca i t. d.).

Tijelovo je rdav oblik za: *festum corporis Christi;* treba reći: *Brašančevo,* ili: *Tijelo slavno.*

tijem (tim) *više* (bolje, gore i t. d.); treba reći: *to više* (bolje i t. d.); ispor. tim *(tijem)* više.

tijesan nije dobro u svezi na pr. *tijesno* prijateljstvo; *tijesno* su se sprijateljili: bolje je: *glavno* prijateljstvo; *vrlo su* se sprijateljili.

tik samo sobom nije prijedlog nego u svezi sa *do;* dakle: *tik do;* nije dobro reći: *tik* njegove kuće, nego: *tik do* njegove kuće.

tili; mjesto „tili" bit će književnije: *tinji* (na pr. čas).

tim (tijem) *više* (bolje, gore, i t. d.) nije dobro nego: *to više* (bolje, gore, i t. d.); ispor. tijem više; s tijem (s tim) više.

tištiti; bolje: *tištati* (prez. tištim).

tjedan je kajkavski; štokavski je: *nedjelja, sedmica.*

tjelovježba je kovanica prema češkome *„tělocvik"; bolje: gimnastika;* ispor. gombanje.

tjerati na pr. *zanat* (trgovinu i t. d.) je germanizam (Handwerck, Handel treiben): treba reći: *raditi zanat, trgovati, baviti se trgovinom* (zanatom i t. d.); *bit će dobro: tjerati parnicu* (parbu).

tjestenina; bolje: *tjestavina.*

-tkem (tkeš, tke, tkemo i t. d.): do-, na-, o-, pot (pod)-, sa-, u- tkem (tkeš tke i t. d.) je kajkavski; štokavski je: *-tkam* (tkaš tka i t. d.); do-, ... *na-tkam* (tkaš i t. d., ili: *-čem* (češ, če, čemo, čete, ču); do-, — na-, ... *u-čem* (češ i t. d.).

toli je arhaizam; danas se govori: *toliko, tako;* na pr. nije *toli* dobar, *toli* marljiv i *toli* čedan kao on; — treba reći: nije *toliko* (tako) dobar i t. d. kao on.

tomu tako; na pr. ako je *tomu tako* . . ., nije dobro nego treba reći: *ako je tako* . . . .; ispor. koli; koli — toli.

topogledan je prava nagrda; mjesto: *topogledna* naredba i t. d. treba reći: *rečena, spomenuta, istaknuta* naredba — ili kako drukčije; ispor. ovopogledan.

trak nije dobro uzimati u značenju njemačkoga *„Strahl"*, lat. *radius*, jer se to veli: *zrâk, zrȁka,* a „trak" je što i: *vrpca* (pantljika).

trh je madžarska riječ: treba reći: *breme.*

tri četvrta na pr. *na* 2, 3, 4 i t. d. sata; — treba reći: *jedan sat* i *tri četvrta, dva sata i tri četvrta* ($1^3/_4$, $2^3/_4$ i t. d) i t. d.

trkalice (na pr. ptice); bolje *trčalice* (ptice).

trovilo: na pr. mlječika kao *trovilo,* bolje: mlječika kao *trovalo* (prema glagolu: trovati); „*trovilo*" bi moglo značiti: *Verlockungsmittel,* a ne: *Vergiftungsmittel.*

trvenje bit će prijevod njemačke riječi „*Reibung*"; hrvatski se veli: *razdor, razmirica.*

tuzeman, tuzemstvo je češki; hrvatski se kaže: *domaći, naš, ovozemaljski* i t. d.: *naša zemlja* (kod nas, u nas), *naši krajeri* i t. d.; na pr. to vrijedi za *tuzemstvo,* — treba reći: to vrijedi za *našu zemlju* (krajeve, kod nas, u nas i t. d.).

-tvarati (o-, pri-, ras(z)-, za- tvarati); bolje: — *tvorati* (o-, pri-, ras(z), *za- tvorati).*

U

ubavijest, ubavijestiti nije dobro nego: *obavijest, obavijestiti.*

ubica; bolje: *ubijca* (gen. ubijce); isporedi ubistvo.

ubijediti, ubjeđenje je ruski: to treba reći: *uvjeriti*: mjesto: nijesam ga mogao *ubijediti;* on je posve *ubijeđen* o tome; ovo je moje *ubjeđenje,* — treba reći: nijesam ga mogao *uvjeriti;* on je posve *uvjeren* o tome; ovo je moje *uvjerenje.*

ubistvo; bolje: *ubijstvo;* ispor. ubica.

ubojno na pr. nepouzdanje; bolje: nepouzdanje *kojega se treba bojati; drugo je: ubojni* (ubojiti) *topovi, ubojni kamen* (kamen od uboja).

učestan znači: *frequentativus, ein öfteres Tunanzeigend,* stoga ne treba govoriti: pozvati *učesne* stranke, — nego: pozvati stranke koje *sudjeluju,* ili: koje *imadu sudjelovati.*

učiniti potrebne korake je germanizam prema: *die nötigen Schritte tun* — mjesto: *postarati se, pobrinuti se;* ispor. poduzeti mjere, poprimiti mjere.

udjel (der Anteil); bolje: *dio* (od čega).

udo je arhaizam; danas se kaže: *ud* (plur. udovi).

udostovjeriti; bolje: *ovjeroviti*; *u Crnoj Gori kažu: provjeriti, provjerávati.*

udova (Witwe) kao imenica nije dobro nego: *udovica.*

udovoljiti, udovoljavati nije dobra riječ; mjesto: radila je dan i noć, samo da *udovolji* svojoj zadaći; da *udovolji* ocu i t. d., — treba reći: . . . da *zadovolji*; da *zadovolji* oca; mjesto: *udovoljiti kome* (sa dat.) — bolje je: *zadovoljiti* koga (sa akuz.); ispor. zadovoljiti.

ugar nije riječ muškoga roda nego ženskoga; treba dakle reći: ostavio polje na *ugari* (a ne: na ugaru).

ugibati se, ugnuti se znači u čistijeh Štokavaca isto što: *spustiti se, spuštati se, uleći se* (sich senken, sido), a značenje: *ukloniti se, uklanjati se* kome — kajkavska je osobina.

ugledati se u koga nije dobro nego: *ugledati se na koga;* mjesto na pr. *ugledaj se u oca,* — treba reći: ugledaj se *na oca.*

u izgled staviti; na pr. *stavljena* ti je *u izgled* nagrada, — treba reći: *nadaj se nagradi*; *nadaj se, dobit ćeš nagradu;* isporedi staviti u izgled.

ujedamput nije dobro nego: *najedamput.*

u jezik; na pr. prevodi s hrvatskoga *u njemački jezik,* — treba reći (osobito kad ima doći *akuzativ)*: prevodi *na njemački jezik;* i s *lokativom* je prijedlog „*na*" običniji uz riječ „*jezik*" nego prijedlog „*u*"; mjesto: napiši to *u hrvatskom jeziku,* — bolje je: napiši to *na hrvatskom jeziku*; prijedlog „*u*" s lokativom uz riječ „*jezik*" nahodi se ponajviše onda, kad se *ne misli jezik u knjigama* (pismeni govor): na pr. od velike bi koristi bilo, kad bi se skupili svi barbarizmi *u hrvatskom jeziku,* — kad se tako kaže, onda se ne misli *jezik u knjigama nego: živ jezik* (govor, riječi), koji se u narodu govori.

ukoliko (u koliko); na pr. *ukoliko* sam mogao, učinio sam, — treba reći: *koliko* sam mogao, učinio sam; ispor. ukoliko — utoliko.

ukoliko (u koliko) — **utoliko** (u toliko): na pr. *ukoliko* si dobar, *utoliko* si nemaran, — treba reći: *koliko* si dobar, *toliko* si nemaran; ispor. ukoliko.

ukupan; mjesto: *ukupna* svota; to čini *ukupno* 20 kruna; bilo nas je *ukupno* 50 ljudi. — treba reći: *cijela* (potpuna, sva) *svota*; to čini u *svemu* 20 kruna; bilo nas je *sviju* (svega) 50 ljudi.

ulagati — uložiti *novce* u što — nije rđavo, ali ne valja reći: *uložiti brigu, uložiti* (ulagati) *trud* u što i t. d.; to treba reći: *pobrinuti se, brinuti se, truditi se, potruditi se* i t. d.

uloviti treba upotrebljavati sämo u značenju: *lov loviti;* nije dakle dobro kad se kaže na pr. on ga je *ulovio* u krađi i t. d., nego treba reći: on ga je *uhvatio* (uhitio, ščepao) u krađi i t. d.; ispor. loviti.

umjestan je prijevod njemačkoga „*statthaft*"; mjesto: to nije *umjesno*, — treba reći: to nije *na mjestu;* ispor. neumjestan.

unapredan; na pr. u mjesešnim *unaprednim* obrocima, — treba reći: u mjesečnim obrocima *unaprijed;* ispor. unazadan.

unazadan; na pr. u mjesečnim *unazadnim* obrocima; treba reći u mjesečnim obrocima *unazad;* ispor. unapredan.

unutar kao prijedlog s genitivom ne treba upotrebljavati, jer je „*unutar*" danas prilog; nije dobro dakle: *unutar* granica ove države; — to treba reći: *u ovoj državi* (bez unutar).

uobziriti (berücksichtigen) nije dobro nego: *uzeti u obzir.*

uokviriti; bolje: *oplatiti;* mjesto: *uokvirio* je sliku; — bolje *oplatio* je sliku; „*oplatiti*" je narodna riječ; ispor. okvir.

upitni: bolje: *onaj,* ili: *pomenuti, rečeni;* mjesto: *upitna* molbenica nije se mogla uvažiti. — treba reći: *ona* (ili: pomenuta, rečena) *molbenica* nije se mogla uvažiti.

upliv, **uplivisati** za njemačko: *Einfluss, einfliessen* — treba reći: *utjecaj, utjecati;* „*upliv*" je češka riječ, a „*uplivisati*" je glagol načinjen od „*upliv*" grčkijem nastavkom „*isati*".

upodobiti je glagol prema kajkavskoj riječi: *podoba;* bolje je reći tuđicu: *asimilirati*, ili (prema potrebi): *izjednačiti, izjednačivati;* ispor. podoba, spodoba, prispodoba, prispodobiti.

uporava, uporaviti, uporavljati nije dobro za njemačko: *Anwendung, anwenden;* bolje je (premda iz ruskoga jezika): *primjena, primijeniti, primjenjivati.*

upotpuniti ne će biti dobro, jer nema nijednoga glagola u narodnom govoru složena s prijedlozima: *u-pod(t);* mjesto: ovu sam knjigu *upotpunio* na temelju najnovijih istraživanja, — treba reći: ovu sam knjigu *potpunio (bez: u)* na temelju . . .; dakle mjesto: *upotpuniti* treba reći: *potpuniti*, ili prema prilikama i: *popuniti* (ausfüllen, expleo), *nadopuniti* i t. d.: na pr. *popuni* (nadopuni) i moju vreću orasima (mjesto: upotpuni i moju vreću . . .).

upraviti na pr. *molbenicu*, podnesak i t. d. ne će biti dobro, jer glagol „*upraviti*" znači sämo: *hinrichten, hinlenken*, dakle znači: *pravac, smjer,* a ne znači: *hinführen, hinleiten, dirigere;*

dakle ne znači osim *„pravac“* ujedno i *kretanje*, što bi upravo imalo značiti kad se kaže: *upraviti molbenicu*; samo uz neke riječi znači *„upraviti“* osim *„pravac“* još i: *kretanje*, to je na pr. uz riječ *„put“* (Sam Bog da *upravi put* naš k vama), *besjedu* (Nije na mene *upravio besjede*, znači: *nije meni besjedio*); *korak* (*Upravi korake* prema kući, znači: *ide, putuje* prema kući) — i može biti još koja riječ; mjesto: *upraviti molbenicu, padnesak* i t. d. treba reći: *poslati* (odaslati), *podnijeti, iznijeti molbenicu* (podnesak i t. d.).

upriličiti bit će nepotrebna kovanica mjesto običnije riječi: *prirediti;* dakle mjesto: *upriličiti* koncert — neka se kaže: *prirediti* koncert.

u provedbi na pr. *toč. 3. odredbe skupštine* pozivlju se vlasnici . . ., — to nema smisla; hrvatski se dobro kaže: *prema* (mjesto: u provedbi) točki 3. odredbe . . .

uputan za njemačko *„zweckmässig“* jest germanizam; bolje: *zgodan, koristan, probitačan;* mjesto: nije *uputno* u to dirati. — treba reći: nije *zgodno* (korisno, probitačno) u to dirati.

ura je istukla na pr. dvanaest sati, — treba reći: *sat* je *izbio* (dvanaest sati); ispor. sat, istući.

ureći, uricati na pr. sjednicu, sastanak i t. d. — nije dobro nego: *odrediti, sazvati, uročiti sjednicu* (sastanak i t. d.); ispor. zakazati.

urođenik; bolje: *domorodac, starosjedilac.*

usklična cijena; treba reći: *isklična cijena.*

uskratiti; treba reći: *ukratiti.*

uslijed je načinjeno prema ruskome *„vslêdstvie“* ili je prevedeno njemačko: *„in Folge“*; treba reći: *poradi, radi, zbog, s.*

uslišati nije književno nego: *uslišiti;* dakle: *uslišio nas*, — a ne: *uslišao* nas.

uslov; na pr. pod ovim *uslovom* primam, — bit će bolje: pod ovim *uvjetom* (pogodbom) primam.

usmeno (usmeno kazati, reći i t. d. — mündlich etwas aussagen) nije narodno nego: *naustice* (kazati, reći i t. d.).

usnica; bolje: usna.

uspostaviti za njemačko *„wiederherstellen“* bit će bolje reći: *obnoviti, opet* (natrag) *postaviti.*

usredotočiti je ruski; hrvatski se kaže: *skupiti.*

ustanca (demin. prema: usta) treba reći: *ustàšca.*

ustanova, ustanoviti: bit će bolje: *odredba, uređenje; odrediti, učiniti, utvrditi* (što); ispor. stanovit.

ustrojiti na pr. društvo i t. d.: bolje: *utemeljiti* društvo i t. d.

ustupiti kome što; bolje: *dati, predati* kome što.

uščuvati, uščuvanje na pr. starih gradina; bolje: *čuvati, spasavati; čuvanje, spasavanje* starih gradina.

uštiti je prema kajkavskome „*vuščiti*", a to prema njemačkome „wünschen": Štokavac kaže: *željeti, od srca željeti, blagosiljati, radovati se* čemu; ispor. priuštiti.

uštrb je ruski; hrvatski se kaže: *šteta*; mjesto: to je meni na *uštrb*, — treba reći: to je meni na *štetu*.

utanačiti je madžarska riječ; hrvatski se kaže: *uglaviti, ugovoriti;* mjesto: savez je *utanačen*, — treba reć: savez je *uglavljen, ugovoren*.

utisak je germanizam prema: *Eindruck;* bolje: *dojam;* ispor. dojam.

utjeloviti (einverleiben, incorporare): bolje: *pridružiti, sastaviti, ujediniti, udružiti, spojiti*.

utok, utočnik (Rekurs, der Rekurrierende): bolje: *priziv, prizivalac;* prema prilikama mjesto: „utok" može se reći i: *žalba*, a mjesto: *prizvati*: *žaliti se*.

utoliko (u toliko); na pr. *utoliko* si dobro rekao, što nijesi nikoga uvrijedio; treba reći: *toliko* si dobro . . .; ispor. ukoliko, ukoliko-utoliko.

utvara; vidi: *utvarati, utvoriti* sebi što.

utvarati, utvoriti sebi što: nije dobro reći: on *sebi utvara* (er bildet sich ein), da je bogzna što; ne *utvaraj sebi* odviše i t. d.; ovakva konstrukcija s dativom: *sebi* — ne potvrđuje se narodnim govorom: dobro se štokavski kaže: *utvarati se, utvoriti se kome što*, i ne znači: *sich einbilden* — nego: *erscheinen, video; utvorilo mi se* — znači: *ich glaubte zu sehen, es erschien mir* (als Gespenst), *učinilo mi se da vidim, javi mi se kao utvara;* dakle kad nam treba reći: *sich einbilden*, onda će biti bolje reći: *umišljati sebi što*: mjesto: *on sebi utvara*; ne *utvaraj sebi odviše* i t. d. kažimo: on *sebi umišlja*; ne *umišljaj sebi* odviše i t. d.; — *utvara* (utvora, utvorica) znači sâmo: *das Gespenst, spectrum*, a ne: *Einbildung, opinio falsa*.

uvehnuti; treba reći: *uvenuti*; ispor. vehnuti, povehnuti.

uvid; mjesto: izložiti na *uvid* — neka se kaže: izložiti *ogledanja radi*, ili: *za ogledanje, za gledanje.*

uvidjeti (einsehen) je germanizam kad se kaže na pr. ja sam *uvidio*, da nije tako; to treba reći: ja sam *vidio* (razabrao, shvatio, razumio), da nije tako.

uvijek nije dobro uzimati za njemačko: *immerhin*; na pr. prema lanjskome vinu ovo je vino još *uvijek* vrlo dobro; u vrijeme općenoga razvrata još je *uvijek* bilo posve moralnih ljudi, — to treba reći *(bez „uvijek“)*: ovo je vino *još dobro; još* je bilo posve moralnih ljudi.

uvjetovati je bez potrebe načinjeno za njemačko: *bedingen;* mjesto: razvoj prosvjete *uvjetuje* državu, — treba reći: država *je uvjet* razvoju prosvjete, ili: *bez države* ne može se razvijati prosvjeta.

uvrstiti (na pr. *što u zakonsku osnovu, u novine* i t. d.); bit će bolje: *uvrsti* (prez. uvŕzêm), dakle mjesto: ovo treba *uvrstiti* u novine; neka se *uvrsti* u zakon, *uvrstio* je . . . i t. d. bit će bolje: ovo treba *uvrsti* u novine; neka se *uvrze* u zakon; *uvrzao* je (što u novine, u zakon) i t. d. Kome nije po volji glagol *uvrsti* — neka kaže: *umetnuti.*

uz se upotrebljava često, gdje bi narod uzeo drugi koji prijedlog; na pr. svršujem ovo izvješće *uz* molbu *(bolje: s molbom)*, da ga glavna skupština primi na znanje, i *uz* želju (*bolje: sa* željom), da do godine bude još povoljnije; živjela je *uz* svoju malu plaćicu (bolje: *od svoje male plaćice*); prodaje se *uz* jevtinu cijenu (bolje: *za jevtinu* cijenu, ili još bolje: *jevtino); ostajem uz* pozdrav Tvoj . . . *(bolje: s pozdravom)*; pribaviti veresiju *uz* povoljne uvjete *(bolje: pod povoljnim uvjetima)* i t. d.

uzeti (zauzeti) **mjesto** (Platz nehmen) je germanizam; to se hrvatski kaže: *izvoli* (izvolite) *sjesti; dobro je*: to je *zauzelo mnogo mjesta;* ispor. mjesto uzeti.

uzeti riječ (das Wort nehmen) je germanizam; hrvatski se kaže: *progovoriti; probesjediti, prozboriti, stane* (počne i t. d.) *govoriti, besjediti* i t. d.; ispor. riječ uzeti.

uz poziv; na pr. *uz poziv* na § 4. društvenih pravila; bolje: *po* (prema) § 5. društvenih pravila; ispor. pozivom na, s pozivom.

uz prkos; na pr. *uz prkos* (usprkos) velikoj muci (trotz der grossen Mühe) — treba reći: *pored velike* muke; *„uz prkos“* (usprkos) nije prijedlog; *uz prkos* (usprkos) znači: *zum Trotze*, a ne: *trotz.*

uzvitlati prašinu; na pr. to je *uzvitlalo* mnogo prašine (dass hat viel Staub aufgewirbelt), — jest germanizam mjesto: *o tome je bilo mnogo buke.*

uzvratiti, uzvraćati znači: *zurückschlagen, recingo, succingo*, ili znači: *povratiti* u značenju: *umkehren machen, facio ut quis redeat*; prema tome ne će biti dobro na pr. sin *uzvrati* ocu, da to ne će učiniti — nego: sin *odgovori* ocu, da . . ., mjesto: on mu *uzvraća* ljubav (prijateljstvo i t. d.) — treba reći: *i on ga ljubi* (i on mu je prijatelj i t. d.); tko ne će ovako, neka kaže jednostavno sämo: *vraćati* (bez: uz), dakle: *vraća* mu ljubav (prijateljstvo i t. d.).

uživati *u kome* ili *u čemu* nije dobro nego: *uživati koga* ili *što*; dakle: *uživajte dobro* zemaljsko, a ne: *u dobru* zemaljskom.

V

-vađati (do-, iz-, na-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, za-vađati) nije dobro nego: *-voditi* (do-, iz- . . . za-voditi).

vanjkuš (madžarski: vánkos) neka se kaže gdje se može: *uzglavak, uzglavlje, uzglavnica*; ispor. jastuk.

varoš, varoški je madžarski, hrvatski je: *grad, gradski.*

vaspitati je ruski; treba reći: *odgojivati*; — prema tome treba mjesto: *vaspitač, vaspitan* — reći: *odgojitelj, odgojen.*

-važati (do-, iz-, na-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-važati) nije dobro nego: *-voziti* (do-, iz-, . . . u-voziti).

većom stranom (većim dijelom): na pr. ovo su *većom stranom* (većim dijelom) seljački vinogradi, — treba reći: ovo su od *veće* česti (ponajviše) seljački vinogradi; ispor. stranom — stranom, dijelom — dijelom.

vehnuti nije dobro nego: *venuti*; ispor. uvehnuti, povehnuti.

veleban je zališna češka riječ, jer imamo krasnu narodnu riječ: *veličanstven.*

veleizdaja (veleposjednik, veletržac, veleum, velevlast i t. d.) kovanice su protiv duha hrvatskoga jezika; to treba reći: *državna izdaja, veliki gospodar* (posjednik), *veliki trgovac, veliki um* (ili: genij), *velika vlast* i t. d; prilog „*vele*“ dolazi samo uz pridjeve i piše se napose: *vele slavan, vele ugodan* i t. d.

-vesti (do-, iz-, na-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-vesti) nije dobro nego: *-voditi* (do-, iz- . . . u-voditi).

-vežen (do-, iz-, na-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-vežen) ima se reći: *-vezen* (do-, iz, na- . . u-vezen).

vidokrug; na pr. državna će uprava svoj *vidokrug* raširiti i na budućnost — moglo bi se ovako reći: državna će uprava raširiti svoje *poslovanje* (ili: državni pogled) i na budućnost, — ili kako drukčije; na sličan način možemo se ukloniti riječi „*vidokrug*" (koje je rđava složenica) i u drugim prilikama.

vilinski bit će provincijalizam: štokavski se kaže: *vilènskî* (prema: *vilènî* kao i: *kavènskî* što imamo prema: *kavènî*).

viseći dugovi je prema njemačkome: *schwebende Schulden* — tako nenarodno i nakazno prevedeno, da moramo svakako zamijeniti „*viseći dugovi*" kojimgod načinom bolje prema duhu hrvatskoga jezika; može biti bi bilo najbolje reći: *prelazni* (nestalni) *dugovi*; neki kažu i: *kratkotrajni dugovi*, a Šulek (u rječniku): *dugovi bez zaloga*, što će biti bolje nego: „*viseći dugovi*".

visokoučen (bolje: visoko učen, pa: visokorodan, visokoslavan i t. d.) jest germanizam prema: *hochgelehrt, hochgeboren, hochlöblich* i t. d.; — kažimo: *mnogo učen, veoma slavan* (mnogo slavan, vele slavan); mjesto: *visokorodan* — kažimo: *blago rođen*, ili: *plemenit* i t. d.; „*visoka vlada*" *bit će dobro*, jer to smisao dopušta, ali mjesto: „*viša oblast*" — bilo bi bolje: *veća oblast;* tako i mjesto: *visoke* (niske) *kamate* — svakako je bolje: *velike* (male) *kamate*.

visoka starost (hohes Alter) je germanizam; hrvatski se kaže: *duboka starost, velika starost.*

vjenčić za njemačko „*Tanz-Kränzchen*" nema u nas baš nikaka smisla; mjesto „*vjenčić*" kažimo: *igranka, mali ples* (ili plesić).

vjeresija je turska riječ, koja u prvome slogu ima „*e*", stoga je bolje reći: *veresija*; još bolje: *odu ga* (koje je narodna riječ).

vjerodostojan, vjeroispovijest (-vijed), **vjeronauk, vjeroučitelj, vjerozakon** i t. d. rđave su kovanice, mjesto kojih treba govoriti: *dostojan* (vrijedan) *vjere, ispovijest* (ispovijed) *vjere, nauk* (nauka) *vjere, učitelj vjere, zakon* (v.era) i t. d.

vjerojetan (vjerovatan); bolje: *vjerojatan.*

vjerovnik je prevedeno iz njemačkoga (Gläubiger) ili iz latinskoga (creditor); narod to veli: *rukodavac, rukodavnik.*

vjesnica: kad je ta riječ apozicija, bit će bolje reći: *vjesnik;* na pr. lastavica (kukavica i t. d.), *vjesnik* proljeća (mjesto:

vjesnica proljeća); to vrijedi i za druge slične riječi: ispor. članica.

-vjetan (-vijetan: bogo-, ciglo-, dugo-, isto-vjetan i t. d.) nije dobro nego: *-vetan* (bogo-, ciglo-, dugo-, isto-vetan i t. d).

vlak u značenju njemačkoga „*Zug*" ne će biti dobro: bolje je: *voz;* dakle: mješoviti (teretni, putnički) *voz.*

vlastelinski: štokavski i književno je: *vlasteoski.*

vlastit se često upotrebljava (prema njemačkome jeziku) bez potrebe: na pr. otjerao je svoga *vlastitoga* brata: koliko mu dopuštahu *vlastite* sile: platio je to djelo *vlastitim* životom: svuda tu treba izostaviti „vlastit"; dakle: otjerao je *svoga* brata i t. d.; ne treba „*vlastit*" uzimati mjesto: *svoj;* na pr. gledahu na *vlastite* oči; to se kaže: gledahu na *svoje* oči.

voditi rat došlo je k nama jamačno iz latinskoga jezika: *bellum gerere;* bit će bolje mjesto: *rat voditi* — reći: *ratovati.*

voljeti ima u dobrom narodnom govoru komparativno značenje: ne treba dakle uzimati taj glagol za njemačko: *lieben, gerne haben*; na pr. Stanko je volio Milicu — znači u narodu: *bila mu je milija nego druge djevojke,* a ne znači: *ljubio je* (rado je imao) *Milicu.*

vrebac; književnije bit će: *vrabac.*

vrst je kajkavski: štokavski je: *vrsta.*

vrtljar (vrtljarski, vrtljarstvo) je kajkavski: Štokavac kaže: *vrtlar, vrtlarski, vrtlarstvo,* ili: *vrtar, vrtarski, vrtarstvo,*

Z

za sa infinitivom nije dobro govoriti; na pr. to je dobro *za jesti*; to je *za poluditi*; to je lijepo *za čitati* i t. d.; narod ovako kaže: to je dobro *za jelo* (ili: to je dobro jesti); to je *da čovjek poludi*; to je lijepo *za čitanje* (ili: to je vrijedno da se čita) i t. d.; nije dobro ni ovo: zadaćnica *za Petra Petrovića,* učenika . . .: to treba reći: zadaćnica *Petra Petrovića* (bez riječce: *za*).

zaborav nije imenica ženskoga nego muškoga roda; nije dakle dobro: učinio je to u *zaboravi,* nego: učinio je to u *zaboravu.*

zaboraviti na *koga;* na pr. nemoj na mene *zaboraviti,* — treba reći: nemoj *mene* (ili nemoj me) *zaboraviti,* ili: nemoj *za mene zaboraviti.*

začasni na pr. član, kanonik i t. d. treba reći: *počasni* (prema: počast, počastiti) *član* i t d., jer: *začast, začastiti* — nema.

začudan; na pr. *začudnom* su jednodušnošću dokazivali; *začudno* mi je i t. d.; treba reći: *začudo* su dokazivali jednodušno; *začudo* mi je.

začuditi; na pr. kad se veli: još više ga je *začudio* razlog, — nije dobro nego: *začudio* se tome razlogu; ispor. čuditi.

zadnji znači u nas što i: *stražnji* (der, die, das hintere, posterior), a ne znači: *posljednji;* na pr. u čizme je prednja i *zadnja* (stražnja) sara; *prednji* i zadnji *točkovi* i t. d.; prema tome nije dobro reći: *zadnji* put; ovaj je došao *zadnji* i t. d. nego treba reći: *posljednji* put; ovaj je došao *posljednji* i t. d.

zadovljiti, zadovoljavati ne će biti dobro slagati sa dativom nego sa akuzativom; dakle nije dobro: *zadovoljio je našemu očekivanju;* taj ne *zadovoljava svojim dužnostima* i t. d. nego će biti bolje: *zadovoljio je naše očekivanje; zadovoljio je svoje dužnosti;* ispor. udovoljiti.

zagovarati *koga* ili *što* (befürworten) u značenju: *govoriti za neku stvar* — nije dobro; mjesto: daj me *zagovaraj* kod njega, *zagovaraj* tu stvar, — treba reći: *govori za mene* kod njega, *govori* za tu stvar.

zahman treba pisati i govoriti: *zaman.*

zahtijevati; na pr. to *zahtijeva* mnogo *truda* (muke, posla i t. d.) — ne će biti dobro; bolje će biti ovako: za to se *hoće mnogo truda* (muke, posla i t. d.), ili prema prilikama: za taj se *posao hoće* mnogo *truda* (muke) i t. d.

zahvaliti se, zahvaljivati se nije dobro nego: *zahvaliti, zahvaljivati*; na pr. *zahvaljujem* ti *se* na dobročinstvu, — treba reći: *zahvaljujem* ti na dobročinstvu (bez riječce : *se*).

zakazati; na pr. *zakazana* glavna skupština: u *zakazano* vrijeme i t. d. — znači: *zaporjeđena* glavna skupština; *zaporjeđeno* vrijeme; kad se to ne misli onda treba reći: *određena glavna skupština; određeno vrijeme;* ispor. ureći.

zaključak, zaključiti, riječi sumnjiva postanja, mogu se često zamijeniti riječima: *završetak, svršetak, kraj, odluka, posljedak; svršiti, završiti.*

zamak (genit. zamka) je nepotrebna ruska ili češka riječ; bolje: *grad, tvrđava.*

zamjeran je ili kovanica ili provincijalizam: s glagolom „*zamjerati*“ ne može biti u svezi prema značenju, u kojemu se u nas obično upotrebljava, nego će biti u svezi za značečenjem glagola: *mjeriti*; mjesto: *zamjerna* visina: *zamjerna* ljepota i t. d. — ljepše se i bolje kaže hrvatski: *osobita, velika, golema* visina; *osobita, izvanredna* izredna) ljepota i t. d.

zaplijeniti znači: *plündern, zusammenplündern, erbeuten, praedor, capio;* ne valja reći: *zaplijeniti* kome stvari, — nego: *popisati stvari*.

zaporak, kad znači: „*parenthesis*“ —, treba reći: *zagrada*.

zapostaviti, zapostavljati (hintansetzen); bolje: *pometnuti, pometati, zametnuti, zametati, zanemariti, zanemarivati, prezreti, prezirati;* mjesto na pr. mi smo *zapostavljeni*, — bolje će biti: mi smo *zanemareni* (prezreni, ne mari nitko za nas i t. d.).

zapustiti u značenju: *auflassen* — bolje je reći: *ostaviti;* ispor. napustiti, pustiti.

zareznik (Insect); bolje: *zarezanik*.

zastoj; na pr. nastao je *zastoj;* bolje: nastalo je *zàstojánje* (prema: *nastojanje*, a nema: nastoj).

zastupati (vertreten) *što*: bolje: *zagovarati, braniti, prigledati; biti mjesto koga ili čega; zamijeniti, zamjenjivati, imati, biti* i t. d., mjesto: *zastupaj* me kod njega: *zastupaj* me dok se vratim: *zastupane* su sve grane gospodarstva i t. d., bolje će biti: *zagovaraj* (brani)me; *zamijeni* me dok se vratim; *imaju* (nahode se, jesu) sve grane gospodarstva i t. d.; ispor. zastupnik.

zastupnik (Vertreter): bolje: *zagovornik, branilac, prigledník, zamjenik, poslanik* i t. d., ispor. *zastupati;* pravozastupnik.

zateći (überraschen): na pr. našao se *zatečen;* sve nas je neugodno *zateklo* i t. d.; treba reći: *našao se* u *čudu, čudo ga zadesilo, došlo mu iznenada;* svi smo se *našli u čudu, došlo* nam *iznenada* i t. d.; dobro je: *zatekao* ga zdrava i vesela.

zatezan: na pr. *zatezne kamate;* bit će bolje: *padagovina*, koje bi značilo: *dug koji je narastao na prvome dugu* kao parožak: rog koji je izrastao na prvome rogu), a to su upravo: *zatezne kamate*.

zavidjeti kome na čemu nije dobro nego: *zavidjeti kome što;* na pr. nemoj mi *zavidjeti na mojoj sreći;* treba reći: nemoj mi *zavidjeti moju sreću*.

zavisiti; na pr. to *zavisi od njega*; Štokavac kaže: to *stoji do njega;* mjesto: ova rečenica *zavisi od glavne* rečenice (ili: zavisna je od glavne rečenice), — neka se kaže: ova je rečenica *sporedna;* ispor. ovisiti, odvisiti.

zdvojiti, zdvojenje je prema njemačkome: *verzweifeln, Verzweiflung,* — treba reći: *očàjati, očajavati; očaj, očajanje.*

zemljoradnja; kad se misli: kopanje temelja, priređivanje onoga što treba kod građenja prije temelja, — onda je bolje reći: *kopanje temelja;* kad znači: „kultura“ zemlje uopće, onda se kaže: *obrađivanje* (zemlje), *ratarstvo.*

zgoditak (Treffer) na pr. kod lutrije, — bit će bolje reći: *dobìtak;* mjesto: čiji je to *zgoditak?* — treba reći: čiji je to *dobìtak?*

-zgodom (ovom zgodom, tom zgodom, svakom zgodom i t. d.) nije dobro nego: *-prilikom* (ovom-, tom-, svakom prilikom i t. d.).

zlo-; složenice, kojima je *i prva i druga pola imenica* (druga pola nepromijenjena oblika), nijesu dobre složenice; dakle: *zloduh, zločin, zlodjelo* i t. d. treba reći: *zao duh, zao čin,* ili: *zločinstvo, zlo djelo* i t. d.

zloraba; **zlorabiti** (missbrauchen, Missbrauch); bit će bolje: *zlo upotrebljavanje; zlo upotrebljavati.*

znaličan; treba reći: *radoznao.*

znanstvenjak je nespretna i nenarodna riječ mjesto: *učenjak, naučnjak.*

zračiti na pr. sobu; bolje: *promahivati, promahnuti, učiniti promahu.*

zrak; bolje: *uzduh, vazduh.*

zubilo nije dobro nego: *zubalo;* ispor. zuberina.

zuberina (mjesto na čeljusti gdje zubi rastu): bolje: *zubilo.*

zvaničan, zvaničnost nije dobro nego: *služben, staleški; služba, stalež;* mjesto: ovo je *zvanični* posao, — treba reći: ovo je *službeni* posao; ispor. zvanje,

zvanje (Beruf) kaže se hrvatski: *stalež, služba;* mjesto ovo je moje zvanje, — treba reći: ovo je *moj stalež* (ili prema potrebi: služba): ispor. zvaničan, zvaničnost.

zvjedljiv, zvjedljivst je kajkavski: u Štokavaca bi bilo: *izvjedljiv, izvjedljivost,* ali Štokavcima bit će razumljiviji neologizam: *radoznao, radoznalost.*

zvučan, zvučiti; zvuk ruske su riječi nama sasvijem nepotrebne, jer imamo: *zvečan, svečati, zvek*; mjesto: ovo zvono ima lijep *zvuk*, — treba reći: . . . ima lijep *zvek*: u prenesenom smislu kažimo koju drugu riječ, ako nam: *zvečan, zvečiti, zvek* — smeta: dakle na pr. mjesto: njegovo *zvučno* ime svatko pozna, recimo: njegovo *slavno* (glasovito i t. d.) ime svatko već pozna i t. d.

Ž

žalibože treba govoriti samo onda, kad se doista misli na Boga (onda je bolje pisati: žali, Bože); na pr. *žali, Bože*, toliko muke! — Za njemačko „*leider*“ neka se uzima: *nažalost;* na pr. ja sam se *nažalost* u njemu prevario.

žaobina je oblikom dobra riječ, ali nije dobro reći: *žaobina* u značenju: *vadimonium;* bilo bi bolje: *natječajna jamčevina.*

ženskinje (Weibspersonen, feminae) kao i „*muškinje*“ deklinira se u singularu kao imenice srednjega roda (selo, polje): dakle: 1. *ženskinje*, 2. *ženskinja*, 3. *ženskinju* (a ne: *ženskinji*) i t. d.; nije dakle dobro reći: vidimo da *ženskinji* nije uzeto pravo imati baštinu, — nego: vidimo da *ženskinju* nije . . .

-žgem (inf. žgati; do-, i(z)-, na-, o-, pre-, pri-, pro-, sa-, u-, za- žgem) nije dobro nego: *-žgam* (do-, i(z)- . . . . zažgam).

žrtva; žrtvovati: mjesto: to je velika *žrtva;* on je *žrtva* vina: on je *žrtva* kartanja, ja sam njegova *žrtva:* ja bih *žrtvovao* cio imutak; mi smo mnogo na nj žrtvovali i t. d. — treba reći: vino *ga je na to dovelo*, karte su ga *do toga dovele*, on me je *do toga doveo;* ja bih *pregorio* cio imutak, mi smo na nj mnogo *potrošili* i t. d.; prema potrebi može se još reći: *preboljeti, prežaliti* — i još kako drukčije: ispor. požrtvovan.

žuhak nije književno nego: *žuk* (žuka, o).



Dodatak.

1. *Imenice s prijedlozima.* Imenice složene s prijedlozima moraju ili a) promijeniti svoj samostalni oblik, ili b) moraju imati prema sebi glagol složen s *istijem* prijedlogom: dakle prema a): *glava* — *podglavak* (naglavak, uzglavlje, uzglavnica, prijeglavnica): *gora* — *Zagorje* (Prigorje, Podgorje): *grad* — *podgrađe* (predgrađe): *soba* — *predsoblje; Sava* — *Posavina* (Posavlje) i t. d.: prema b): *ugovor* — *ugovoriti; izgovor* — *izgovoriti; uvoz* — *uvoziti; prijevoz* — *prevoziti; provala* — *provaliti; ishod* — *ishoditi; nadzornik* — *nadzirati* i t. d. — Prema tome *nije dobro* reći: *potkralj, podban, podžupan, nadbiskup, podnačelnik, nadnačelnik, nadčovjek, predsoba, predgovor, predispit, predskupština* i t. d., jer te riječi imaju drugu polu složenice kao samostalan oblik a nijesu načinjene prema glagolima složenim s istijem prijedlozima: nema na pr. prema: *predgovor, predispit* i t. d. glagola: *predgovoriti, predispitati* i t. d., dobro je: *ugovor, prigovor, izgovor, pregovor* i t. d., jer ima i glagol: *ugovoriti, prigovoriti, izgovoriti, pregovarati* i t. d. — Ovamo ne pripada: *Pod Susjed, Pod Okić, Pod Lapac* i t. d.: jer je to nastalo drugijem načinom: *idem pod Susjed, došao sam pod Okić* i t. d., stoga treba takova imena pisati velikim slovom (prijedlog i imenicu): *Pod Susjed, Pod Okić, Pod Lapac* i t. d. — Rđave složenice: potkralj, podban, podžupan, nadbiskup, podnačelnik, nadnačelnik i t. d. treba kakogod drukčije kazati: na pr. mjesto: potkralj — zamjenik kraljev: podban — banovac (zamjenik banov): podžupan — mali župan; nadbiskup — vrhovni (veliki) biskup: podnačelnik — zamjenik načelnika: nadnačelnik — vrhovni načelnik: predsoba — predsoblje: nadčovjek — ljudište; predgovor — uvod; predispit — mali ispit; — predskupština — mala skupština i t. d.

2. *Glagoli s prijedlozima.* Hrvatski jezik ne podnosi, da se kojagod dva prijedloga slože s glagolom (to još više vrijedi

za imenice): taki su na pr. prijedlozi: *do-pri, od-po, o-po, pod-pred, pre-iz, pred-po, pred-raz, u-pod,* a mnogi glagoli ne trpe prijedlog *„pred“* ni onda, kad je sâm (bez drugoga prijedloga). — Sasvijem se protivi duhu hrvatskoga jezika kad se na pr. kaže: *dopri-nijeti, otpo-slati, otpo-reći opo-reći,* (potpredsjednik — prema) *potpred-sjediti, pre-ispitati, pretpo-slati, predra(z)-suditi, upot-puniti* i t. d., a nije dobro ni: *pret-kazati, pred-staviti* i t. d.: takim nakaznim složenicama *moramo* se kakogod ukloniti: mjesto: *dopri-nijeti, otpo-slati* i t. d. kaže se: *prido-nijeti, poslati* (odaslati), *odgovoriti, poreći, naprijed sjediti, unaprijed ispitati, unaprijed poslati, unaprijed suditi, potpuniti, unaprijed kazati, naprijed staviti* i t. d.

3. *Prijedlozi s padežima.* a) Dva prijedloga jedan do drugoga *mogu se samo* onda upotrebljavati, kad se slažu s istijem padežom: na pr. ti si bježao *preko* i *između* grmlja, ali je ipak bolje: *preko grmlja* i *između grmlja.* — Sasvijem je pogrješno na pr. reći: to se čuje *u* i *izvan grada*; to se mora reći: to se čuje *u gradu* i *izvan grada.* — Jednako je pogrješno i ovo: *za u Zagreb* doći treba novaca: i to se mora reći otprilike ovako: *da se dođe u Zagreb* (ili: tko želi doći u Zagreb), treba novaca.

b) Rđavo je reći na pr. udario sam ga *sa štapom,* a dobro je reći: došao sam kući *sa štapom*: instrumental oruđa govori se *bez prijedloga* (s, sa), a instrumental društva mora se reći s prijedlogom (s, sa).

4. a) *Nastavak za 3. lice plur. prezenta* u glagola III. vrste 1. razreda i u glagola IV. vrste jest „*e*“ a ne: *u*: pogrješno je dakle reći: *bolu* me noge, oni *vidu* samo zlo i t. d., nego treba reći: *bole* me noge, oni *vide* samo zlo: *bolu, vidu* i t. d. je srijemski provincijalizam.

b) *Lički je provincijalizam* kad se kaže: *ubilo ga* iz puške, *uzelo ga* u vojnike, *iznijelo ga* na zao glas i t. d.: to se književno kaže: *ubiše ga* (ubit je) iz puške, *uzeše ga* (uzet je) u vojnike, *izniješe ga* na zao glas i t. d.

5. *Posvojni pridjev* s nastavkom „*in*“ pravi se samo od imenica, koje znače što živo (ponajviše čeljade), stoga je sasvijem pogrješno, kako naši novinari pišu: *„Hrvatskin“* (Hrvatska je ime novinama) prijedlog, *„Hrvatskini“* pristaše i t. d.; to se mora reći: prijedlog *„Hrvatske“*, pristaše *„Hrvatske“* (ima se uzeti genitiv posvojni).

*

6. *Sročnost* (kongruencija). a) *Predikat*, koji pripada *ličnoj zamjenici za 2. lice plurala*, mora se udešavati prema *gramatici* (obliku) a ne prema *logici* (smislu); dakle prema 2. licu plur. „*Vi*" ima se slagati i pridjevni predikat; nije na pr. dobro: *vi ste rekao* (rekla), *vi ste mislio* (mislila), *vi ste došao* (došla) i t. d. nego: *vi ste rekli, vi ste mislili, vi ste došli* i t. d. bez obzira na rod.

b) Nije dobro reći na pr.: ja sam kupio *meni* šešir, ja sam vidio *moga* oca i t. d., — nego: ja sam kupio *sebi* šešir, ja sam vidio *svoga* oca i t. d.: — dobro je: on je kupio *meni* šešir, on je vidio *moga* oca. Zamjenica lična imenička ne trpi u istoj rečenici zamjenicu ličnu imeničku za isto lice, nego je zamjenjuje povratnom imeničkom ili posvojnom zamjenicom.

* * *

Kada su bili „Barbarizmi" gotovo doštampani, izišla je radnja *Ivana viteza Trnskoga: Rodu o jeziku* (Rad, knjiga 172. str. 220.); iz te radnje uzeo sam ove „barbarizme":

biti u stanju (im Stande sein) je germanizam; hrvatski se kaže: *moći, jak biti* (podnijeti); na pr. *nijesam u stanju* to učiniti i t. d. treba reći: *ne mogu* to učiniti, *nijesam jak* (ne mogu podnijeti) da to učinim i. t. d.

dalje na pr. *govoriti, raditi* i t. d. (weiter sprechen, arbeiten i t. d.) je germanizam; treba reći: *nastaviti* govor, rad i t. d.; mjesto: budi *nadalje* moj prijatelj (sei fernerhin mein Freund) — neka se kaže: ostani mi i *unapredak* prijateljem.

dobru noć! (gute Nacht!) veli se hrvatski: *laku noć!*

kao ne treba govoriti za njemačko „*als*" nego samo za njemačko „*wie*": nije dobro na pr. živio sam u Zagrebu *kao* profesor 5 godina; ti si bio kod njega *kao* gost i t. d. nego treba reći: živio sam u Zagrebu *profesorom* 5 godina; bio si kod njega *gostom* (*bez: kao*) i t. d.; dobro je reći: brz *kao* zec (schnell *wie* ein Hase) i t. d.; kod komparativa govori se prijedlog „*od*" za njemačko „als"; na pr. šire je nebo od mora (breiter als Meer).

oduševiti se (oduševljavati se, sich begeistern, entuasiasmiren); bit će bolje: *zanositi se, zanijeti se.*

pasti na pr. *pred neprijateljem* — treba reći: *poginuti u ratu.*

pod ne treba govoriti u značenju njemačkoga *„unter"*; mjesto: što se razumijeva *pod* glazbom (was versteht man *unter* Musik)? Što misliš *pod* riječju „barbarizam" i t. d. — neka se kaže: što se razumijeva *kad se kaže*: glazba (ili: kad kažeš: glazba)? ili: *što je glazba?* — Što misliš *kad kažeš* (kažete): „barbarizam"? ili kako drukčije *(bez: pod)*.

rastresti se (sich zerstreuen): neka se kaže: *razgaliti se, pozabaviti se.*

svjetovati *komu* nije dobro nego: *svjetovati* koga; dakle: svjetuj *me*, a ne svjetuj *mi!*

u iznosu (im Betrage von) je germanizam; mjesto: imam platiti dug *u iznosu* od 30 kruna, — treba reći: imam platiti dug *od 30 kruna (bez: u iznosu).*

za na pr. *bana* (župana, ravnatelja i t. d.) kaže se u nas kada tko koga zamjenjuje; bit će bolje: *u ime bana* (župana i t. d.) ili: *mjesto bana* (župana i t. d.).

